

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 2

*Wydawnictwo Państwowe Zakłady Wydawnicze
Warszawa*

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

OSTATNIE WYDAWNICTWA
TYG. „**POLSKA GOSPODARCZA**”

STANISŁAW WŁODARKIEWICZ

ŚLĄSK NIEMIECKI PO PODZIALE

CENA EGZEMPLARZA *z* 5

KAZIMIERZ SOKOŁOWSKI

D U M P I N G

CENA EGZEMPLARZA *z* 5

DR. WALERY ZBIJEWSKI

PROBLEM DOLAROWY W POLSCE

CENA EGZEMPLARZA *z* 2

ZMIANY Nr. 2

TARYFY CELNEJ

(STAN OBECNY)

CENA EGZEMPLARZA *z* 2; TARYFA ŁĄCZNIE z DODATKAMI Nr. Nr. 1 i 2 — *z* 23

Do nabycia w Administracji (Elektoralna 2) i we wszystkich księgarniach

Komunalna Kasa Oszczędności m. st. Warszawy

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY	
Kasa	754.597'73
Lokaty w bankach	9.424.655'28
Waluty obce	289.873'64
Papiery wartościowe własne	8.036.153'09
Pożyczki zabezpieczone hipotecznie	19.695.428'03
" na zastaw papierów wartościow.	9.531.212'54
" na zastaw towarów	400.687'97
" wekslowe	823.859'20
" komunalne	8.286.160'00
Weksle protestowane	56.333'75
Ruchomości	73.007'22
Nieruchomości	1.682.878'11
Koszty handlowe	448.338'30
Różne rachunki	721.475'29
	<hr/>
	60.274.660'12
Dokumenty do inkasa	474.169'29
Udzielone gwarancje	325.377'56
	<hr/>
	61.074.206'97
STAN BIERNY	
Kapitał Kasy	1.746.518'28
Wkłady oszczędnościowe (62.692 książeczki)	50.965.215'25
Rachunki bieżące	6.081.450'89
Rachunek bieżący w Banku Polskim	110.938'00
Procenty i prowizje	598.472'35
Różne rachunki	772.065'35
	<hr/>
	60.274.660'12
Różni za inkaso	474.169'29
Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj	325.377'56
	<hr/>
	61.074.206'97

Centrala: Traugutta 5, dom własny. Oddział I: Wierzbowa 9, Oddział II: Praga, Targowa 65.

AKCYJNY BANK HIPOTECZNY

Stan listów zastawnych i wkładek per 30 VI 1932 r.

4½% Listy konwersyjne	zł 6.598.550'00
4% " " "	zł 4.118.100'00
4½% " " Banku Małopolsk.	zł 327.206'75
8% " zastawne dolarowe	\$ 2.127.300'00
Wkładowi oszczędności	zł 7.934.825'49

L O T

po przez czyste przestworza
wolne od kurzu, dymu i sadzy,
dając moc cudnych wrażeń,
krzepi umysł i ciało.

NAKLADEM TYG. „POLSKA GOSPODARCZA”

WYSZŁA Z DRUKU KSIĄŻKA:

MICHAŁ DOSKOCZ

„ZAGADNIENIE HANDLU MIĘSNEGO W POLSCE”

CENA EGZEMPLARZA zł 5.

DO NABYCIA

W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA”,
WARSZAWA, ELEKTORALNA 2
ORAZ WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W ROKU 1931 — <i>M. ROGÓYSKI</i>	867	POCZTA I TELEGRAF	885
POWRÓT DO WALUTY ŻŁOTEJ (I) — <i>ZYGMUNT RAWITA GAWROŃSKI</i>	869	Ruch abonentów telefonicznych — <i>Dr. J. Paulak</i>	
ŻYCIE GOSPODARCZE: Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	874	KRONIKA BIEŻĄCA: PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	887
GÓRNICTWÓ I PRZEMYSŁ: GÓRNICTWÓ WĘGLOWE	876	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	887
PRZEMYSŁ NAFTOWY	877	SKARBOWOŚĆ I FINANSE: SPRAWY BUDŻETOWE	887
ROLNICTWO Zmiany w rejestrowym zastawie rolniczym — <i>Cz. St.</i>	880	PODATKI I OPŁATY	889
HANDEL: HANDEL ZAGRANICZNY	880	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	890
Handel zagraniczny w czerwcu 1932 r. — <i>W. J.</i>		Z BANKU POLSKIEGO	891
HANDEL WEWNĘTRZNY	881	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY: ZAGADNIENIE DOLARA — <i>STANLEY PHILIPSON</i>	891
Akcja pomocy dla handlu — <i>M. Sz.</i>		KRONIKA ZAGRANICZNA: ANGLJA	893
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	883	NIEMCY	893
RYNEK AKCYJNY	883	CZECOSŁOWACJA	894
CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO	884	RUMUNJA	894
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	885	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	894
		BIBLIOGRAFJA	896

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W ROKU 1931

POGŁĘBIAJĄCY się kryzys gospodarczy dał się odczuć w roku ubiegłym przede wszystkim w dziedzinie pieniężno-kredytowej, co stworzyło dla bankowości niezwykle trudne warunki pracy. O ile chodzi jednak o Bank Gospodarstwa Krajowego, to rok ubiegły zaznaczył się dalszym rozwojem jego działalności, aczkolwiek pod wpływem kryzysu tempo tego rozwoju uległo zwolnieniu, jak o tem świadczy np. nieznaczny tylko przyrost sumy bilansowej; wskazuje to nam poniższe zestawienie:

	Sumy bilansowe ¹⁾	
	mljn. zł	wskaznik 1924 = 100
1924	283·4	100
1925	773·9	273
1926	920·2	325
1927	1.425·2	503
1928	1.715·4	605

1929	1.830·8	646
1930	2.151·3	759
1931	2.183·4	771

Równoległe do zwolnienia tempa wzrostu sumy bilansowej stwierdzić można lekki spadek ogólnych obrotów, które wyniosły po jednej stronie księgi głównej niespełna zł 17 milj., podczas gdy w 1930 r. przekroczyły zł 18 milj.

Możliwość rozwoju operacyj Banku w 1931 r., mimo wzrastających trudności gospodarczych, tłumaczy się tem, że środki obrotowe, któremi dysponował Bank, nie tylko że się nie zmniejszyły, lecz przeciwnie — uległy dalszemu zwiększeniu, a to przede wszystkim dzięki upłynnieniu części aktywów (portfelu papierów własnej emisji).

Kapitały własne Banku zwiększyły się w roku sprawozdawczym o zł 6·2 milj., do zł 214 milj., z powodu dopisania do rezerw statutowo przewi-

¹⁾ Łącznie z inkasem i gwarancjami.

dzianej części zysków za rok poprzedni; kapitał zakładowy Banku, wynoszący zł 150 miljn., pozostał niezmienny.

Ogólna suma wkładów oraz lokat Skarbu Państwa (po wyłączeniu rachunków specjalnych, figurujących w dziale operacyj ze Skarbem) wykazała w 1931 r. lekki spadek, a mianowicie do zł 745·4 miljn., czyli o zł 6·9 miljn., z czego 4·4 miljn. przypada na wkłady, zaś 2·5 miljn. na lokaty Skarbu. Rachunki specjalne Skarbu Państwa wzrosły natomiast o zł 28·3 miljn. do sumy zł 142·4 miljn.

O ile chodzi jednak o wyżej wspomniany spadek ogólnej sumy wkładów i lokat skarbowych, podkreślić należy, że został on wywołany przez zmniejszenie się o zł 16·7 miljn. pozycji „różne salda kredytowe”, na których figurują przejściowo niewypłacone klientom kwoty, pochodzące z przyznaných kredytów budowlanych; spadek tych sald stoi w związku z ograniczeniem w r. ub. akcji kredytowo-budowlanej Banku. Po wydzieleniu tej pozycji ogólna suma wkładów, zarówno terminowych, jak i à vista, wzrosła o zł 12·3 miljn.

Z poszczególnych rodzajów wkładów — najsilniej, bo o zł 11·4 miljn. do kwoty zł 46·4 miljn., wzrosły wkłady oszczędnościowe; poważny wzrost — o zł 9·3 miljn. do zł 79·9 miljn. — wykazują również rachunki czekowe; wkłady terminowe natomiast spadły do zł 98 miljn., a więc o zł 5·7 miljn.

Co się tyczy lokat Skarbu Państwa, to stan ich w końcu roku, wynoszący zł 506·7 miljn., był tylko o zł 2·5 miljn. niższy niż przed rokiem. Stosunek lokat Skarbu Państwa do ogólnej sumy wkładów i lokat nie uległ prawie zmianie, wynosząc w końcu 1931 r. 68% wobec 67·7% w końcu 1930 r.

Wspomniane już na wstępie pogłębienie się kryzysu w pierwszym rzędzie w dziedzinie finansowej nie pozostało bez wpływu na stosunki Banku z instytucjami finansowymi zagranicą. W związku bowiem z upłynnianiem przez banki zagraniczne ich aktywów musiał Bank spłacić w r. ub. znaczną część zaciągniętych poprzednio kredytów zagranicznych, redukując pozycję „banki loro i nostro zagraniczne” o zł 33 miljn.; w rezultacie kredyty zagraniczne stanowiły w końcu roku nieznaczny tylko odsetek kapitałów obrotowych Banku. Spłaty kredytów zagranicznych zmusiły Bank, w celu uzupełnienia swych środków obrotowych, do przejściowego wykorzystania w mniejszym stopniu kredytów redyskontowych w Banku Polskim; w związku z tem ogólna suma redyskonta podniosła się ze zł 48 miljn. w końcu maja do zł 103 miljn. w końcu września; od tego miesiąca jednak suma redyskonta spada, obniżając się do zł 98 miljn. w końcu roku i znacznie niżej jeszcze w pierwszych miesiącach 1932 r.

Operacje kredytowe Banku zwiększyły się we wszystkich 3 działach bilansowych o łączną kwotę zł 126 miljn., z czego zł 57 miljn. przypada na kredyty emisyjne, zł 69 miljn. zaś na kredyty gotówkowe. Rozwój operacji kredytowych Banku od 1924 r. przedstawia poniższe zestawienie:

1928 . . .	1.331	747	56	584	44
1929 . . .	1.472	809	55	663	45
1930 . . .	1.750	1.015	58	735	42
1931 . . .	1.876	1.084	58	792	42

Stosunek kredytów gotówkowych i emisyjnych do ogólnej sumy kredytów nie uległ w r. ub. żadnej zmianie, wynosząc, jak to wynika z powyższego zestawienia, 58% dla pierwszych i 42% dla drugich.

Wzrost pożyczek emisyjnych spowodowany został w głównej mierze przez wzmożoną konwersję gotówkowych pożyczek budowlanych na pożyczki emisyjne: na ten rodzaj emisji przypada bowiem 85% zrealizowanych w r. ub. pożyczek emisyjnych, czyli zł 69·2 miljn. Na wszystkie inne rodzaje pożyczek emisyjnych przypada w 1931 r. — o ile chodzi o pożyczki zrealizowane — zł 13 miljn. Podkreślić tu należy nader pomyślne zjawisko, że pomimo tak znacznego zwiększenia obiegu emisji Banku portfel papierów procentowych własnej emisji, będących w posiadaniu Banku, nie tylko że się nie zwiększył, lecz przeciwnie wykazuje spadek o blisko zł 30 miljn. do wysokości zł 40 miljn. Jest to tem bardziej godne uwagi, że cała ilość zarówno nowoemitowanych jak i wziętych z portfela Banku papierów została umieszczona wyłącznie na rynku krajowym, gdyż rynki zagraniczne nie mogły wchodzić w rachubę. Największym nabywcą papierów Banku były, jak i w poprzednich latach, zakłady ubezpieczeń oraz P. K. O.

Jeżeli chodzi o kredyty gotówkowe, to wzrosły one w dziale handlowym o zł 16 miljn. do zł 441 miljn., w dziale zaś operacyj ze Skarbem Państwa o zł 53 miljn. do zł 642 miljn. W dziale handlowym przyrost pożyczek dzieli się prawie porównywalnie pomiędzy kredyty krótko- i długoterminowe: pierwsze bowiem wzrosły o zł 8 miljn. do zł 325 miljn., drugie zaś — o zł 7·3 miljn. do zł 116 miljn. Co do kredytów w dziale operacyj ze Skarbem Państwa, to większa część wzrostu — zł 30·2 miljn. — przypada na rachunki specjalne, głównie w związku z akcją Państwowego Funduszu Budowlanego. Ogółem wypłacił Bank w 1931 r. na cele budowlano-mieszkalniowe zł 43·9 miljn. z Państwowego Funduszu Budowlanego oraz zł 2·2 miljn. z funduszy własnych. Stanowi to znacznie mniejszą kwotę niż w roku poprzednim, co stoi w związku z sytuacją budżetową Państwa, która nie pozwoliła na uruchomienie poważniejszych kwot na cele budowlane. Stan bilansowy pożyczek budowlanych wynosił na koniec 1931 r. zł 315·7 miljn. Dodając do tej sumy stan pożyczek emisyjnych, pochodzących z konwersji gotówkowych pożyczek budowlanych, wynoszący zł 166·5 miljn., oraz ponadto krótkoterminowy kredyt w wysokości zł 20 miljn., udzielony z funduszy własnych Banku Funduszowi Kwaterunku Wojskowego, otrzymamy ogólną sumę kredytów na cele budowlane, przekraczającą poważną kwotę zł ½ miljarða.

Następną — po kredytach budowlanych — co do wysokości zadłużenia pozycję stanowią kredyty dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw, należących do koncernu Banku. Ogólna suma tych kredytów wynosiła w końcu 1931 r. zł 293·9 miljn., czyli 27·12% ogólnej sumy kredytów gotówkowych. Z powyższej sumy przypadało na kredyty dla przedsiębiorstw państwowych zł 69 miljn. oraz dla przedsiębiorstw, należących do koncernu Banku — zł 45·3 miljn.

	Kredyty ogółem		Kredyty gotówkowe		Kredyty emisyjne	
	miljn.	zł	% sumy ogólnej	miljn. zł	% sumy ogólnej	% sumy ogólnej
1924 . . .	163	96	59	67	41	
1925 . . .	431	266	62	165	38	
1926 . . .	646	440	68	206	32	
1927 . . .	1.027	636	62	391	38	

Zadłużenie samorządów w Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu pożyczek gotówkowych wzrosło w 1931 r. o zł 9'2 miljn., osiągając kwotę zł 112'9 miljn. Znaczna część kredytów, udzielonych samorządom, a mianowicie zł 45 miljn., pochodzi z kredytów budowlanych dla gmin. Ażeby zdać sobie sprawę z całokształtu pomocy kredytowej B. G. K. dla samorządów, należałoby dodać do powyższej sumy krety dla komunalnych kas oszczędności oraz pożyczki emisyjne w obligacjach komunalnych, udzielone samorządom. Ponieważ stan tych kredytów wynosił w końcu 1931 r. zł 26'2 miljn. dla pierwszych i zł 335'4 miljn. dla drugich—ogólna suma zadłużenia samorządów w Banku wyrazi się kwotą zł 475'5 miljn. Z wymienionej sumy 26'2 miljn. kredytów dla kas oszczędności — 8'1 miljn. przypada na kredyty rzemieślnicze, 13'2 miljn. na redyskontowe, a reszta — na inne. Mówiąc o pomocy kredytowej dla komunalnych kas oszczędności, wspomnieć również należy o spółdzielniach kredytowych i oszczędnościowo-kredytowych, które korzystały w Banku z kredytów w wysokości zł 11'1 miljn. Jeżeli zaś chodzi o pomoc kredytową Banku dla całokształtu spółdzielczości, to wyraża się ona poważną kwotą zł 212'1 miljn. Zaznaczyć ednak należy, że przeważna część tej kwoty figuruje już w innych grupach kredytów, a więc kredytów budowlanych i rolniczych.

Ogólna suma kredytów gotówkowych, udzielonych rolnictwu, przedstawiała się w ostatnich latach jak następuje (w tys. zł):

	1930	1931
Rolnictwo i hodowla . . .	56.143	61.467
Spółdzielnie roln.-handl.	58.178	54.568
Handel rolniczy	3.929	7.377
Razem:	118.250	123.412

Ogólne zadłużenie rolnictwa w Banku obejmuje właściwie—poza powyższą kwotę—jeszcze zł 58 miljn. pożyczek emisyjnych na majątki ziemskie oraz całe zadłużenie przemysłu spożywczego, związanego ściśle z rolnictwem, które wyraża się kwotą zł 41'6 miljn. W ten sposób ogólna suma kredytów, udzielonych przez Bank rolnictwu, osiągnęła z końcem 1931 r. zł 223 miljn.

Kredyty dla przemysłu w, rzały się w końcu 1931 r. kwotą zł 148'9 miljn. W porównaniu z końcem 1930 r. zmniejszyły się one o zł 2'5 miljn. Wzrosły kredyty dla włókiennictwa i dla przemysłu spożywczego, podczas gdy kredyty dla hutnictwa, w związku ze spłatą kredytów, udzielonych w roku poprzednim hutom śląskim na sfinansowanie dostaw zagranicznych, zmalały o zł 4'5 miljn. Łączny udział przemysłu w kredytach Banku otrzymamy, dodając do powyższej kwoty kredytów gotówkowych jeszcze zł 25'2 miljn. pożyczek przemysłowych w obligacjach

bankowych, a ponadto wszystkie kredyty gotówkowe dla przedsiębiorstw państwowych i koncernowych Banku, wyrażające się kwotą zł 114'2 miljn., oraz pożyczki w obligacjach komunalnych, udzielone różnego rodzaju przedsiębiorstwom samorządowym, wynoszące zł 153'3 miljn. W ten sposób obliczone zadłużenie przemysłu w B. G. K. wyniosłoby z końcem 1931 r. ok. zł 400 miljn.

Wspomnieć wreszcie należy o kredytach dla handlu towarowego, wyrażających się kwotą zł 14'6 miljn., oraz o kredytach dla instytucji finansowych, wynoszących zł 47'5 miljn. Kredyty dla handlu zmalały poważnie, jest to jednak spadek tylko pozorny, wywołany przeniesieniem do pozycji przedsiębiorstw państwowych zadłużenia firmy „Polros”. Co do kredytów dla instytucji finansowych — to zmniejszyły się one o zł 3'8 miljn., a to dzięki temu, że spłaty dawnych kredytów przewyższyły sumy nowoudzielonych pożyczek sanacyjnych.

W roku ubiegłym nie udzielał Bank zasadniczo nowych gwarancji. Kredyty akceptacyjne zmniejszyły się również, wskutek czego ogólna suma gwarancji i akceptacji, udzielonych przez Bank, zmalała o zł 19'3 miljn. do sumy zł 20'7 miljn.

Stan zasobów gotówkowych Banku zwiększył się na koniec 1931 r. o zł 5 miljn., osiągając zł 53 miljn. W związku z tem poprawiło się znacznie pogotowie kasowe, czyli pokrycie kapitałów obcych gotówką, podnosząc się do 13'4% wobec 11'7% przed rokiem. Jeszcze silniej poprawił się stosunek zasobów gotówkowych do wkładów awistowych, osiągając 37'8% wobec 34'5% przed rokiem.

Zmniejszenie dochodów Banku z administrowania funduszami budowlanymi, a następnie stosowanie na szeroką skalę systemu ulg i bonifikat przy spłacie kredytów — przyczyniło się do zmniejszenia czystego zysku Banku. Zysk ten wyniósł bowiem ok. zł 7 miljn., a więc o zł 5 miljn. mniej niż w 1930 r.

Powyższy krótki przegląd działalności Banku Gospodarstwa Krajowego w 1931 r. pozwala stwierdzić, że mimo panującego przesilenia gospodarczego Bank nie ustał w swym rozwoju, rola zaś jego w życiu gospodarczym kraju nabrała szczególnie poważnego znaczenia. Bank bowiem, będąc instrumentem polityki kredytowej Państwa, był w pierwszym rzędzie powołany do łagodzenia skutków przesilenia gospodarczego i przychodzenia z pomocą finansową tym odcinkom życia gospodarczego, które, wskutek kryzysu, pomocy tej najbardziej potrzebowały. Stwierdzić również należy, że wyniki gospodarki Banku w tak trudnym okresie świadczą dodatnio o przeczności jego polityki kredytowej i uwydatniają zdrowe podstawy, na jakich oparta jest instytucja.

M. Rogóyski

POWRÓT DO WALUTY ZŁOTEJ

I.

DOCIEKANIE przyczyn obecnego kryzysu, gnębiącego już co najmniej trzeci rok wszystkie bez wyjątku gospodarstwa narodowe, stanowi — można śmiało to powiedzieć — najulubieńszy temat dla ekonomistów, polityków, publicystów wszelkiego rodzaju i t. p. Literatura, jaka w tym przed-

miocie narosła, wystarczylaby na wytłumaczenie przyczyn stu kryzysów, a jednak nie wystarcza do wyświetlenia przyczyn tego jednego. Poza, bardzo nielicznymi, próbami ogarnięcia całości współzależności zjawisk gospodarczych i wskazania drogi rozwoju każdego z nich, uwarunkowanej rozwojem in-

nych, oraz ustalenia, jak skutkiem tej gry wzajemnej poszczególnych elementów formowała się, z logiczną konsekwencją, znana nam wypadkowa — najczęściej spotykamy się z próbami nadania jednemu tylko z tych elementów znaczenia decydującego dla rozwoju wszystkich innych, pociągającego niejako, swą siłą przemożną, te wszystkie inne za sobą. W tym zakresie, wspomnijmy to nawiasem, bardzo pouczające są kierunki narodowe tłumaczenia zjawisk konjunktury, uzasadnione żywym odczuwaniem przez danych autorów indywidualnie zabarwionego charakteru kompleksów tych zjawisk w danych gospodarstwach narodowych, a mające swoje tło socjologiczne w zwiększonym znaczeniu elementu obronnego tych gospodarstw (w dużym stopniu także właśnie skutkiem obecnej depresji), znajdującego swój szczytowy wyraz w postulatcie autarkji. Stąd spotykamy się z teoriami konjunkturalnymi o typie narodowym angielskim, włoskim, sowieckim, niemieckim i t. d. Każdy z tych typów usiłuje doszukać się źródła zła wszystkich krajów w polityce, odbiegającej od tych zasad, których realizacja właśnie dla jego kraju byłaby najkorzystniejsza, i od nawrócenia na drogę tych właśnie zasad uzależnia powrót lepszych czasów na całym świecie. Jest to tem bardziej charakterystyczne, że dzieje się przeważnie z dobrą wiarą, w przekonaniu o własnym obiektywizmie.

Zagadnienie wahań siły kupna złota i wpływu ich na życie gospodarcze narodów, którego badanie po blisko 3-letnich debatach ukończono niedawno w Komitecie Finansowym Ligi Narodów (i uwieńczono trzecim z kolei raportem), jest takim terenem, na którym obserwować można, najpierw, z kliniczną prawie dokładnością, ten kierunek teoretyczny, który klucza do konjunktury dopatruje się w zjawiskach monetarnych, oraz niektóre typy kierunków narodowych, jak np. szczególnie jasno występujący typ angielski. W rezultacie końcowy raport, poza wartościową częścią, omawiającą funkcjonowanie mechanizmu waluty złotej i wpływu ruchów złota na poziom cen, zawiera nazbyt dużo kompromisów, z jednej strony, ad usum konserwatystów, ganiąc cheap money policy i wskazując bankom emisyjnym na ruchy złota, jako główny drogowskaz ich polityki, z drugiej zaś zbliżając się do postulatów managed currency, rozwiniętych zresztą w votach separatach przez tych członków, którym ustępstwa większości delegacji w tym zakresie nie wystarczały.

Nie zamierzamy jednak ani szczegółowo zdawać sprawy z raportów Delegacji Złota, ani też poddawać ich wszechstronnej krytyce. Chodzi nam o to, żeby naszkicowawszy w najgrubszych liniach ustalenia, na jakich delegacja się opiera, wskazać, czy i o ile są one do przyjęcia, a potem zastanowić się, w jakim stopniu zalecenia delegacji, czy jej większości czy mniejszości, są do przyjęcia.

Zadaniem delegacji było zatem zbadanie przyczyn fluktuacji siły kupna złota, jak również ich wpływu na życie gospodarcze narodów. W pierwszym rzędzie należało tu wyjaśnić sprawę podaży złota i popytu nań, a zatem produkcji złota obecnej i prawdopodobnej przyszłej oraz zapotrzebowania obecnego i przyszłego na cele monetarne i inne. Ten temat, objęty pierwszym raportem prowizorycznym delegacji, datującym z jesieni 1930 r., znany już jest polskiemu czytelnikowi z artykułów Prof. Młynar-

skiego¹⁾, członka delegacji, który przedstawił metodę badań zapotrzebowania złota Cassela i Kitchina; zadowolimy się więc tutaj tylko krótkim zarysem.

Co się tyczy produkcji złota w przyszłości delegacja opiera się na szacunkach oficjalnych oraz szacunkach Kitchina na jedenastoletnie 1930 — 1940. Jedne i drugie przewidują produkcję lekko wyższą ponad \$ 400 miljn. w latach 1932 wzgl. 1933, potem zaś stopniowy i stały spadek do 1940 r. do poziomu \$ 314 miljn. (oficjalne) wzgl. \$ 370 miljn. (Kitchin). Te obliczenia były robione jeszcze przed silną zniżką cen. Raport przyznaje, że ruch cen może mieć reperkusję na produkcję złota, ale tylko w małym stopniu. Ponadto, byłoby to „czywiście paradoksalne liczyć na zniżkę cen jako środek zapobieżenia niedostatkowi złota, gdy przez niedostatek złota rozumiemy, że ilość tego metalu jest nie wystarczająca dla podtrzymania organizacji kredytu, koniecznej do utrzymania cen na stałym poziomie przez długi okres”. W tej uwadze mieści się jądro bardzo ciekawej prawdy, może innej niż ta, którą autorzy mieli na myśli. Powróćmy do tego później, zatrzymując się narazie przy kwestji produkcji.

Wyżej wspomniane obliczenia przyjmowały za punkt wyjścia rozbudowę istniejących już eksploatacji i znanych terenów, nie przypuszczając, by jakieś nowe tereny złotonośne o dużej wydajności mogły być odkryte. Zdaniem ekspertów, którzy wypowiadali się w tej mierze w obszernych aneksach raportu I, ziemia jest dostatecznie w tym kierunku zbadana, żeby można mieć nadzieję na jakieś wielkie odkrycia. Również od strony ulepszeń technicznych nie można się dużo spodziewać. Stosowanie metody „cleaner mining”, zmniejszającej koszty na uncję produktu, możliwe jest tylko w strefach ograniczonych, gdzie warunki są przyjazne (Pirow), niema zaś nadziei zmniejszenia udziału robocizny w eksploatacji podziemnej (Dyason, Australja). Interesujące jest natomiast, że prawie wszyscy eksperci, wypowiadający się wobec delegacji Ligi Narodów, uznają wpływ ruchu cen na produkcję złota i to uznają w stopniu, któryby uzasadniał przyłożenie większej wagi do tego czynnika przez delegację już w pierwszym jej raporcie. Z memoriału oficjalnego Stanów Zjedn. dowiadujemy się, że spadek produkcji w tym kraju po 1915 r. był w dużym stopniu wywołany wzrostem kosztów eksploatacji, eksperci zaś czy Transvaalu, czy Australji, czy Kandy — wszyscy podkreślają zależność rozmiarów produkcji od jej kosztów, zresztą czynią to głównie w formie wyrażenia obawy o skutki zwyżki cen. (Orzeczenia datują się bowiem z czasu, kiedy zniżka cen była jeszcze świeżym zjawiskiem, z którego długotrwałością i głębokością nikt się prawie nie liczył).

W czasie między zredagowaniem pierwszego raportu a raportem trzecim zaszły jednak poważne zmiany, które wykazały kruchość, przynajmniej w pewnym sensie, przesłanek, na których opierano te pesymistyczne prognozy. Produkcja złota, wahająca się w latach 1928—29 od \$ 407 miljn. do \$ 402 miljn., wzrosła w 2 następnych latach kolejno na \$ 416 i 433 miljn., przewyższając tem samem o 3 — 7% pe-

¹⁾ F. Młynarski: „Czy cierpimy na niedostatek złota?” („Przebieg Gospodarczy” Nr. 24/1930 i Nr. 1/1931).

symistyczne obniżenia L. N. Co do produkcji południowo-afrykańskiej (t. j. ok. 60% produkcji światowej) zdaje się nie ulegać wątpliwości, że wzrost jej wywołany jest spadkiem kosztów produkcji, t. j. spadkiem cen. Skutkiem kryzysu rolnego, jaki tam panuje, podaź rąk do pracy ma być tam silna, a ponadto potaniały środki produkcji. Co do Kanady znowu musiało odegrać rolę odstąpienie tego kraju od waluty złotej. Kitchin, który w swoim memoriale dla L. N. uwzględnił tylko możliwość negatywnego wpływu cen, musiał teraz swoją opinię uzupełnić (w „Annual Bullion Letter 1931” firmy S. Montagu & Co).

Skonstatowawszy ten fakt, musimy jednak przyznać, że nie posiadamy jeszcze danych, któreby nam umożliwiły pogląd na dynamikę czynników składowych kosztów produkcji złota, a przez to dopiero dały podstawę do jakiejś prognozy (i to chyba na krótką metę). W każdym razie stwierdzić trzeba, że delegacja L. N. nie zajęła się bliżej tą analizą, zanedbując przez to wyjaśnienia kwestji współzależności ruchu cen i produkcji złota. Potrąćmy tutaj jeszcze nawiasem o pewną kwestję, która w dzisiejszej sytuacji światowej wydaje się bardzo interesującą: jaką rolę odgrywał koszt kapitału w falowaniu produkcji złota lat ostatnich? Kitchin zaznacza, że otwarcie nowej kopalni w Transvaalu kosztuje ok. £ 2 miljn. i wymaga 6—7 lat pracy. Ponadto jest to przedsięwzięcie ryzykowne, bo nie tylko że przez te kilka lat trzeba się zrzec wszelkich dochodów, ale po ich upływie także niewiadomo jeszcze, czy rentowność kopalni będzie wystarczająca. Nowe kopalnie, budowane w Randzie, miały być czynne dopiero w latach 1932 i 1944. Jak jest w innych okręgach złotonośnych? Czy ciasnota kapitałowa lat ostatnich nie odbija się na produkcji i kiedy? To wszystko są kwestje, których wyświetlenia zaniebała delegacja genewska.

Co się tyczy perspektyw dalszej produkcji, to pozwolimy sobie na parę uwag natury ogólnej. W 1877 r. wiedeński geolog Prof. Süss ogłosił książkę „Die Zukunft des Goldes”, gdzie twierdzi z całą stanowczością, że ziemia nie posiada już nowych zapasów złota, zaczem trzeba się liczyć ze stałym pogorszeniem zaopatrzenia świata w złoto i ze wszelkimi tegoż konsekwencjami. Książka ta wywołała obszerną dyskusję, bardzo pokrewną tej, jakiej dzisiaj jesteśmy świadkami. W 15 lat później odkryto złoto w Transvaalu, potem w Alasce, a produkcja wzrosła kilkakrotnie. Można jednak zarzucić, że pracujemy dziś bardziej udoskonalonymi metodami geologicznymi aniżeli przed 50 laty. Dobrze, weźmy przykład z innej dziedziny, ale zato świeży. W 1920 r. Geological Survey of U. S. obliczał możliwe zapasy ropy naftowej, znajdujące się pod ziemią w Stanach Zjedn., i doszedł do przekonania, że te zapasy wyczerpią się za 17—20 lat. Od tego czasu nie tylko że konsumpcja produktów naftowych wzrosła w sposób nieprzewidywany, ale odkryto nowe złoża i kłopot prawdziwy polega na tem, co zrobić z nadmiarem produkcji. Tak samo pesymistyczne przewidywania co do rozwoju techniki eksploatacji nie wydają mi się bardzo ufundowane. Z tego, co się dzisiaj dzieje, widzimy, że raczej rozwój gospodarczy świata nie jest w stanie nadążyć za rozwojem techniki, a nie naodwrot. Zaznaczmy w końcu, że niektórzy eksperci (jak Jackling z San Francisco)

kładają wielką wagę na udoskonalenie pośredniej produkcji złota, z innych rud metalowych, jak np. rudy miedzianej.

* * *

Popyt na złoto podzielić można zasadniczo na monetarny i pozamonetarny. Popyt monetarny ma na celu zgromadzenie i zapewnienie pokrycia kruszcowego środków płatniczych, a częściowo także natychmiast płatnych zobowiązań, w miarę istniejących przepisów prawnych. Tutaj należy także zapotrzebowanie na monety złote, odgrywające przed wojną znaczną rolę, a obecnie zmniejszone do rozmiarów minimalnych. Trudno jest ściśle oznaczyć, jak wielkie jest to zapotrzebowanie kruszcowe w stosunku do zobowiązań, wymagających pokrycia, a to dlatego, że przepisy prawne poszczególnych krajów różnią się między sobą, zarówno co do procentu pokrycia kruszcowego, jak co do zobowiązań, wymagających pokrycia (nie wszędzie bowiem są do nich zaliczone, obok banknotów, także natychmiast płatne zobowiązania instytucji emisyjnej), jak wreszcie co do sposobu pokrycia (rozpowszechnienie po wojnie gold exchange standard). Ponadto banki emisyjne nie zadowolają się tylko pokryciem ustawowem, ale dążą, i słusznie, do posiadania pewnych dalszych rezerw, zapewniających im swobodę lokci, co już i przy klasycznym funkcjonowaniu waluty złotej jest objawem normalnym. Minimum ustawowe pokrycia waha się między 29% a 34%. Od konjunkturalnie najlepszego roku 1928 nastąpiły zmiany następujące: w końcu 1928 r. suma biletów w obiegu (bez Z.S.R.R.) wynosiła \$ 17.275 miljn., suma innych natychmiast płatnych zobowiązań \$ 5.493 miljn., razem \$ 22.768 miljn.; w końcu 1931 r. bilety w obiegu, obliczone według wartości krajowej danych walut (gdyż ewaluowanie ich według kursu odzwierciedlałoby tylko ich deprecjację na rynkach zagranicznych, a nie istotną, wewnętrzną siłę kupna) wynosiły \$ 17.103 miljn., natychmiast płatne zobowiązania \$ 5.476 miljn., razem \$ 22.579 miljn.; suma rezerw kruszczowych odnośnych banków biletowych wzrosła w tym czasie z \$ 9.919 miljn. do \$ 11.021 miljn. (najwyższy punkt w czerwcu 1931 r. \$ 11.122 miljn.). Procent pokrycia wzrósł więc z 43·1% do 48·8%. Stało się to, mimo że w tym samym okresie wskaźnik światowy cen hurtowych (w g U. S. A. Bureau of Labor) spadł z 95·8 do 68·6.

Jak wzmiankowaliśmy wyżej, delegacja Ligi Narodów oparła się na metodach badania zapotrzebowania złota Cassela i Kitchina. Prof. Cassel dowodzi, że w okresie 1850—1910, przy którego początku i końcu poziom cen był mniej więcej ten sam, światowy zapas złota rósł rocznie o 2·8%, do czego dorzuca jeszcze 0·2% na straty. W tym okresie zatem wzrost zapasu złota był wystarczający do utrzymania tego samego poziomu cen, z czego Cassel wnioskuje, że produkcja złota musi na przyszłość rość o 3% na rok, jeśli ceny mają być utrzymane, w tem samem bowiem tempie rośnie rocznie produkcja świata. O ile Cassel dla celów swoich bierze cały zapas złota światowego i całą produkcję, to Kitchin bierze tylko złoto monetarne, i dochodzi do bardzo podobnego rezultatu, a mianowicie przeciętnego wzrostu zapasów monetarnych o 3·1%. Na tych mniej więcej podstawach oparła się kalkulacja zapotrzebowania złota delegacji L. N., skonstruowana jednak

przezornie w/g dwóch ewentualności, a mianowicie w/g 2%-owego i 3%-owego wzrostu zapotrzebowania i to przy pokryciu 33% lub 40%. Najlepsza z tych ewentualności daje w 1930 r. nadwyżkę \$ 57 miljn., a w 1940 r. niedobór \$ 34 miljn., najgorsza daje w tym samym okresie niedobór rosnący od \$ 79 do 238 miljn.

Od skonstatowania pewnej ogólnej, na dziesiątki lat obliczonej, linii rozwojowej, aż do wniosków, mających nam dać wyjaśnienie chwili obecnej i wskazania na przyszłość, jest jednak bardzo daleko. Obliczenia i linje, Cassela czy Kitchina, pomijawszy defekty materjału statystycznego za odległe lata, stanowią niezawodnie ciekawy przyczynek dla charakterystyki długich fal, zupełnie jeszcze naukowo niewyjaśnionych. Na oparciu jednak na tem monetarnej teorii kryzysów, jak to czyni Cassel, Strakosch i wielu innych, nie można się zgodzić, o ile nie posiada się temperamentu tych autorów i nie podziela uczuć, które nimi rządzą. Już przed dwoma laty wskazywałem¹⁾ na błędność założenia, jakoby pieniądz i kredyt były tylko funkcją złota (które to założenie jest właściwie logicznym uzupełnieniem twierdzeń Cassela), wykazując, że w Stanach Zjedn. od 1914 r. do października 1929 r. zapas złota wzrósł 2½ raza, a suma środków pieniężnych w gotówce i kredycie w tym czasie się potroiła, w Kanadzie w tym samym mniej więcej czasie suma środków obiegowych w stosunku do złota wzrosła jak 266 : 100. A zatem nie zapas złota, ale co najwyżej stopień jego wyzyskania (nie mówiąc już nic o szybkości obiegu środków kredytowych!) — jest tym czynnikiem, który stawia czoło potrzebom obrotów, czy produkcji, czy też postępu gospodarczego, o ile chcemy nie oddalać się od terminologii tych autorów. Jednak zapotrzebowanie pieniądza na cele tych obrotów (znowu pomijając element szybkości) znajduje swój wyraz przedewszystkiem w cenie. A tutaj, poza konsyderacjami o charakterze sekularnym, a wartości, w dzisiejszym stanie nauki, mocno jeszcze zamazanej — nie dają nam badania Cassela, Kitchina i in. nic konkretnego do ręki. Zobaczmy parę przykładów:

III raport delegacji L. N., z którego wzięliśmy powyżej przytoczone liczby zapasu złota monetarnego, wysokości obiegu i natychmiast płatnych zobowiązań w latach 1928—31, stwierdza tutaj parę interesujących rzeczy. W czasie, kiedy wskaźnik światowy cen hurtowych, odzwierciedlający ogólny ruch cen w krajach o walucie złotej, spadł o blisko 30%, zobowiązania banków centralnych spadły zaledwie o 1%, chociaż zapasy złota monetarnego wzrosły o 10%! Fakt utrzymywania się zobowiązań banków emisyjnych na równym poziomie tłumaczy się w pewnym stopniu tem, że ceny detaliczne, płace i t. p. nie spadły w tym samym stosunku, że szybkość obiegu zmalała, w części zaś tezauryzacją banknotów przez ludność oraz utrzymywaniem dużych rezerw płynności przez banki handlowe. To ostatnie zjawisko jest oczywistym wynikiem zachwiania zaufania do systemu kredytowego, skutkiem kryzysu, a znajduje swe uzupełnienie w stopnieniu zapasów złota monetarnego o \$ 100 miljn. w II półroczu 1931 r.

Możemy więc stwierdzić, że w tym okresie nie było żadnej równoległości między ruchem zapasów złota monetarnego (a także, jak widzieliśmy powyżej, ruchem produkcji złota) a ilością obiegowych środków kredytowych i ruchem cen. Ale możnaby zrobić zarzut, że epoka wybrana jako teren przykładowy odbiega daleko od typu, który zwykliśmy nazywać „normalnym”, choćby dzięki następstwom psychologicznym wojny i inflacji. Sięgnijmy więc do dalszej przeszłości, do czasów bardziej „normalnych”. W okresie 8 lat po rozpoczęciu eksploatacji kopalń złota w Witwatersrand (Transvaal) w 1883 r., kiedy światowa produkcja złota wzrosła z 4·8 do 6 miljn. uncjy rocznie, spada indeks cen hurtowych, w/g Sauerbecka, z 82 na 72. Kiedy później przez 6 lat, skutkiem wzmoczonej działalności kopalń w Colorado, produkcja rośnie do 10 miljn. uncjy, wskaźnik cen światowych spada dalej do 61. Niezawodnie, odgrywał tu znaczną rolę — obok innych czynników — wzrost popytu na złoto, wywołany przez przechodzenie jednego kraju po drugim do waluty złotej (i to z obiegiem monet). Czyli inaczej mówiąc, na ten spadek cen wpłynęła pośrednio demonetyzacja srebra, z czego uboczny wniosek, że póki nie uwzględnimy tego czynnika, to wpływu złota na życie gospodarcze dostatecznie nie wyjaśnimy¹⁾. To też musimy uznać za powierzchowny i nieuzasadniony wniosek Cassela, który w memorjale swoim dla L. N., określając jako zapas normalny złota w okresie 1850 — 1910 zapas, obliczony według formułki rocznego wzrostu o 2·8%, oświadcza poprostu, że wszystkie zmiany ogólnego poziomu cen w tym okresie można przypisać fluktuacjom światowej podaży złota i odchyleniom między zapasem złota istotnym a normalnym.

* * *

Rozpatrzenie popytu na złoto na cele monetarne nie wyczerpuje jednak kwestji, bo popyt ten obejmuje w przecięciu tylko pięćdziesiąt kilka procent produkcji złota i waha się od 40% aż powyżej 60%. Reszta idzie na cele przemysłowe i tezauryzacyjne, których intensywność popytu waha się znowu przedewszystkiem zależnie od konjunktury. Przytem występuje tu bardzo ważne zjawisko, będące jedną z głównych zalet walut złotych, a mianowicie zamienialność wzajemna celów zastosowania złota. Posiadacz złota może, zależnie od swojej woli (t. j. z reguły z motywów ekonomicznych), wybierać cel, na który je użyje. Może je, w formie monet, użyć jako środek wymiany za towary, może je, jako przedmiot, zatrzymujący swoją wartość, przechowywać na przyszłość, lub też przerobić na precjoza, a co więcej, może w każdej chwili to złoto przechowywane lub te precjoza użyć na cele monetarne. „Ta praktyczna, nieograniczona możność zastąpienia jednego celu drugim — pisze A. Lansburgh²⁾ — ma dla gospodarstw narodowych i gospodarstwa światowego niezmiernie znaczenie. Z pomocą wymiany celów przeznaczenia można siłą kupna, która, dzięki mię-

¹⁾ W sprawie srebra ostatnio głos zabierali: nowojorski miesięcznik „The Index”, Prof. Cassel w kwartalniku „Skandinaviska Kreditaktiebolaget” za maj r. b. oraz Komisja Ekspertów Międzynarodowej Izby Handlu Srebrem w Londynie w sprawozdaniu z września 1931 r. Tutaj nie możemy bliżej tej sprawy roztrząsać.

²⁾ A. Lansburgh: „Die Krisis und das Gold” („Die Bank” zesz. 20/1931).

¹⁾ Z R. Gawroński: „Złoto a poziom cen” („Polska Gospodarcza” zesz. 34/1930).

dzynarodowemu uznaniu i łatwości obiegowej złota, wcielona jest w każdą cząsteczkę tego metalu, do wnelnie albo natychmiast zastosować, albo zarezerwować ją na jakąś dowolną późniejszą chwilę, lub też, przez przemysłowe użycie złota, usunąć ją czasowo zupełnie z rynku... Ta możliwość przyczynia się w wysokim stopniu do stabilizacji wartości złota, a przez to cen wszystkich innych towarów, w złocie wyrażanych, i do uniezależnienia ich od przypadkowości nagle zwiększonej lub zmniejszonej produkcji złota. Jeśli bowiem np. skutkiem wyczerpania znacznych w danej chwili złóż złota, skutkiem komplikacji społecznych czy wojennych, zatrzyma się zwyżczajny dopływ złota, a dzięki temu siła kupna, zawarta w monecie, otrzyma wartość rzadkości, co musi w następstwie wywołać odpowiedni spadek cen — to wówczas w ten wyłom wstępują zapasy złota, które poprzednio stały się „rezerwą” lub „precjozami”. Ich następcza zmiana wzgl. zmiana powrotna w formę monet zastępuje wówczas na znaczny okres czasu brak produkcji złota i przeciwdziała przyrostowi wartości złota, t. j. ogólnemu spadkowi cen”. W razie niespodzianego wzrostu produkcji złota obserwujemy zjawisko odwrotne. A zatem te wolne rezerwy wykonywają ważne funkcje wyrównawcze wobec cen towarów i stanowią bardzo ważny czynnik, zabezpieczający dla tychże cen.

Zapotrzebowanie przemysłowe złota, które w latach przedwojennych dość silnie wzrosło, a w okresie 1849—1929 zabierało przeciętnie 30% produkcji światowej złota, spadło od czasów wojny i wynosi w 15-leciu 1914—1929 21% produkcji. W ostatnich 2 latach spadło nawet do 13%, co jest oczywistym wynikiem złej konjunktury. W tej dziedzinie muszą niestety obliczenia opierać się na niedostatecznym materiale statystycznym. Od początku ostatniego dziesięciolecia XX w. dyrektor mennicy amerykańskiej rozpisuje corocznie ankietę w tej sprawie do najważniejszych krajów Europy i Ameryki. Liczby, tą drogą uzyskane, są jednak niekompletne, gdyż obejmują tylko część faktycznego użycia przemysłowego. Ale z drugiej strony obejmują one także przeróbkę starego złota, wobec czego można było przyjąć, że te 2 błędy znoszą się wzajemnie. Jednakowoż z informacji, zebranych ostatnio przez delegację L. N., wynika, że proporcja starego złota była większa, niż to dotychczas przyjmowano, zaczęły poważne liczby konsumpcji pozamonetarnej powinny ulec redukcji.

Niezmierną wreszcie wagę ma zapotrzebowanie złota na cele tezauryzacyjne. Dla ujęcia jego zadowalano się dotychczas (także Kitchin) badaniem ruchów złota na podstawie statystyk handlu zagranicznego, w krajach, specjalnie praktykujących zakarbienie złota, jak Egipt, Chiny, a przede wszystkim Indje. Zobaczymy poniżej, do jak poważnych błędów prowadzi ta powierzchowna metoda i jak wielkie znaczenie dla problemu złota ma tezauryzacja także w krajach cywilizacji zachodniej. Kitchin oblicza ilości złota, wchłaniane przez wspomniane 3 kraje, na 17% w okresie 1849—1929 (z czego 14% same Indje), 21% zaś w okresie 1914—1929 (z czego 20% Indje).

Zapotrzebowanie indyjskie jest tak ciekawe, że musimy się przy nim na chwilę zatrzymać. W XIX w. wzrastało ono stale, a w XX w. wykazuje niesły-

chane skoki. Dość powiedzieć, że według obliczeń Loveday'a (memoriał do L. N.) roczna przeciętna waha się od \$ 35 miljn. w 5-leciu 1914—18 aż do \$ 126 miljn. w pięcioleciu 1924—28 (największa kwota \$ 250 miljn. w 1924 r.). Jeszcze w 1930 r. wchłaniały Indje na cele prywatnej tezauryzacji przeciętnie po ok. \$ 6 miljn. złota miesięcznie. W 1931 r. widzimy już odpływ, wynoszący aż do września po \$ 3 miljn. miesięcznie, w 4 zaś miesiącach od października 1931 r. do stycznia 1932 r. odpłynęło stamtąd do Anglii razem złota za blisko \$ 160 miljn. i ruch ten trwa nadal. Podstawową przyczyną tego zjawiska jest pogorszenie położenia gospodarczego Indyj i zwrot od bilansu czynnego ku bilansowi biernemu, stąd nietylko niemożliwość dalszego gromadzenia złota, ale konieczność wyrównania salda biernego przez eksport złota. Obok tego, od końca września począwszy, ogromną rolę odegrało zawieszenie przez Anglię wymienialności banknotów na złoto i połączona z tem niżka kursu funta. Indje tak wierzą w powrót waluty angielskiej do dawnego parytetu, że wyzbywają się swoich zapasów złota, wymieniając je za funty szterlingi. To źródło będzie było tak długo, póki istnieje nadzieja rewaloryzacji funta — oczywiście, wszelkie prognozy co do wydajności tego źródła byłyby ryzykowne. Możemy się zgodzić co do okresu od początku XX w. do 1930 r. z Loveday'em, że zmiany popytu indyjskiego są tak nagłe i wielkie, iż żadnych kalkulacji na przyszłość na nich oprzeć nie można. Rok 1931 potwierdza tę opinię — owszem, nakazuje jeszcze większą przezorność, bo o ile odpływ złota był wywołany kursem funta, to możemy jeszcze być świadkami reakcji, której czasu ani rozmiarów nikt dzisiaj przewidzieć ani ocenić nie zdoła. Natomiast rozwój przemysłowy Indyj pozwala przypuszczać, że zakorzeniony tam zwyczaj przechowywania oszczędności w złocie ustąpi poczęści miejsca formom zachodnim oszczędzania, co wpłynie na spadek importu złota (takie przynajmniej zdanie wyraża kontroler obiegu pieniężnego Rządu angielskiego).

Dalej czynnikiem wielkiego znaczenia, zupełnie niedocenionym przez Kitchina, jest tezauryzacja prywatna w krajach cywilizacji zachodniej. Widzieliśmy już wyżej, że w II półroczu 1931 r. zapasy złota monetarnego świata (z wyjątkiem Z. S. R. R.) zmalały o \$ 100 miljn. Gdy zaś duże ilości starego złota zostały w tych czasach obrócone na cele monetarne, delegacja przypuszcza, w III raporcie, że całkowita suma, stezauryzowana w tym okresie, wyniosła \$ 400 miljn. Ale na tem nie koniec. Kitchin wychodzi z założenia¹⁾, że zapas złota monetarnego równa się produkcji minus zapotrzebowanie przemysłowe Europy i Ameryki oraz import do Indyj, Chin i Egiptu. Nie uwzględnia natomiast ani składów złota u producentów i handlarzy ani też tezauryzacji poza Wschodem. Otóż faktyczne zapasy złota banków emisyjnych, o ile da się to stwierdzić na podstawie statystyk amerykańskiej mennicy, zresztą z przybliżoną tylko ścisłością, różnią się bardzo znacznie od liczb w tabelach Kitchina. W pewnych latach (jak 1896, 1897, 1903, 1905, 1906, 1911, 1927, 1930) wzrost zapasów monetarnych był większy od

¹⁾ Memoriał dla Ligi Narodów oraz „The International Gold Problem” (wyd. Royal Institute of International Affairs, London 1931).

całej produkcji. Niemiecki Instytut Badania Konjunktur¹⁾ robi następujące zestawienie (w miljn. RM):

	Faktyczna zmiana zapasów złota monetarnego	Wzrost zapasów w/g Kitchina
1894 — 1913	+ 22.2	+ 16.4
1914 — 1922	— 0.9	+ 9.5
1923 — 1929	+ 7.9	+ 6.0
1894 — 1929	+ 29.2	+ 31.9

W całym okresie 36-letnim rezultaty końcowe zbliżają się do siebie, ale w krótkich odstępach czasu — nie mówiąc już o poszczególnych latach — różnią się od siebie bardzo znacznie. Jest to, oczywiście, wynikiem wysysania przez banki emisyjne zapasów złota prywatnych, względnie znowu wsiąkanie złota monetarnego w schowki prywatne. Wobec czego, musimy skonstatować, liczby Kitchina są zupełnie nierealne i nie mogą służyć za podstawę do jakichkolwiek wniosków na krótkie okresy. Niemiecki Instytut Badania Konjunktur dochodzi do

następujących wniosków: zapasy monetarnego złota wzrastają głównie w okresach depresji oraz rozpoczynającej się poprawy konjunktury, natomiast tezauryzacja przybiera w latach kryzysów. Inaczej jednak było w czasach, kiedy istniał obieg monet złotych, a inaczej w czasie powstania gold standard i gold exchange standard. Dawniej następowała po prostu wymiana przedmiotów złotych na złote monety, dzisiaj w razie zachwiania się zaufania do pewności wkładów bankowych i wartości waluty następuje wymiana not na dewizy, a w razie obudzenia się wątpliwości co do dewiz — wymiana ich na złoto. Rok 1931 jest, jak widzieliśmy, przykładem tego klasycznego. Ta zastępowalność wzajemna celów zużycia złota, którą określiliśmy powyżej słowami Lansburgha, stanowi więc czynnik ogromnej doniosłości, w dużym stopniu funkcję konjunktury, a nie została przez delegację L. N. należycie wzięta pod uwagę.

Zygmunt Rawita Gawroński

ŻYCIĘ GOSPODARCZE

FUNDUSZ POMOCY BEZROBOTNYM. — Prezes Rady Ministrów zatwierdził w dniu 2 lipca regulamin Komisji Międzyministerjalnej do Spraw Bezrobocia. Prowadzi ona obecnie w miejsce zlikwidowanego Naczelnego Komitetu akcję łagodzenia skutków Bezrobocia, do czasu powołania nowej instytucji, której powierzone zostanie prowadzenie tej akcji w okresie 1932/33. Komisja Międzyministerjalna uprawniona została do podejmowania wszelkich czynności, przewidzianych w § 2 regulaminu Naczelnego Komitetu, może więc podejmować akcję, zmierzającą do zwiększenia zatrudnienia; przedstawiać Prezowski Rady Ministrów i właściwym Ministrom wnioski, dotyczące wprowadzenia nowych przepisów prawnych lub zmiany i zastosowania przepisów obowiązujących, względnie udzielać w tych sprawach swej opinii; ustalać zasady prowadzenia pomocy doraźnej dla bezrobotnych; gromadzić oraz rozdzielać fundusze i przedmioty w naturze; koordynować akcję pomocy doraźnej dla bezrobotnych; przeprowadzać operacje finansowe i handlowe, związane z akcją pomocy doraźnej i t. d.

Oczywiście, będąc instytucją przejściową, Międzyministerjalna Komisja do Spraw Bezrobocia nie może w szerszej mierze korzystać z wszystkich tych uprawnień, tem bardziej, że zakres jej prac ogranicza się faktycznie do kontynuowania tylko niezbędnych czynności Naczelnego Komitetu (Komisja objęła wszelkie aktywa i pasywa N. K.) oraz do ustalenia sposobu likwidacji komitetów wojewódzkich. Działalność tej Komisji w której skład wchodzi PP.: W. Martin, Zastępca Szefa Biura Ekonom. Prezesa Rady Min., jako przewodniczący, Nacz. T. Grunwald — zast. przewodniczącego, Nacz. P. Igieski — sekretarz oraz Inspektor H. Zagrodzki i Nacz. L. Bulanda — jako członkowie, przewidziana jest do końca sierpnia r. b., poczem, zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów, ulegnie ona likwidacji na rzecz nowej instytucji pomocy bezrobotnym.

Główne zasady tej nowej instytucji, jak i wogóle organizacji akcji pomocy bezrobotnym w okresie zimy 1932/33, zostały już w zasadzie ustalone. Ma być mianowicie z dniem 1 września utworzony specjalny „Fundusz Pomocy Bezrobotnym”, wyposażony w osobowość prawną, którego celem będzie łagodzenie skutków braku pracy i niesienie pomocy bezrobotnym, nie posiadającym środków utrzymania i nie pobierającym zasiłków

z Funduszu Bezrobocia. Cele te Fundusz Pomocy Bezrobotnym (działający niezależnie od istniejącego „Funduszu Bezrobocia”, jako instytucji ubezpieczenia na wypadek braku pracy) spełniać będzie przez: 1) prowadzenie pomocy doraźnej dla bezrobotnych, 2) gromadzenie i podział przedmiotów w naturze, 3) podejmowanie inicjatywy w kierunku uzgadniania pomocy doraźnej dla bezrobotnych, prowadzonej przez organizacje państwowe, samorządowe i społeczne, 4) prowadzenie akcji, zmierzającej do zwiększenia zatrudnienia bezrobotnych.

Jako organa Funduszu Pomocy Bezrobotnym przewidziane są: 1) Komitet Naczelny, składający się z 15 członków, 2) Dyrekcja, jako organ zarządzający, składający się z 3 członków, powołanych przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Komitetu Naczelnego, wreszcie 3) komitety lokalne, powoływane w miarę potrzeby przez Naczelny Komitet. W skład Naczelnego Komitetu wejdą przedstawiciele: Prezesa Rady Ministrów, Ministra Spraw Wewnętrznych, Ministra Skarbu, Ministra Przemysłu i Handlu, Ministra Komunikacji i Ministra Pracy i Opieki Społecznej, 2 przedstawiciele samorządu terytorjalnego, oraz 7 przedstawicieli czynnika obywatelskiego.

Fundusz Pomocy Bezrobotnym pomyślany więc został na wzór dotychczasowego Naczelnego Komitetu, w którego władzach również zasiadali przedstawiciele Rządu i Społeczeństwa, z tą tylko pożądaną zmianą, że Fundusz będzie osobą prawną, wyposażoną w większe kompetencje. Szczegółowy zakres działania Komitetu Naczelnego, Dyrekcji i komitetów lokalnych ustalony będzie w statucie Funduszu Pomocy Bezrobotnym, który nadany zostanie Funduszowi przez Prezesa Rady Ministrów w porozumieniu z zainteresowanymi Ministrami.

Na rzecz powyższego Funduszu, celem umożliwienia wypełnienia jego zadań, przewidziane są pewne niewielkie opłaty od kwitów komornianych, biletów wstępu na wszelkiego rodzaju publiczne zabawy, rozrywki, widowiska i zawody sportowe od stawek we wzajemnych zakładach (totalizatorze), od cukru, piwa, żarówek elektrycznych, schowków (safes'ów) oraz od spożycia gazu.

Projektowane opłaty od kwitów komornianych obciążąłyby właścicieli nieruchomości i wynosić mają od 25 do 1. w zależności od wysokości komornego. Od opłat tych mają być wyłączone kwity komorniane od mieszkań 1- i 2-izbo- wych.

¹⁾ „Wochenbericht“ z 15/VI 1932 r.

Oplaty od biletów wstępu przewidziane są w wysokości 5, 10, 20, 30 i 50, przyczem wyłączone będą od opłat bilety wstępu na amatorskie zawody sportowe, ponadto zaś na zabawy, rozrywki i widowiska, urządzone wyłącznie dla żołnierzy, bądź przez zakłady naukowe, opiekuńcze i wychowawcze dla młodzieży szkolnej. Za opłaty te odpowiadać będzie przedsiębiorca.

Od stawek we wzajemnych zakładach (totalizatorze), urządzanych przez towarzystwa wyścigów konnych, opłaty projektuje się w wysokości 1%.

Oplaty od cukru, wprowadzonego na rynek wewnętrzny i obciążonego podatkiem spożywczym, przewidziane są w wysokości 50 od 1 q, od piwa — 25 od 1 hl, od żarówek elektrycznych — 20 od żarówki, wprowadzonej na rynek wewnętrzny do sprzedaży (z wyjątkiem żarówek regenerowanych), od schowków — po 5 miesięcznie. Za opłaty od żarówek odpowiadać ma wytwórca, za opłaty od safes'ów — przedsiębiorca.

Oplaty od domowego spożycia gazu w lokalach, nie posiadających charakteru przemysłowego, mają być ustalone w wysokości 5% od sumy należności, wskazanej na rachunku, bez opłat za używanie gazomierzy i innych dodatkowych należności.

Ponadto, zostałyby utrzymane wprowadzone uprzednio i pobierane dotychczas opłaty kolejowe, telefoniczne i radiowe. Wszystkie powyższe opłaty dałyby „Funduszowi Pomocy Bezrobotnym” około 20 mln., a więc trzecią część przypuszczalnej kwoty 60 mln., która w okresie zimy 1932/33 niezbędna będzie na akcję pomocy bezrobotnym. Opłaty te, których wprowadzenie, na podstawie doświadczeń zeszłorocznych Naczelnego Komitetu, okazało się rzeczą konieczną dla zapewnienia akcji niezbędnych środków, zwłaszcza w pierwszym jej okresie, nie uwalniają więc społeczeństwa od ofiar dobrowolnych. Opłaty przymusowe mają na celu niejako uzupełnienie ofiarności społecznej, na której dla akcji pomocy bezrobotnym przedewszystkiem będzie się musiała oprzeć.

W ciągu sierpnia ogłoszone zostanie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej, które stworzy podstawę prawną zarówno dla powołania Funduszu Pomocy Bezrobotnym, jak i dla wprowadzenia w życie powyższych opłat.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

USTĄPIENIE I POŻEGNANIE WICEMINISTRA KOZUCHOWSKIEGO. — Po sześciolletniej pracy w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, najprzód w charakterze Dyrektora Departamentu Organizacyjnego, a potem na stanowisku Podsekretarza Stanu, z dniem 15 b. m. ustąpił z Min. Przemysłu i Handlu Pan Wiceminister Józef Kozuchowski.

W tym właśnie dniu odbyło się w gmachu Min. Przemysłu i Handlu uroczyste pożegnanie ustępującego Wiceministra.

Wobec zgromadzonych w sali konferencyjnej Ministerstwa urzędników w serdecznych słowach przemówił do Pana Wiceministra Kozuchowskiego Pan Mi-

nister Przemysłu i Handlu Dr. Ferdynand Zarzycki. W przemówieniu swoim Pan Minister podniósł zasługi P. Wiceministra Kozuchowskiego dla Ministerstwa, zaznaczając, że pracował on ze szczerem oddaniem dla sprawy państwowej, w poczuciu odpowiedzialności za swoją pracę. Żegnając P. Wiceministra Kozuchowskiego w imieniu swoim własnym i zgromadzonych kolegów ministerjalnych, Pan Minister życzył mu najlepszego i najowocniejszego powodzenia na nowym stanowisku, jakie P. Wiceminister niebawem ma objąć w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Na to przemówienie Pana Ministra odpowiedział P. Wiceminister Kozuchowski, dziękując w serdecznych słowach wszystkim zgromadzonym urzędnikom za okazywany mu w ciągu całego okresu pracy w Min. Przemysłu i Handlu przyjazny stosunek i lojalną współpracę. Szczególnie zaś P. Wiceminister Kozuchowski dziękował Panu Ministrowi Zarzyckiemu za wystosowane słowa uznania. P. Wiceminister podkreślił swój zawsze szczerzy i lojalny stosunek, zarówno do pracy ministerjalnej, jak i do podwładnych i kolegów, zapewniając, że lata pracy w Min. Przemysłu i Handlu zachowa zawsze w miłej pamięci. Na zakończenie P. Wiceminister Kozuchowski prosił Pana Ministra Przemysłu i Handlu, aby raczył być wyrazicielem jego podziękowania wobec Rządu, który dał mu możliwość pracy przy tak ważnym i interesującym warsztacie administracji państwowej, jakim jest Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

Do tych serdecznych słów pożegnania i uznania, jakie zadokumentował wobec P. Wiceministra Kozuchowskiego Pan Minister Przemysłu i Handlu, specjalnie przyłącza się nasze wydawnictwo, które miało w ustępującym Wiceministrze prawdziwego opiekuna i przyjaciela. P. Wiceminister Kozuchowski, rozumiejąc doniosłość prasy, a specjalnie prasy gospodarczej, odnosił się do „Polski Gospodarczej” z całą uwagą i życzliwością, podtrzymując nasze wydawnictwo w najcięższych okresach pracy, a także umieszczając na łamach tygodnika szereg cennych artykułów. P. Wiceminister Kozuchowski zainicjował i dopomógł środkami Ministerstwa do stworzenia Biblioteki Morskiej naszego wydawnictwa, której wyszły już następujące tomy: E. Bohdan — „Morska polityka gospodarcza Polski”, E. Lubeki — „Rybołówstwo śledziowe”, B. Cunningham — „Adminis'racja portu”, B. Cunningham — „Ładunki portowe”, „Strefy handlu zagranicznego czyli wolne porty”, J. Klein — „Pomoc Rządu dla żeglugł handlowej”.

To też, przyłączając się do słów pożegnania P. Wiceministra Kozuchowskiego, jak najserdeczniej życzymy mu powodzenia na nowym stanowisku, prosząc go, aby w dalszym ciągu zachował dotychczasowy życzliwy stosunek do nas, jakim i my wzajemian go darzyć będziemy.

Ś. P. ZENON PIETKIEWICZ. — W pierwszych dniach lipca r. b. zmarł w Warszawie po dłuższej chorobie ś. p. Zenon Pietkiewicz, wybitny publicysta i ekonomista, który od początku powstania naszego tygodnika zamieszczał na jego łamach swe prace.

Ś. p. Zenon Pietkiewicz urodził się w 1862 r. Po ukończeniu studiów prawniczych na Uniwersytecie Warszawskim poświęcił się pracy literackiej i dziennikarskiej. W 1885 r. zostaje redaktorem „Gazety Radomskiej”, a niebawem jednym z głównych współpracowników „Prawdy” Świętochowskiego. W latach

1887—89 jest stałym współpracownikiem „Przeglądu Tygodniowego”, „Kraju” petersburskiego i „Głosu”. W latach 1899—1900 redaguje „Ekonomistę”, a w 1902 r. opuszcza „Prawdę” i przechodzi do „Ogniwa”, redagując jednocześnie „Przegląd Polski Przemysłu i Handlu”; zasila również artykułami treści ekonomicznej czasopismo „Rolnik i Hodowca”, współpracuje w „Gazecie Polskiej” i ogłasza pierwszą broszurę p. t. „Fachowe wykształcenie kobiet”. Daje artykuły do pism lwowskich i krakowskich, pisuje w „Bibliotece Warszawskiej”, w „Ateneum”, w „Kurjerze Codziennym” i „Tygodniku Ilustrowanym”. W 1908 r.

wyjeżdża do Wilna, gdzie redaguje „Gazetę Wileńską”. W 1909 r. wydaje miesięcznik „Kultura”, poświęcony szerszym zagadnieniom politycznym, społecznym i ekonomicznym.

Równoległe do pracy publicystycznej i literackiej w czasopiśmie ogłasza drukiem szereg większych prac, a więc: „Lud Polesia litewskiego”, „Szkice społeczne”, „Siły i środki ludu naszego”, „Zrzeszenia wiejskie”, „Ogniwo”, „Drogi wodne w Królestwie Polskiem” (broszura skonfiskowana przez władze rosyjskie) i cały szereg pomniejszych broszur.

Przed samą wojną zostaje dyrektorem Towarzystwa Popierania Pracy Społecznej w Łodzi i przedstawicielem „Kurjera Warszawskiego” w tym mieście.

W czasie wojny wyjeżdża do Kijowa, gdzie w dalszym ciągu rozwija żywą działalność społeczną i literacką. Pracuje w Komitecie Obywatelskim, zostaje dyrektorem departamentu w Ministerstwie do Spraw Polskich Ukrainy wyzwolonej, wykłada w jedynej wyższej uczelni polskiej w Kijowie „Kolegium Uniwersyteckim”, jednocześnie jest współredaktorem „Gazety Narodowej” i tygodnika „Kłosa Ukraińskie”.

Wróciwszy w 1918 r. do Warszawy, wstępuje na służbę państwową polską, początkowo do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, potem do Głównego Urzędu Ziemskiego, wreszcie przechodzi do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, skąd w 1925 r. zostaje przeniesiony na emeryturę, przyznana mu całkowicie przez Pana Prezydenta R. P. za zasługi, położone na niwie pracy społecznej i piśmiennictwa.

Już po wojnie napisał następujące prace: „Gospodarka Miast Polskich” (cz. I, wydana drukiem przez Polski Bank Komunalny w Warszawie, oraz przygotowana do druku cz. II), „Apro wizacja Miast Polskich”, „Samorząd gospodarczy w Polsce”, a na krótko przed zgonem „Kapitały obce w życiu gospodarczym Polski”. Wydaje nadto szereg mniejszych broszur i odbitek. Wiele z jego prac było tłumaczone na języki obce.

Poza tem zasila swimi pracami szereg czasopism, a przede wszystkim „Polskę Gospodarczą”, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” w Poznaniu, „Kurjer Warszawski”, „Samorząd Miejski”, „L'Est Européen” i t. d.

Ogółem w ciągu swego życia napisał kilkadziesiąt tysięcy artykułów.

Za zasługi, położone w dziedzinie prac ekonomicznych, otrzymuje na krótko przed śmiercią nagrodę im. Peretza przy Tow. Literatów i Dziennikarzy Polskich.

Ostatnia jego praca wyjdzie już po śmierci w organie Związku Izb Rzemieślniczych „Rzemiosło”.

Ś. p. Zenon Pietkiewicz należał do rzędu cichych i wytrwałych pracowników społecznych i naukowych. Pozostawił po sobie piękną kartę w polskiej publicystyce i dobrze zasłużył się swymi bardzo wartościowymi pracami polskiemu życiu gospodarczemu.

GÓRNICtwo I PRZEMYSŁ

GÓRNICtwo WĘGLOWE

STAN PRZEMYSŁU WĘGLOWEGO W CZERWCU 1932 R. — Sytuacja przemysłu węglowego w czerwcu w porównaniu z majem uległa pewnej sezonowej poprawie pod wpływem wzrostu zapotrzebowania węgla, zarówno wewnątrz kraju, jak i zagranicą. W wyniku tej koniunktury oraz w związku z większą w czerwcu o 3 ilościami dni roboczych w porównaniu z majem (25 wobec 22) wydobycie węgla wzrosło o ok. 8%.

Liczbowo stan przemysłu węglowego w czerwcu — według danych tymczasowych — ilustruje następujące zestawienie (w tys. tonn):

Rejony węglowe	Wydobycie	Zbyt w kraju	Eksport	Zapasy na zwałach ¹⁾
Śląski	1.598	772	693	1.871
Dąbrowski	398	242	125	642
Krakowski	129	109	1	124
Razem:	2.125	1.123	819	2.637
Maj 1932 ²⁾	1.969	963	744	2.707
Zmiany w stosunku do maja 1932	+ 156	+ 160	+ 75	— 70

Z danych tego zestawienia wynika, że wydobycie węgla w czerwcu w stosunku do maja wzrosło o 156 tys. t. a w stosunku do czerwca 1931 r. spadło o 650 tys. t. Przeciętne dzienne wydobycie (przy 25 dniach roboczych) spadło o ok. 4'5 tys. t do ok. 85 tys. t.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w czerwcu wzrósł w porównaniu z majem o 235 tys. t do 942 tys. t. Ponieważ zbyt węgla w kraju wzrósł w stosunkowo większym stopniu niż eksport, przeto udział zbytu krajowego wzrósł z 56'39% (w maju) do 57'83%, a eksport spadł — z 43'61% do 42'17% zbytu ogólnego.

Zbyt węgla w kraju wzrósł w czerwcu o 160 tys. t — głównie dzięki zwiększeniu się zapotrzebowania ze strony przemysłu, a w mniejszym stopniu i na cele opałowe. Największy wzrost zapotrzebowania uwidocznił się w przemyśle, związanych z ruchem budowlanym, następnie w przemyśle włókienniczym, koksowniczym, hutniczo-żelaznym, a także rolnictwie łącznie z jego przemysłami.

¹⁾ Obliczono przy uwzględnieniu węgla, zużytego na cele własne kopalni, na deputaty, oraz węgla, skreślonego przy sprawdzaniu zapasów.

²⁾ Liczby poprawione.

Eksport węgla kamiennego w czerwcu w porównaniu z majem wzrósł o 75 tys. t; liczby, dotyczące eksportu, omówione zostały w zesz. 28, str. 820.

Spadek wywozu do Czechosłowacji poza czynnikami natury koniunkturalnej został wywołany polityką walutową Czechosłowacji, co znalazło swój wyraz w umieszczeniu przez Rząd czeskosłowacki węgla kamiennego na liście t. zw. „towarów zbędnych”. Znaczy to, że import węgla uzależniony jest od zgody Banku Narodowego na przydział dewiz.

Wywóz do W. M. Gdańska wzrósł o 8 tys. t, co się tłumaczy zwiększonym zapotrzebowaniem tego rynku głównie ze strony rolnictwa oraz jest poniekąd rezultatem celowej polityki przemysłu węglowego w odniesieniu do tego rynku.

Ponieważ wydobycie węgla kamiennego było nieco mniejsze niż zbyt łącznie z zużyciem na cele własne, przeto z apasy węgla na zwałach kopalnianych w czerwcu nieznacznie spadły.

Liczba robotników, zapisanych z końcem miesiąca sprawozdawczego w kopalniach węgla kamiennego, wynosiła:

Rejony	Maj	Czerwiec	Spadek () wzgl. wzrost (+) w czerwcu
Śląski	60.468	58.873	— 1.595
Dąbrowski	23.814	23.880	+ 66
Krakowski	8.469	7.465	— 1.004
Razem:	92.751	90.218	— 2.533

Spadek liczby robotników pozostaje w związku z dalszym zwalnianiem robotników na kopalniach węgla kamiennego.

Wydatność pracy, a więc przeciętne wydobycie na robotniko-dniówkę w kopalniach węgla kamiennego całego Państwa wynosiło w maju 1.333 kg, czyli spadło o 25 kg w porównaniu z kwietniem. Przeciętne wydobycie na robotniko-dniówkę w poszczególnych rejonach węglowych przedstawiało się następująco (w kg):

Rejony	Kwiecień	Maj
Śląski	1.526	1.510
Dąbrowski	1.031	989
Krakowski	1.051	1.515

Przeciętne zarobki robotnicze na dniówkę opłaconą całej załogi w poszczególnych rejonach węglowych w maju w porównaniu z 2 poprzednimi miesiącami wykazuje następujące zestawienie (w zł):

Rejony	Marzec	Kwiecień	Maj
Śląski	9.69	9.68	9.77
Dąbrowski	7.60	8.29	8.26
Krakowski	7.28	7.38	7.26

Ceny węgla w kraju loco kopalnia pozostały w czerwcu niezmiennie, również nie uległy zmianie ceny węgla eksportowego do krajów konwencyjnych. Ceny węgla fob Gdańsk/Gdynia pod wpływem zaostrzającej się konkurencji węgla brytyjskiego kształtowały się zniżkowo i wynosiły dla grubych gatunków węgla górnośląskiego średnio po sh 11/3 za tonnę, przyczem dokonywane były głównie transakcje z natychmiastową dostawą, gdyż importerzy niechętnie zawierali transakcje na dłuższe terminy dostaw, przypuszczając, że wrazie ewentualnego zaostrzenia się walki konkurencyjnej ceny mogą ulec dalszej obniżce.

Rynek frachtowy ożywił się nieco w czerwcu, jednakże stawki frachtowe na węgiel pozostały nadal niskie. Za statek ok. 3.000 t płacono za tonnę z Gdańska/Gdyni — w sh papierowych: Sztokholm, Göteborg 4/3—4/6, Kopenhaga, Aarhus 4/3—4/6, Tromsø 6/—, Oslo 5/—, Bergen 5/6, Drontjem 5/9, Stavanger 5/6, Ryga 4/—, Tallin 4/3, Helsingfors 4/—, Abo 4/6, Vyborg 4/1½—4/3, Ghent 4/3—4/6, Rouen 6/7½, Bordeaux 7/9, Bayonne 8/—, Nice 10/6, Amsterdam, Rotterdam 5/—, Venezia, Savona 8/9, Livorno, Genova, Spezia 7/9, Barcelona 10/—, Lizbona 9/—, Algier, Philippeville, Bone, Sfax, Oran 8/6—8/9, Buenos Aires 10/6, Rio de Janeiro 9/6.

Produkcja koksu w czerwcu r. b. w porównaniu z majem wzrosła o 1.177 t do 78.314 t. W znacznie większym stopniu wzrósł zbył koksu, mianowicie o 19.304 t do 75.388 t, z czego na zbył krajowy przypada 42.087 t (o 6.954 t więcej w porównaniu z majem), a na eksport 23.301 t (o 12.350 t więcej). Wzrost zbytu krajowego został spowodowany zarówno wzrostem zapotrzebowania na cele opału domowego, jak i zwiększeniem się zapotrzebowania ze strony przemysłu, przyczem z poszczególnych gałęzi przemysłu największy wzrost zapotrzebowania wykazuje przemysł żelazny oraz rolnictwo łącznie z przemysłem rolnym.

W zakresie eksportu najpoważniej wzrosły wysyłki do Austrii, Włoch i Węgier, a w mniejszym stopniu do Rumunii i na Łotwę. Jednocześnie wspomnieć należy, że, o ile wzrost eksportu do Austrii i Włoch ma charakter sezonowy, to wywóz na Węgry jest tylko wynikiem ostatnio zawartych umów kompensacyjnych. Zapasy koksu wzrosły w czerwcu o 12.797 t do 266.647 t. Za-

łoga robotnicza zmniejszyła się o 67 osób i składała się z 1.794 robotników.

Produkcja brykietów w czerwcu wyniosła 13.033 t wobec 11.871 t w maju. Zbył brykietów wzrósł o 1.105 t do 13.122 t, z czego na zbył krajowy przypada 12.512 t, a na eksport 610 t. Zapasy brykietów spadły w ciągu czerwca do 2.158 t. Załoga robotnicza w brykietniach w miesiącu sprawozdawczym wynosiła 111 robotników.

Węgla brunatnego wydobyto w czerwcu r. b. 2.033 t, t. j. o 731 t więcej niż w maju; odpowiednio wzrósł zbył krajowy; robotników zatrudnionych było w kopalniach węgla brunatnego 91.

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE LIPCA 1932 R. w związku z większą o ½ ilością dni roboczych (13 wobec 12½) wzrósł w porównaniu z czerwcem o 28 tys. t do 438 tys. t. Wzrost wywozu dotyczy tylko rej. śląskiego, skąd wyeksportowano 378 tys. t, t. j. o 31 tys. t więcej, natomiast z rej. dąbrowskiego wywóz wynosił 60 tys. t, a zatem spadł o 3 tys. t w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca.

Na rynki licencyjne wyeksportowano ogółem 84 tys. t, t. j. o 1 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca, przyczem spadek wysyłek do Czechosłowacji został skompensowany wzrostem eksportu do Austrii. Na rynki, objęte konwencją eksportową, wywieziono ogółem 277 tys. t, t. j. o 12 tys. t więcej, przyczem z grupy tych państw wzrosły wysyłki do Danii i Szwecji natomiast spadł poważnie wywóz do Finlandii. Eksport na inne rynki pozakonwencyjne wzrósł o 4 tys. t — głównie wskutek zwiększenia się wysyłek do Włoch. Wysyłki do W. M. Gdańska wzrosły o 3 tys. t do 14 tys. t. Ilość wywiezionego węgla okrętowego wzrosła o 3 tys. t do 14 tys. t.

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego (łącznie z węglem okrętowym) w I połowie lipca wynosiła ok. 34 tys. t wobec 33 tys. t w czerwcu, a zatem wzrosła o ok. 1 tys. t.

Przeładunek węgla w polskich portach w I połowie lipca zwiększył się o 61 tys. t do 360 tys. t, z czego na Gdańsk przypada 141 tys. t, t. j. o 13 tys. t więcej, a na Gdynię 219 tys. t, t. j. o 48 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną przeładunku za połowę czerwca.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

PRZEMYSŁ NAFTOWY W MAJU 1932 R. — Wydobycie ropy w maju r. b. wynosiło 4.896 cystern brutto. Przeciętna dzienna produkcja wynosiła zatem 157 cyst. brutto, wobec 159 cyst. w kwietniu. Średnio w okresie styczeń — maj r. b. produkowano 4.811 cyst. brutto miesięcznie, zamiast 5.298 cyst. w tym samym okresie r. ub.

Produkcja i obrót ropą — w maju 1932 r. (w cysternach)

MIESIĄC I ROK	JASŁO i KRAKÓW				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca	Produkcja	Opał i manko	Ekspedycja	Zapasy w końcu m-ca
Kwiecień 1932	799	3	819	394	3.621	200	3.445	1.676	355	6	344	124	4.775	209	4.608	2.194
Maj 1932	832	8	813	406	3.689	191	3.644	1.653	375	7	344	149	4.896	206	4.801	2.208
Styczeń-maj 1931	3.949	33	3.966	396	20.586	1.126	19.864	1.772	1.957	35	1.886	267	26.492	1.194	25.716	2.435
Styczeń-maj 1932	4.067	31	4.044	406	18.145	1.015	17.695	1.653	1.845	39	1.843	149	24.057	1.085	23.582	2.208

Produkcja i zużycie gazów ziemnych — w maju 1932 r. (w tys. m³)

MIESIĄC I ROK	J A S Ł O				DROHOBYCZ				STANISŁAWÓW				R A Z E M			
	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko	Produkcja	Opał (zuż. własne)	Odtłoczono	Manko
Kwiecień 1932	7.265	2.087	4.699	479	25.200	10.187	14.873	140	4.107	2.784	903	420	36.572	15.058	20.475	1.039
Maj 1932	6.478	2.167	3.953	358	23.988	10.212	13.540	236	4.307	2.840	989	478	34.773	15.219	18.482	1.072
Styczeń-maj 1931	38.252	13.210	22.135	2.907	149.156	53.343	95.060	753	19.944	13.924	4.668	1.352	207.352	80.477	121.863	5.012
Styczeń-maj 1932	38.731	11.906	24.729	2.096	134.404	50.806	82.412	1.186	20.833	14.338	4.470	2.025	193.968	77.050	111.611	5.307

Liczba otworów wiertniczych na Kopalniach ropy i gazów — w maju 1932 r.

MIESIĄC I ROK	L i c z b a o t w o r ó w														Ilość otworów produkcyjnych	Przeciętna pro- dukcja otwo- rów — kg
	Montowane	Zmontowane	Wiercone			Instrument.	Wylądnie gazowe	Samopły- jące	Łyżkowane	Pompowane	Tłokowane	Rekonstrukc.	Likwidacja	Razem		
			Produk- tywne	Bez pro- dukcji	Razem											
Kwiecień 1932	19	8	44	64	108	27	162	18	246	2.033	370	19	15	3.025	2.711	587
Maj 1932	17	8	53	61	114	21	163	17	253	2.036	370	21	23	3.043	2.729	578

Wyniki robót wiertniczych były stosunkowo dobre. Nawiercono nową produkcję w wysokości 44 t ropy dziennie i 40 m³ gazów na minutę (w kwietniu 41 t ropy i 20 m³ gazów). Większą początkową produkcję w wysokości 15 — 12 t dziennie nawiercono w otworach: „Starowsianka III” w Starej Wsi na głęb. 409 m i „Dąbrowa LII” na głęb. 730 m w Bitkowie. Dzienną produkcję 2 do 2:7 t uzyskano w otworach: „Podlasie XVIII” (Rypne — na głęb. 1.312 m), „Muchowate” (Schodnica — na głęb. 453 m), „Karpaty LXXI” (Brelików — 420 m). Mniejsze ilości ropy 1:5 do 0:9 t dziennie przyszły z głęb.: 282 m („Kempner III” w Stańkowej), 448 m („Elżbieta V” — Kryg) i 236 m („Amelja III” — Torosówka). Po pogłębieniu do nowych horyzontów (1.158, 1.016 i 687 m) zwiększyła się produkcja: bitkowskich otworów „Zofia I” z 1:8 t do 6 t, „Dąbrowa CXXIII” z 0:15 t do 1:5 t oraz w Równem w otworze „August LIII” do 10 t. Wyrobienie zasypu, podwiercenie do 1.696 m i ustawienie rur do głęb. 1.696 m dało możliwość uzyskania z otworu „Minister Kwiatkowski” produkcji w wys. 10—13 t dziennie. Wyniki odbudowy ciśnienia złożyły się na zwiększenie produkcji w Schodnicy na kop. Sek. II z 231 t mies. do 287 t. Produkcja kopalni w Lipinkach, gdzie również jest stosowana powyższa odbudowa, wynosiła 436 t zamiast 420 t w kwietniu.

Ilość ropy, zużytej na opał i manko, wynosiła, jak w kwietniu, 4% produkcji brutto.

Ekspedycja ropy do rafinerii wyniosła 4.801 cyst. (w kwietniu 4.608 cyst.). Przeciętna miesięczna ekspedycja w okresie styczeń — maj w r. ub. wynosiła 5.143 cyst., w r. b. 4.716 cyst.

Zapasy ropy, zamagazynowanej na kopalniach i tłoczniach, osiągnęły ilość 2.208 cyst. (w kwietniu 2.149 cyst.).

Ceny ropy pozostały niezmiennione, wynosząc zł 1.580 za cysternę ropy marki borysławskiej brutto i \$ 180 dla ropy, szacowanej przez centralę syndykalną.

Ruch wiertniczy uległ nieznacznej poprawie; w wierceniu było 114 otworów zamiast 108 w kwietniu. Nowych ko-

pałń nie zgłoszono. Nowych otworów uruchomiono 8 (o 2 mniej niż w kwietniu), z nich jeden pionierski w Rachinie, a poza-tem w Schodnicy, Brelikowie, Rypnem, Dubie, Krygu, Libuszy i Turzempolu.

Głębokość ważniejszych wierceń pionierskich wynosiła: w Orowie 1.156 m, w Monastercu 1.040 m, w Potoku Czarnym przy silnych śladach ropy i gazów 647 m, Dembowcu 436 m i w Izdebkach 703 m.

Liczba robotników na kopalniach ropy i gazów ziemnych pozostała bez większych zmian, wynosząc 8.951 osób.

Na terenie rejonu borysławskiego znajdowało się 3.153 bezrobotnych (— 49). Płace robotnicze w maju nie uległy zmianie.

Wydobycie gazu w ziemnych wynosiło przeciętnie dziennie 1.121 tys. m³, wobec 1.219 tys. m³ w kwietniu. Manko gazowe pozostało bez większych zmian, osiągając, jak w kwietniu, ok. 2% produkcji brutto.

Cena gazu ziemnego w rejonie borysławskim ustalona została na zł 5:18 za 1 m³. Cena w rejonie jasielskim wynosiła za 1 m³ zł 6 bez tłoczenia, za które pobierano zł 0:64 dla zakładów przemysłowych i zł 0:94 dla miast. W rejonie bitkowskim dokonywano transakcyj po zł 1:5, 1:75 i 2 za m³. W Dźwiniaczu kopalnia wosku zakupywała gaz po cenie o 25% niższej od ceny gazu, obowiązującej w rejonie bitkowskim.

W maju r. b. było czynnych 29 rafinerii nafty, które zatrudniały ogółem 3.925 robotników i majstrów (w kwietniu 3.815). Z tej liczby 3.815 robotników było zajętych przy pracach, związanych bezpośrednio z ruchem zakładów. Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych w Drohobyczu zatrudniała w tej liczbie 637 robotników.

Przeróbka ropy w rafineriach wyniosła ogółem 42.334 t (w r. ub. przec. mies. 50.771). Przerobiono ropy borysławskiej (Standard) 28.337 t (67%), specjalnej małoparafinowej 7.626 t (18%), specjalnej bezparafinowej 6.371 t (15%). Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych przerobiła 8.154 t (w kwietniu 8.304 t).

Wytwórczość produktów w naftowych wyniosła ogółem 38.281 t, czyli że strata przy przeróbce stanowiła 9:4% (przeciętnie w 1931 r. 8:1%).

Produkcja i obrót produktami naftowymi — w maju 1932 r. (w tonnach)

P r o d u k t	Wytwór- czość z przeróbki ropy	Wysyłka do spo- życia w kraju	Zapotrzeb. własne rafinerii	Eksport	Wymiana między- rafineryjna		Im- port	Z a p a s y	
					wysyłki	przywóz ¹⁾		w dn. 1/V 1932	w dn. 31/V 1932
Benzyna	7.058	5.720	83	5.109	374	3.130	—	25.762	24.601
Nafta rafinowana	5.329	4.919	6	396	34	26	—	4.386	4.386
„ destylowana	7.500	10	—	700	—	—	—	26.273	33.063
Olej gazowy	7.603	3.581	1.232	7.461	—	—	—	20.565	15.894
„ opałowy z destyl. rozkł.	932	188	335	106	—	—	—	1.411	1.714
Oleje smarowe	5.339	2.200	614	1.278	28	23	24	55.210	56.476
Smary stałe	213	259	19	14	—	—	2	673	596
Parafina	2.285	468	—	1.532	14	3	—	8.374	8.648
Świece	30	—	—	25	—	—	—	13	18
Asfalt	1.148	772	—	869	5	—	—	18.900	18.402
Koks	329	22	289	177	—	—	—	1.285	1.126
Produkty uboczne	67	60	25	—	—	—	—	2.099	2.081
Ropał, gudron i pozostałości	1.382	350	946	131	—	—	—	34.874	34.829
Olej parafinowy	— ²⁾	—	1	—	50	76	—	29.134	28.687
Gacz	— ³⁾	—	—	—	—	44	—	4.172	3.754
Ogółem:	38.281	18.549	3.550	17.798	505	3.302	26	233.131	234.275

¹⁾ 63 t — strata manipulacyjna na gazolinie.

²⁾ Potrącono 472 t, wziętych z zapasów do dalszej przeróbki.

³⁾ „ 462 t, „ „ „ „ „

Eksport do poszczególnych Krajów — w maju 1932 r. (w tonnach)

Kraj przeznaczenia	Benzyna		Nafta		Olej gazowy i opałowy	Oleje smar.		Parafina	Świece	Asfalt	Koks	Wazelina, smary stałe, mydła naftenowe	Pozostałości destylacyjne ¹⁾	Razem
	rektyfikow.	surowa	rafinowana	destylow.		rafinowane	destylow.							
Anglja	—	—	—	—	—	—	—	234	—	—	—	—	—	234
Austria	210	—	101	—	398	129	—	18	—	—	—	4	61	921
Belgia	—	—	—	—	—	30	—	—	—	20	—	—	—	50
Bułgaria	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	6
Czechosłowacja	1.053	3.335	—	685	10	226	131	—	—	13	—	2	29	5.464
Dania	137	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—	152
Francja	14	—	15	—	107	73	—	53	—	40	—	—	—	302
Jugosławia	—	—	—	—	—	76	—	30	—	—	—	6	—	112
Litwa	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	10	40
Luksemburg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	—	—	—	31
Łotwa	—	—	15	—	103	56	—	—	—	—	—	—	15	189
Niemcy	14	—	—	—	—	—	—	31	—	328	177	—	—	550
Rumunia	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	2	—	7
Szwajcaria	—	—	—	—	1.160	28	—	15	—	—	—	—	16	1.239
Szwecja	13	—	15	—	—	94	—	—	—	31	—	—	—	143
Węgry	—	—	—	—	—	15	—	65	—	—	—	—	—	80
Włochy	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
Razem:	1.464	3.335	146	685	1.798	773	131	446	—	463	177	14	131	9.563
Gdańsk loco	230	—	250	—	1.059	42	11	518	—	336	—	—	—	2.446
Gdańsk tranzyt	80	—	—	15	4.710	178	213	568	25	70	—	—	—	5.789
Ogółem:	1.774	3.335	396	700	9.567	993	355	1.532	25	869	177	14	131	17.798

Konsumpcja produktów naftowych w kraju wyniosła 22.099 t (w tem wewnętrzne spożycie rafinerji 3.550 t) i przedstawiała się następująco (w tonnach bez spożycia rafinerji):

	Maj 1932	Maj 1931	Przec. mies. 1931
Benzyna	5.720	7.645	6.870
Nafta	4.929	5.376	11.200
Oleje gazowy i opałowy	3.769	4.038	4.947
Oleje smarowe	2.200	2.826	3.380
Parafina	468	519	702

Eksport produktów naftowych (właściwie wysyłka z rafinerji, przeznaczona na eksport) wyniósł ogółem 17.798 t, czyli był w dalszym ciągu mniejszy niż przeciętny eksport w 1931 r. (miesięcznie 18.290 t).

Z poszczególnych produktów wywieziono zagranicę (w tonnach):

	Maj 1932	Przec. mies. 1931
Benzyna	5.109	5.877
Nafta	1.096	3.092
Oleje gazowy i opał.	7.567	3.538
Oleje smarowe	1.278	2.548
Parafina	1.532	1.843

Ruch zapasów produktów naftowych w rafinerjach przedstawiał się następująco (w tonnach):

	1/VI 1932	1/V 1932	1/VI 1931
Benzyna	24.601	25.762	40.350
Nafta	37.449	30.659	28.219
Oleje gazowy i opałowy	17.608	21.976	21.315
Oleje smarowe	56.476	55.210	41.382
Parafina	8.648	8.374	5.376
Inne produkty	92.493	91.150	100.453
Razem:	234.275	233.131	237.095

W przemyśle gazolinowym sytuacja była pomyślna. Ceny wynosiły ok. \$ 500 za cysternę 10-tonnową. Produkcja gazoliny wynosiła w maju 3.333 t (w kwietniu 3.465 t). Z ogólnej ilości 34.773 tys. m³ gazu ziemnego, wyprodukowanego na kopalniach, przerobiono w gazolinarniach 22 413 tys. m³, czyli 64%. Ze 100 m³ przerobionego gazu otrzymano przecięt-

nie 149 kg gazoliny (w kwietniu 154 kg). Do rafinerji nafty wystano jako domieszkę do benzyn ciężkich, celem otrzymania benzyny motorowej 2.741 t gazoliny.

W ruchu było 25 zakładów gazolinowych, które zatrudniały 305 robotników.

KOPALNICTWO WOSKU ZIEMNEGO W MAJU 1932 R. — Wydobyte wosku ziemnego w maju r. b. wyniosło 46 t, zamiast 56 t w kwietniu. Wyeksportowano do Niemiec 37 t (w kwietniu 10 t). Zapasy wosku ziemnego, zamagazynowanego na kopalniach, wzrosły z 117 t do 126 t. Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach i topiarniach, wyniosła, jak w kwietniu, 476 osób. Ceny wosku ziemnego zależnie od gatunku pozostały bez zmiany w wysokości zł 360 — 125.

Eksploatacja kopalń, wobec zlej konjunktury na rynkach światowych, była nadal ograniczona. Z 2 czynnych kopalń na borysławskiej prowadzono wprawdzie roboty na dole, bez regularnej jednak odbudowy. Na kopalni w Dźwiniaczu roboty dobywcze prowadzono na dwie zmiany.

SYTUACJA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W CZERWCU 1932 R. — Wydobyte ropy w czerwcu r. b. wyniosło 4.780 cyst. brutto (w maju 4.896 cyst.), a mianowicie: w okręgu jasielskim wydobyto 805 cyst., drohobyckim 3.630 cyst. i staniślawowskim 345 cyst. Z tych ilości na ropę marki podstawowej przypadało 2.856 cyst. i na marki specjalne 1.924 cyst.

Cena ropy marki podstawowej, zakupywanej przez Państwowe Zakłady Naftowe, wynosiła bez zmiany zł 1.580 za cysternę loco zbiorniki.

Produkcja gazowa wynosiła około 780 m³ na minutę. Za 1 m³ gazu w Borysławiu płacono gr 4'95 (w maju gr 5'18).

Przerobiono w rafinerjach 4.581 cystern ropy (w maju 4.233 cyst.). Otrzymano (cystern): nafty 1.377, benzyny 781, oleju gazowego 880, olejów smarowych 526, parafiny 164, innych produktów 558, razem 4.286 (w maju 3.828).

Zapotrzebowanie krajowe wynosiło (cystern): nafty 412, benzyny 615, oleju gazowego 349, olejów smarowych 243, innych produktów 274, razem 1.893 (w maju 1.855).

Wywieziono zagranicę (cystern): nafty 238, benzyny 686, oleju gazowego 604, olejów smarowych 130, parafiny 220, innych produktów 139, razem 2.017 (w maju 1.780).

Zapasy w dn. 30/VI wynosiły (cystern): nafty 4.469, benzyny 2.208, oleju gazowego 1.569, olejów smarowych 5.732, parafiny 751, innych produktów 9.017, razem 23.746 (w dn. 31/V 23.428).

¹⁾ Ropa, gudron, pozostałości z ropy bezparafinowej.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

ZMIANY W REJESTROWYM ZASTAWIE ROLNICZYM. — Kryzys rolniczy zachwiał poważnie podstawami kredytu rolnego. Nastąpiło przedewszystkiem załamanie się zaufania kredytowego, które jest prostą konsekwencją poważnego spadku renty rolniczej, a, co zatem idzie, osłabienia zdolności finansowej gospodarstw rolnych. W tych warunkach jedynie kredyt o bardzo poważnych podstawach zabezpieczenia rzeczowego może mieć widoki dalszego rozwoju. Takim kredytem, dającym dziś największą gwarancję, jest niewątpliwie kredyt pod rejestrowy zastaw rolniczy.

W r. ub. nawet jednak w zakresie powyższego kredytu zaznaczyły się trudności w wypłacalności rolników. Przyczyną tego były, niezależnie od tak długotrwałego, lecz wciąż pogłębiającego się kryzysu roln. go, również i pewne braki ustawowe w tekście rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o rejestrowym zastawie rolniczym. Tym brakiem ma na celu zapobiec i usunąć je projektowana obecnie nowelizacja. Najważniejsze zmiany, które wprowadza, są następujące:

Zostały przedewszystkiem obostrzone kary za usunięcie bezprawne lub zniszczenie przedmiotu zastawu, przyczem wprowadzono minimalny wymiar kary więzienia (areszt ścisły) od 6 miesięcy do 2 lat, oraz grzywny do wysokości zł 10 tys. Karze tej podlega również ten, kto świadomie obejmuje produkty rolne, będące przedmiotem zastawu, w posiadanie bez zgody zastawnika (instytucji kredytodawczej). Ustalono poza tem w projekcie nowelizacji technikę sporządzania protokołu o naruszeniu zastawu rolniczego.

Drugim niezmiernie ważnym postanowieniem jest wyłączenie przedmiotu zastawu z pod zajęcia egzekucyjnego, zarówno aresztu, jak i sekwestru, dla zaspokojenia wierzytelności prywatnych, jak również Skarbu Państwa i komunalnych. Wyjątek zrobiono tutaj tylko dla należności z tytułu podatku gruntowego, majątkowego i przemysłowego. Przedmiot zastawu nie może być również wciągnięty do masy upadłościowej jego właściciela, dopóki wierzytelność, udzielona pod zastaw, nie zostanie spłacona.

Powyższe postanowienie ma duże praktyczne znaczenie, gdyż wprowadzie na zasadzie dotychczas obowiązujących przepisów w zakresie zastawu rolniczego wierzyciel nie mógł podjąć sumy, uzyskanej z przymusowego przetargu przedmiotu zastawu, lecz suma powyższa winna była być składana do depozytu sądowego i dopiero po zaspokojeniu wierzytelności zastawnika (instytucji kredytowej, udzielającej kredytu zastawowego) reszta sumy, uzyskanej z licytacji mogła być zwracana wierzycielowi, prowadzącemu postępowanie egzekucyjne. W rzeczywistości jednak niejednokrotnie na tem tle występowały nadużycia, narażające na straty instytucje kredytowe, rozprowadzające kredyt zastawowy, a przytem otwarta była również droga dla presji wierzycieli w stosunku do zastawcy, wreszcie również mogły się zdarzać nadużycia, płynące ze złej woli właściciela zastawu.

Kompetencja spraw, wynikłych z tytułu zastawu rolniczego, została powierzona wyłącznie sądom okręgowym. Powyższe sprawy zostały przez to samo zakwalifikowane, jako sprawy większej wagi, co podnosi psychicznie znaczenie ochrony prawnej w stosunku do zastawcy rolniczego.

Z innych zmian nowelizacja przewiduje upoważnienie władzy administracyjnej co do nadzoru nad przedmiotem zastawu. Przepis ten powiększa zabezpieczenie rejestrowego zastawu, nie obciąża zaś zbyt wadliwej władzy administracyjnej.

Nowelizacja rozporządzenia o rejestrowym zastawie rolniczym zmierza więc w ogólnym zarysie do zwiększenia zabezpieczenia kredytu zastawowego, a tem samem ma na celu ułatwienie instytucjom kredytowym rozprowadzenia tego kredytu bez narażania się na dotkliwie i nieprzewidziane straty. Znaczenie kredytu zastawowego jest tak ogólnie znane, że niepotrzebne jest jego podkreślanie, wystarczy tylko wskazać na dużą rolę, jaką odgrywa on w unormowaniu podaży zboża w okresie lesiennym, a więc w czasie największego jej natężenia na rynku rolniczym.

Cz. St.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

HANDEL ZAGRANICZNY W CZERWCU 1932 R. — Liczby handlu zagranicznego za czerwiec r. b. wykazują niewielkie tylko odchylenia w stosunku do maja. Notujemy nieznaczny wzrost ilościowy zarówno przywozu, jak i wywozu, przy jednoczesnym również niewielkim zmniejszeniu się obu pozycji po względem wartości, przyczem saldo bilansu handlowego wykazuje w porównaniu z majem podwyżkę o zł 718 tys. O kształtowaniu się bilansu handlowego od początku r. b. świadczą poniższe zestawienie:

	Przywóz		Wywóz		Saldo
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł	
Styczeń 1932	143.770	80.462	1.280.300	93.316	+ 12.354
Luty	113.102	63.858	1.097.653	97.649	+ 33.791
Marzec	103.699	65.605	938.913	96.331	+ 30.726
Kwiecień	122.706	78.896	1.067.629	96.212	+ 17.316
Maj	123.335	73.227	976.933	78.062	+ 4.835
Czerwiec	129.902	71.951	978.870	77.504	+ 5.553
I półrocze 1932:	736.514	433.999	6.340.298	539.041	+ 105.042
I półrocze 1931:	1.431.532	804.954	8.590.942	950.172	+ 145.218

Porównanie odnośnych liczb za I półrocze r. b. z tym samym okresem r. ub. wykazuje zmniejszenie przywozu o zł 370·9 miljn., t. j. o 46·1%, przy spadku wywozu o zł 411·1 miljn., t. j. o 43·3%.

Zmiany w kształtowaniu się poszczególnych grup towarowych uwidocznione są w poniższej tabeli (w tys. zł):

	Przywóz		Wywóz	
	1932	1931	1932	1931
Zwierzęta żywe	257	751	14.035	51.636
Artykuły spożywcze i napoje	61.672	99.688	158.367	279.338
Surowce i półfabrykaty	175.714	332.704	257.150	399.061
Wyroby gotowe	195.969	371.811	109.461	220.105

Największy spadek przywozu nastąpił więc w porównaniu z I półroczem r. ub. w grupie zwierząt żywych, bo o 65·5%, w grupie wyrobów gotowych o 47·2%, w zakresie importu surowców i półfabrykatów o 47·1%, a stosunkowo najmniejsze ograniczenie przywozu wykazuje grupa produktów spożywczych — o 38·1%. Przesunięcia w strukturze wywozu odzwierciedlają wytworzoną wskutek ograniczeń importowych sytuację na rynkach zagranicznych; poza znacznym zmniejszeniem wywozu zwierząt żywych — o 72·8%, notujemy spadek o 50% eksportu wyrobów gotowych oraz o 43·4% produktów spożywczych, przy stosunkowo najmniejszym ograniczeniu wywozu surowców i półfabrykatów — o 35·5%, jako tej grupy towarów, która napotyka na rynkach zagranicznych na stosunkowo nieco mniejsze restrykcje przywozowe niż wyroby gotowe, względnie produkty spożywcze.

Liczby przywozu za ostatnie 2 miesiące r. b. nie wykazują większych zmian w nastawieniu importu do Polski. Pewien

wzrost przywozu nastąpił w zakresie produktów spożywczych, a głównie ryżu, futer surowych, rud cynkowych, maszyn i aparatów (silników i maszyn elektrycznych), papieru oraz surowców włókienniczych. Natomiast notujemy spadek przywozu olejów roślinnych technicznych, wyrobów metalowych oraz przędzy i tkanin bawełnianych oraz jedwabnych.

Pozycje wywozowe poszczególnych towarów ujawniają zmniejszenie eksportu w zakresie zbóż, grochu, cukru, bekonów, wędlin i szynek, jaj, paszy i bydła, materiałów drzewnych, nawozów sztucznych, żelaza i stali, rur oraz szyn. Ograniczenie wywozu w tych pozycjach zostało jednak skompensowane powiększeniem eksportu artykułów takich, jak masło, trzoda chlewna, gęsi, skóry surowe, pierze i puch, papierówka i podkładki kolejowe, węgiel, parafina, wyroby gumowe, blacha żelazna i stalowa, cynk i blacha cynkowa, przędza i tkaniny wełniane oraz odzież i konfekcja.

Na niekorzystne kształtowanie się naszego bilansu handlowego oddziałują nadal restrykcje importowe państw, będących odbiorcami towarów polskich. Ograniczenia importowe, względnie reglamentacja dewizowa, nie tylko nie tracą na sile, ale przeciwnie wzrastają. Największym ciosem, jaki ostatnio dotknął nasz wywóz, są zarządzenia czechosłowackie, które całkowicie przekreślają możliwość prowadzenia wymiany towarowej w granicach postanowień traktatu polsko-czechosłowackiego. Od początku wprowadzenia obecnego wybitnie restrykcyjnego kursu w czechosłowackiej polityce handlowej wywóz polski był w zakresie coraz to nowych pozycji uderzany przez Czechosłowację. Ostatnie zarządzenia spowodują ogromną redukcję eksportu naszego węgla i drzewa, jaj, masła oraz dykt i podważą całkowicie podstawy naszego bilansu handlowego z Czechosłowacją. W związku z tem niezbędnym staje się stanowcze przeciwstawienie się ograniczeniom czechosłowackim drogą zarządzeń retorsyjnych.

Z innych restrykcji, godzących w interesy naszego eksportu, podkreślić należy nowe ograniczenia importowe Austrii, wynikłe z wygaśnięcia traktatu z Węgrami i niedojścia do porozumienia co do dalszego umownego uregulowania stosunków. Zarządzenia austriackie ograniczają w ten sposób również i przywóz szeregu produktów polskich, m. in. jaj i dykt. Stawki celne na niektóre produkty, m. in. na trzodę i jaja, ulegają wyższe, naskutek wygaśnięcia ich fiksacji, ustalonej dotychczas we wspomnianym traktacie. Nadmienić należy, że ograniczenia importowe francuskie uległy ostatnio także dalszemu obostrzeniu przez skontyngentowanie importu ziemniaków.

W. J.

HANDEL WEWNĘTRZNY

AKCJA POMOCY DLA HANDLU. — W dniu 1 lipca r. b. zostały zakończone obrady Komisji Handlowej, powołanej przez Pana Ministra Przemysłu i Handlu Dr. F. Zarzyckiego w celu ułatwienia współpracy Ministerstwa Przemysłu i Handlu z kupiectwem w zakresie realizacji programu pomocy dla handlu. Komisja Handlowa, poczynając od dn. 7 kwietnia r. b., przeprowadzała wszystkie zagadnienia, wchodzące w zakres doraźnej pomocy dla handlu, w szczególności zostały przeprowadzone dyskusje i wysunięte wnioski w następujących sprawach: 1) ulg podatkowych, 2) procedury egzekucyjnej, 3) ubezpieczeń społecznych, 4) ustawodawstwa pracy, 5) monopolów, koncesyj i przywilejów, w szczególności zaś sprawy handlu w szkołach, handlu rolnego, znaczków sądowych, monopolu tytoniowego, monopolu spirytusowego, monopolu solnego, 6) kredytów dla kupiectwa, 7) prymitywnych form handlu, jak handel anonimowy, handel maskowany oraz handel uliczny i domokrażny, 8) handlu w uzdrowiskach i letniskach oraz 9) przetargów i dostaw.

Obecnie część wniosków została już zrealizowana, reszta zaś znajduje się w trakcie realizacji. Mianowicie tylko część wniosków kupiectwa została nieuwzględniona (p. poprzednie sprawozdania z posiedzeń Komisji Handlowej¹⁾).

Ostatnia konferencja Komisji Handlowej, która odbyła się w dn. 10 lipca r. b., poświęcona była sprawie: prymitywnych form handlu, jak handel anonimowy oraz handel maskowany,

uliczny i domokrażny, 2) handlu w uzdrowiskach i letniskach oraz 3) przetargów i dostaw.

Co się tyczy handlu anonimowego: 1) Związek Izby Przemysłowo-Handlowych ma przygotować w ciągu lipca uzgodniony między przemysłem a handlem projekt scalenia podatku przemysłowego we włókiennictwie; 2) Ministerstwo Przemysłu i Handlu wystąpi do Ministerstwa Skarbu z wnioskiem, popierającym tezy Komisji, dotyczące rozszerzonego stosowania ½% stopy podatku obrotowego w handlu hurtowym, prowadzącym księgi handlowe; 3) w Ministerstwie Przemysłu i Handlu będą zbadane możliwości realizacji tezy Komisji, dotyczącej ułatwienia kupiectwu eksportu ramszowych towarów włókienniczych; 4) zostanie przedstawiony przez organizację gospodarze Ministerstwu Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwu Skarbu uzgodniony między przemysłem a handlem projekt zwalczania handlu i przemysłu anonimowego.

Powyższe środki, zdaniem Komisji Handlowej, skutecznie przyczynią się do zwalczania handlu anonimowego, t. j. uprawianego potajemnie bez wykupywania świadectw przemysłowych i ponoszenia właściwych świadczeń podatkowych oraz socjalnych, co ma miejsce przedewszystkiem w branży włókienniczej. Co do handlu maskowanego oraz handlu ulicznego i domokrażnego ustalono, że: 1) należy zaniechać dotychczasowego tolerowania i popierania rozwoju różnorodnych prymitywnych form handlu, jako łatwego sposobu zatrudnienia osób, pozbawionych pracy w innych zawodach względnie szukających dodatkowych źródeł zarobku; 2) skuteczne zwalczanie handlu maskowanego jest uwarunkowane ściśmą przestrzeganiem zasady, że obowiązujące przepisy o godzinach handlu są prawem, które musi być ściśle wykonywane; 3) likwidacja nadmiernego handlu ulicznego i domokrażnego winna być realizowana zarówno przez ograniczenie legalnego uprawiania tego rodzaju handlu (pod względem ilości, form, terenu i warunków pracy), jak i przez bezwzględna walkę z handlem tym, uprawianym nielegalnie.

W sprawie handlu w uzdrowiskach i letniskach tezy Komisji, dotyczące zmiany przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o godzinach handlu w uzdrowiskach i letniskach, zostały przekazane Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, które sprawę nowelizacji tego rozporządzenia uznaje za całkowicie aktualną. W niedługim czasie ma być przygotowany odnośny projekt dekretu, wobec czego Komisja Handlowa ma złożyć Ministerstwu Spraw Wewnętrznych dokładny materiał, dotyczący wniosków i postulatów w zakresie godzin handlu.

Co się tyczy rewizji zaliczania miejscowości uzdrowiskowych i letniskowych do poszczególnych klas miejscowości — sprawa ta może być rozwiązana na podstawie konkretnych wniosków w każdym indywidualnym wypadku. Tezy Komisji, dotyczące dostosowania taryf kolejowych do potrzeb aprowizacyjnych uzdrowisk i letnisk, zostały zaakceptowane z tem, iż w drodze prób mają być zbadane możliwości realizacyjne odnośnych postulatów. Tak np. rozpowszechnienie lekkich pociągów towarowych będzie mogło być przeprowadzane na drodze uruchomienia odpowiedniej komunikacji towarowej przy pociągach osobowych (zwyczajnych i pośpiesznych).

W zakresie przetargów i dostaw szereg postulatów kupiectwa będzie mógł być uwzględniony z okazji wydania ramowej ustawy o przetargach i dostawach, w szczególności zaś wydania odnośnego rozporządzenia wykonawczego.

W zakończeniu ostatniej konferencji Komisji Handlowej przemawiali P. Prezes Cz. Klarner oraz P. Dyrektor M. Jakubowski. Przemówienia te stwierdziły, że prócz pomyślnego załatwienia szeregu postulatów kupiectwa osiągnięto ponadto dodatnie zmiany w dotychczasowym stanie depresji wśród kupiectwa oraz spowodowano podniesienie prestiżu kupiectwa. P. Prezes Klarner prosił Pana Ministra Zarzyckiego, ażeby konferencje Komisji Handlowej uważał obecnie nie za skończone, lecz za odroczone, ze względu na celowość rozpoczęcia na jesieni prac

¹⁾ Zeszyty: 16 (str. 460), 17 (str. 490), 19 (str. 547), 21 (str. 607), 22 (str. 636), 23 (str. 664).

Komisji Handlowej nad dalszemi ważniejszymi zagadnieniami, dotyczącymi kupiectwa. Pan Minister Przemysłu i Handlu wyraził swą zgodę na kontynuowanie prac Komisji Handlowej i zapowiedział zwołanie tej Komisji w obecnym jej składzie na jesieni, przede wszystkim dla zreasumowania dotychczasowych realnych wyników jej pracy i rozważenia dalszych ważniejszych zagadnień, dotyczących kupiectwa.

M. Sz.

RUCH CEN W MAJU 1932 R. — W maju r. b. obroty w handlu kształtowały się mniej więcej tak samo jak w poprzednim miesiącu: poziom obrotów był bardzo niski, ale występowały pewne objawy sezonowego ożywienia, które jednak w II połowie miesiąca uległy osłabieniu. Ten sezonowy wzrost sprzedaży, utrzymywany zresztą w bardzo skromnych rozmiarach, dotyczył tylko niektórych branż, jak włókienniczej, odzieżowej, skórzanej, a poza tem w niektórych ośrodkach kraju i budowlanej.

Kupiectwo znajdowało się w dalszym ciągu w ciężkim położeniu finansowym, zwłaszcza że kredyty były wciąż przez banki kurczone. Wypłacalność uległa raczej pogorszeniu, choć procent protestów w bankach — wobec coraz ostrzejszej selekcji materiału wekslowego — obniżył się. Wogóle na rynku pieniężno-kredytowym nastąpiło sezonowe wzmocnienie ciasnoty (okres przednowkowy). Nietylko ze strony handlu, ale przede wszystkim ze strony rolnictwa, a także ze strony przemysłu było zwiększone

zapotrzebowanie gotówkowe, które nie znajdowało zaspokojenia wobec tego, że banki, odczuwając odpływ wkładów, prowadziły restrykcyjną politykę kredytową. Nie wpływa to oczywiście na rozwój obrotów.

Zdolność nabywczą ludności rolniczej ulegała coraz większemu ograniczeniu wobec mniejszych dochodów i wielkiego sezonowego zapotrzebowania gotówki — przy wyczerpanych rezerwach.

Siła nabywczą ludności miejskiej została również skurczona; aczkolwiek bowiem następował sezonowy spadek bezrobocia, to obniżał się jednocześnie poważnie stopień zatrudnienia, a poza tem szeroko stosowane były obniżki płac (również w stosunku do urzędników państwowych — na prowincji); poza tem wpływała tu ujemnie i ogólna stagnacja w handlu i rzemiośle.

Możliwości zbytu zagranicą stawały się coraz słabsze wobec pogorszenia się sytuacji odbiorców i wciąż nowych i coraz to gwałtowniejszych restrykcji importowych w większości państw.

Ceny, znajdując się w mniejszym stopniu pod wpływem rynku światowego, w większym zaś pod wpływem wewnętrznej sytuacji koniunkturalnej — wykazały, podobnie jak w lutym i kwietniu, wzrost. Wzrost ten jednak zawdzięczać należy tylko sezonowej wyższości cen artykułów rolnych (która zresztą w II połowie maja naogół już załamała się), gdy ceny artykułów przemysłowych w dalszym ciągu spadały.

Ruch wskaźników cen hurtowych — ogólnego jak i poszczególnych grup towarowych — ilustruje następujące zestawienie:

	Wskaźnik ogólny	Artykuły rolne	W i e m:		Artykuły przemysł.	W i e m:					Artykuły kolonjalne	
			prod. spożywcze: roślinne	zwierzęce		drzewo	artykuły włókienn.	węgiel	metale	różne		
			W s k a ż n i k		1927 = 100							
V 1930	83·3	68·3	60·3	81·6	96·3	108·0	85·3	121·0	91·4	101·1	93·9	
IV 1931	74·1	64·5	70·3	58·5	82·1	74·1	66·1	121·0	82·4	93·2	82·1	
V "	74·8	66·8	73·1	60·1	81·3	78·8	63·3	121·0	80·9	93·4	81·5	
I 1932	63·9	51·8	57·8	45·4	74·4	71·2	52·7	121·2	80·5	84·6	76·4	
II "	64·6	54·5	59·3	49·5	73·0	64·3	52·6	121·2	79·2	83·6	77·2	
III "	63·8	54·1	62·3	45·6	71·6	60·4	52·5	121·2	76·6	82·8	77·2	
IV "	65·3	59·0	66·8	50·8	70·0	60·4	51·1	121·2	73·8	81·1	75·4	
V "	66·1	61·4	67·2	55·2	69·4	59·3	50·8	121·2	73·4	79·8	76·0	

Ceny artykułów rolnych zwykowały właściwie już od lutego — z lekką tylko przejściową obniżką w marcu. Tendencja ta załamała się w połowie maja, mimo to jednak za cały miesiąc maj wskaźnik cen artykułów rolnych wykazuje jeszcze wzrost — o 4·0%.

W tej wyższości ceny roślinnych produktów spożywczych wzięły udział (wzrost o 0·6%). Zboża, a właściwie żyto i pszenica, zwykowały w I połowie maja, w II połowie miesiąca nastąpił ogólny, choć słaby, spadek cen zbóż.

Silnie zwykowały w miesiącu sprawozdawczym ceny spożywczych produktów zwierzęcych — o 8·7%. Ceny bydła i trzody oraz mięsa zwykowały dość poważnie i dopiero w ostatnich dniach miesiąca wykazały lekki spadek. Masło silnie wzrastało w cenie w I połowie miesiąca (spadek podaży), potem dość silnie spadało, utrzymawszy jednak w końcu miesiąca poziom nieznacznie wyższy od poziomu z końca kwietnia. Co do jaj — to przy dostatecznej podaży wykazywały one przez cały miesiąc lekką, ale stałą tendencję zwykową.

Ceny artykułów przemysłowych po jednorazowej lekkiej wyższości w styczniu od lutego powróciły do swojej poprzedniej stałej tendencji niżkowej. W maju spadły one o 0·9%. Zniżkowały, mianowicie — oprócz węgla — ceny we wszystkich grupach towarowych.

Najsilniejszy spadek był w drzewie (— 1·8%); wobec bardzo słabego — mimo sezonowego ożywienia — zapotrzebowania w kraju (słaby ruch budowlany, słabnący ruch w kopalniach) i wobec niekorzystnych koniunktur wywozowych ceny tarcicy, zwłaszcza wyższych gatunków, miały tendencję zniżkową.

W grupie metali spadek cen wyniósł 0·6%; mianowicie lekką zniżkę wykazuje cena surówki, która zasadniczej redukcji uległa w kwietniu.

W grupie włókienniczej ceny zniżkowały o 0·5%. Dzięki pewnemu ożywieniu w zbycie ceny tkanin wykazały albo słabizację, albo nawet lekką wyższość. Natomiast spadły ceny surowca — i to zarówno wełny, jak i bawełny. W półfabrykach — przędza wełniana wykazuje spadek ceny, bawełniana — wzrost.

Ceny węgla pozostały w dalszym ciągu niezmienione.

W grupie „różnych” artykułów przemysłowych spadek cen wyniósł 1·6%. Nastąpiła mianowicie obniżka ceny parafiny; poza tem zniżkowały ceny niektórych materiałów budowlanych (wapna) oraz skór (zwłaszcza surowych). Zwykowały w cenie niektóre chemikalia — przede wszystkim kwas siarkowy.

Ceny kolonialnych produktów spożywczych w maju lekko podniosły się (+ 0·8%), mianowicie naskutek wyższości cen kawy.

Ruch cen w ciągu roku, t. j. od maja 1931 r. do maja 1932 r., wykazał zniżkę ogólnego poziomu cen o 11·6%, przyczem ceny artykułów rolnych spadły o 8%, a ceny artykułów przemysłowych znacznie silniej, mianowicie o 14·6%. Zmniejszyła się więc rozwarłość „nożyc” między cenami artykułów rolnych i przemysłowych. Biorąc na uwagę poszczególne grupy towarowe, widzimy dużą dysproporcję w ruchu cen, który — przy ogólnej silnej tendencji niżkowej — odbywa się bardzo niejednolicie w poszczególnych dziedzinach gospodarczych, co, niewątpliwie, oddziaływa hamująco na rozwój procesów koniunkturalnych i utrudnia stworzenie warunków, umożliwiających gospodarstwu przejście w kierunku fazy poprawy. Mianowicie, w zakresie artykułów przemysłowych ceny węgla w ciągu roku nawet podniosły się o 0·2%, ceny metali obniżyły się, lecz niezbyt wiele — o 9·3% (głównie dzięki spadkowi światowych cen metali nieżelaznych, choć w kwietniu zostały wreszcie obniżone również i ceny żelaza, które poprzednio przez bardzo długi czas były sztywne), ceny „różnych” artykułów przemysłowych spadły już dość silnie — o 14·6% (obniżone zostały ostatnio nieznacznie ceny produktów naftowych, lecz trzymają się jeszcze w cenie inne produkty skartelizowane), natomiast bardzo poważny spadek cen wykazały grupy: drzewna (o 19·7%) i włókiennicza (o 24·7%). Co się tyczy artykułów rolnych, to tu spadek cen w omawianym okresie rocznym dotknął jednakowo i grupę roślinną i grupę zwierzęcą, wynosząc 8·1%. Grupa artykułów kolonialnych wykazała w okresie rocznym zniżkę cen o 6·7%. Porównanie poziomów cen z maja 1930 r. i maja 1932 r. wykazuje spadek cen w okresie 2-letnim o 20·6%, przyczem ceny artykułów rolnych obniżyły się tylko o 10·1%, ceny zaś artykułów przemysłowych aż o 27·9%.

Ceny detaliczne wykazały w maju — podobnie jak i w kwietniu — wzrost, mianowicie o 1,6%.

Ruch wskaźników cen detalicznych (w Warszawie) przedstawia się następująco:

Wskaźnik ogólny	Wskaźnik cen ¹⁾		
	(1927 = 100)		
	I V	V	V
	1932	1932	1931
Artykuły rolne	80.6	81.9	92.6
„ przemysł.	72.0	75.3	84.0
Żywność	88.5	88.1	101.1
	74.0	76.7	85.1

Jak widzimy, wskaźnik ogólny cen detalicznych zwykował (+1,6%) naskutek wzrostu cen artykułów rolnych (żywnościowych) — o 4,6%, podczas gdy ceny artykułów przemysłowych w dalszym ciągu spadały — o 0,5%. W grupie artykułów żywnościowych zwykowały ceny chleba, mąki, mleka, masła (w samym końcu czerwca spadły), mięsa (silnie), słoniny i t. p.

Ruch cen detalicznych w ciągu roku, t. j. od maja 1931 r. do maja 1932 r., wykazuje spadek o 11,6%, a więc identyczny ze spadkiem cen hurtowych (porównanie — ze względu na odmienną budowę wskaźników — jest tylko przybliżone). Silniej spadły w ciągu roku ceny artykułów przemysłowych (— 12,9%) niż ceny artykułów rolnych (— 10,4%). Stosunek ten przy cenach hurtowych zaznacza się jeszcze silniej.

Koszty utrzymania (w Warszawie), obliczane od początku r. b. na podstawie nowych norm budżetowych, zwykowały w maju — podobnie jak i w kwietniu. Zwyżka wyniosła 2,5% (czyli więcej niż zwyżka cen detalicznych) i dotyczyła wyłącznie kosztów żywności (+4,7%), podczas gdy koszty w grupie alkoholu i tytoniu naskutek spadku cen wyrobów D. P. M. S. obniżyły się o 3,8%.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE²⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie od 1 do 15 lipca r. b. kształtował się następująco (ceny za 100 kg):

	1—8/VII		9—15/VII		+ wzrost spadek %
	zł	\$	zł	\$	
Pszenica					
Warszawa	26.05	2.92½	25.25	2.83½	— 3.0
Poznań	22.75	2.55½	22.08	2.48	— 2.9
Lwów	24.50	2.75	23.06	2.59	— 5.8
Przeciętna	24.43	2.74	23.46	2.63½	— 3.8
Żyto					
Warszawa	23.15	2.60	21.35	2.40	— 7.7
Poznań	21.50	2.41	20.91½	2.34½	— 2.7
Lwów	22.81	2.56	21.81	2.45	— 4.3
Przeciętna	22.48½	2.52½	21.35	2.40	— 4.9
Owies					
Warszawa	24.20	2.72	23.92½	2.68½	— 1.1
Poznań	20.33	2.29	20.16½	2.26	— 0.8
Lwów	22.52½	2.54	22.52½	2.54	—
Przeciętna	22.35	2.51	22.20½	2.49½	— 0.6
Jęczmień browarowy					
Warszawa	—	—	—	—	—
Poznań	—	—	—	—	—
Lwów	23.25	2.61	23.25	2.61	—
Przeciętna	23.25	2.61	23.25	2.61	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa	20.95	2.35	20.35	2.29	— 2.8
Poznań	18.70	2.10	17.08	1.91	— 8.6
Lwów	18.00	2.02	19.75	2.22	+ 9.7
Przeciętna	19.21½	2.15½	19.06	2.14	— 0.7

— W okresie sprawozdawczym (od 11 do 16 lipca) panowała dla zbóż chlebowych nadal tendencja słaba, szczególnie na rynku warszawskim, gdzie ceny w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego wykazują dość znaczne

¹⁾ W Warszawie.

²⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

zniżki, a mianowicie: żyto z 250 na 100 kg, pszenica i jęczmień przemiałowy po z 1'00, owies z 0'50, mąka pszenna z 2'00, mąka żytnia zależnie od gatunku z 2'00 — 4'00, otręby żytnie z 1'00; bez zmiany pozostała jedynie cena otrąb pszenicznych. Na giełdzie poznańskiej — w przeciwieństwie do okresu poprzedniego — zniżki były znacznie mniejsze: pszenica z 0'75, żyto z 1'00, jęczmień zim. z 0'50 — 1'00 oraz owies z 0'50; ceny przetworów utrzymały się na dotychczasowym poziomie. Mniejsze, jak zwykle, wahania cen miały miejsce na giełdzie gdańskiej: zniżkowały pszenica, żyto, jęczmień oraz otręby pszenne i żytnie. Na pozostałych giełdach prowincjonalnych obroty były nadal niewielkie; ceny kształtują się zniżkowo.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w z za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica jednolita 25'00 — 25'50 (26'00 — 26'50), — zbierana 24'00 — 24'50 (25'00 — 25'50), żyto 20'00 — 20'50 (22'50 — 23'00), jęczmień przemiałowy 19'50 — 20'00 (20'50 — 21'00), owies jednolity 24'50 — 25'00 (25'00 — 25'50), — zbierany 22'00 — 23'00 (22'50 — 23'00), mąka pszenna luksusowa 43'00 — 48'00 (45'00 — 50'00), — pszenna 4/0 38'00 — 43'00 (40'00 — 45'00), — żytnia pyłkowa 35'00 — 37'00 (39'00 — 41'00), — sitkowa 29'00 — 30'00 (31'00 — 32'00), — razowa 29'00 — 30'00 (31'00 — 32'00), otręby pszenne szale 14'00 — 15'00 (14'00 — 15'00), — pszenne średnie 13'00 — 13'50 (13'00 — 13'50), — żytnie 13'00 — 13'50 (14'00 — 14'50).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w z za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 21'00 — 22'00 (21'75 — 22'75), żyto 20'00 — 20'50 (21'00 — 21'50), jęczmień zim. 16'50 — 17'00 (17'00 — 18'00), owies 19'50 — 20'00 (20'00 — 20'50), mąka pszenna 65%-owa wraz z workiem 34'00 — 36'00 (34'00 — 36'00), — żytnia 65%-owa wraz z workiem 33'25 — 34'25 (33'25 — 34'25), otręby pszenne grube 10'50 — 11'50 (10'50 — 11'50), — pszenne średnie 9'50 — 10'50 (9'50 — 10'50), — żytnie 11'00 — 11'25 (11'00 — 11'25).

Gdańsk. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej) pszenica czerwona, kolorowa o wadze 128 hfl. 14'00 (14'50), żyto białe 13'25, żyto konsumpcyjne 11'10, jęczmień stary 12'70, — pastewny 12'00 (12'75 — 13'00), zimowy 11'80, otręby pszenne 8'25 (8'40), — żytnie 8'25 (8'40).

PASZA

— W okresie ostatnich 5 tygodni panowała na rynku paszy tendencja słaba; jedynie ceny słomy utrzymały się na dotychczasowym poziomie, natomiast tak otręby i makuchy, jak i siano kształtowały się zniżkowo; szczególnie to ostatnie wykazuje znaczne straty, na co wpłynęło również zaofirowanie towaru z nowych zbiorów.

Warszawa. — Ceny orientacyjne — w z za 100 kg przy dostawie wozowej (w nawiasach podane są ostatnie notowania): siano nowe 10'00 — 12'00, siano koniczynowe 12'00 — 13'00 (15'00 — 17'00), słoma prosta 12'00 (11'00 — 12'00); franco skład Warszawa (detal): mączka arachidowa z orzecha ziemnego 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 33'50 — 34'50, (34'50 — 35'50), kuch sojowy śrutowy 46% w workach brutto 31'00 — 32'00 (32'00 — 33'00), kuch palmowy 29'00 — 30'00 (30'00 — 31'00), kuchy słonecznikowe w taflach 20'00 — 21'00 (20'00 — 21'00), — mielone 21'00 — 22'00 (22'00 — 23'00), — lniane 22'00 — 23'00 (25'00 — 26'00), — mielone 23'00 — 24'00 (26'00 — 27'00), — rzepakowe w taflach 19'00 — 20'00 (20'00 — 21'00), — mielone 20'00 — 21'00 (21'00 — 22'00), mączka mięsokostna loco skład 25'00 — 30'00 (35'00 — 40'00), — zagraniczna w detalu 45'00 — 50'00 (55'00 — 60'00); parytet wagon Warszawa: kuchy lniane 21'00 — 22'00 (22'00 — 23'00), — rzepakowe 17'50 — 18'00 (17'00 — 18'00), — słonecznikowe 18'00 — 18'50 (18'00 — 18'50), otręby pszenne grube 14'00 — 15'00 (14'50 — 15'00), — pszenne średnie 13'00 — 13'50 (14'00 — 14'25), — żytnie 13'00 — 13'50 (14'50 — 15'00).

Poznań. — Ceny orientacyjne — w z za 100 kg parytet Poznań (w nawiasach podane są ostatnie notowania): siano nadnoteckie luzem 5'25 — 6'00 (7'00 — 7'50), — prasowane 6'25 — 6'75 (8'25 — 8'75), siano nowe zwykłe luzem 5'00 — 5'25, — prasowane 5'50 — 6'00, słoma pszenna i żytnia luzem 2'75 — 3'00, — prasowana 3'25 — 3'50, słoma owsiana i jęczmienna luzem 2'75 — 3'00, — prasowana 3'25 — 3'50, otręby pszenne grube 10'50 — 11'50 (14'50 — 15'00), — pszenne średnie 9'50 — 10'50 (14'00 — 14'25), — żytnie 11'00 — 11'25 (14'50 — 15'00).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 11 do 16 lipca 1932 r.

— Wzmocnienie tendencji i zwiększone obroty, jakie miały miejsce w okresie poprzednim, utrzymały się na giełdzie warszawskiej jedynie w pierwszym dniu okresu sprawo-

zdawczego; koniec tygodnia przyniósł niemal zupełny zanik zainteresowania akcjami. Kursy większości notowanych akcji zwiększają się w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego.

W grupie akcji bankowych nadal obracano wyłącznie akcjami Banku Polskiego; kurs ich, dzięki zwiększonemu zapotrzebowaniu, podniósł się o zł 3'25. Z akcji przedsiębiorstw cukrowniczych notowano akcje Warsz. T-wo Fabryk Cukru, których ostatni kurs wykazuje wzrost o zł 2'25. W grupie akcji przedsiębiorstw metalurgicznych Starachowice uzyskały poważną poprawę kursu — o zł 2'25, t. j. około 37%, w porównaniu z ostatnimi notowaniami, natomiast akcje Lilpopa po niewielkich wahanich utrzymały się w rezultacie tygodniowym na dotychczasowym poziomie. Z dn. 12 lipca r. b. akcje S. A. Fabr. Chem. „Radocha” notowane są bez kuponu za 1930 r.; kupon bez wartości.

Na giełdach prowincjonalnych nastąpiło w okresie sprawozdawczym pewne ożywienie, szczególnie na giełdzie krakowskiej, gdzie zanotowano szereg akcji — po kursach podniesionych. Na giełdzie lwowskiej i poznańskiej obroty niewielkie przy tendencji spokojnej.

GIĘŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 15/VII ¹⁾
Bank Polski	zł 100	73'25	71'00	73'00—73'25
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	20'25	18'50	—
Lilpop	zł 25	12'75	12'00	—
Starachowice	zł 50	8'50	7'25	—

GIĘŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł ; w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski — 73'50 (70'00), Chybie — 11'00, Jaworzno — 9'10, Gazy Wschodnie — 21'00.

GIĘŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej): Tresp — 80'00 (80'00).

GIĘŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 70'00 — 69'50 (69'00).

CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

ULGI CELNE. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 55, poz. 542, ukazało się rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 28/VI 1932 r. o ulgach celnych. W zasadzie rozporządzenie to ma na celu przedłużenie na okres II półrocza r. b. uprawnień władz do udzielania ulg celnych, przewidzianych w rozporządzeniach: z dn. 22/XII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 111, poz. 871), z dn. 4/V 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 44, poz. 425) i z dn. 6/VI 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 49, poz. 457), których termin ważności wygasa z dniem 30/VI 1932 r.

Zmiany, jakie zachodzą między omawianym rozporządzeniem a rozporządzeniami, poprzednio obowiązującymi, przedstawiają się, jak następuje:

Ze względu na termin ważności nowo ogłoszonego rozporządzenia (od dn. 1/VII do 31/XII 1932 r. włącznie), ulga celna na ziemniaki, przywożone w okresie od dn. 15/III do 31/V, oraz ulga celna na nasiona drzew iglastych, przywożone w okresie od dn. 1/II do 31/V, nie zostały wymienione. Sprawa ogłoszenia tych ulg będzie aktualna ponownie przy opracowywaniu rozporządzenia o ulgach celnych na okres I półrocza 1933 r.

Uchyleno ulgę celną na gumo: tekstowe koła zębate wobec istnienia ich produkcji w kraju oraz ulgę celną na suszone morele, brzośkwinię i gruszkę, sprowadzane do dalszego przetworu, ponieważ ulga ta przestała być aktualna.

Zmniejszono wysokość cła ulgowego na szproty wędzone, marynowane, w oliwie, oraz kilki w sosie, sprowadzane w opakowaniach hermetycznych, z 15% na 9% cła normalnego (autonomicznego). Cło ulgowe po zmniejszeniu będzie jeszcze obciążenie w wysokości 40% od wartości towaru.

Dotychczas obowiązującą ulgę celną na elektrody z węgla do wyrobu łągu, karbidu, cementu, azotniaku, żelazokrzemu (ferrosilicium) i innych stopów żelaza oraz stali szlachetnych postanowiono stosować do wszystkich niewyrabianych w kraju elektrodów z węgla, sprowadzanych do celów przemysłowych. Poza tem rozszerzono ulgę celną na siarczan baru strącony (blanc fixe) do wyrobu papieru, ponieważ używany on jest nie tylko przy fabrykacji papierów kredowych; przewidziana poprzednio tylko dla maszyn lniarskich 90%-ową ulgą celną objęto również maszyny do przeróbki konopii, gdyż za pomocą obu tych gałęzi produkcji przemawiają analogiczne względy.

Wreszcie, wprowadzono kilka nowych ulg, a mianowicie: na kwarc, skałę i pegmatyt, sprowadzane w stanie zmielonym do celów przemysłowych, na tkaninę półjedwabną działkową do wyrobu guzików oraz na niewyrabiane w kraju silniki elektryczne, sprowadzane przez fabryki obrabiarek do drzewa.

Kwarc, skałę i pegmatyt, używane przez fabryki porcelany i fajansu, najczystsze pochodzenia szwedzkiego, są sprowadzane w stanie rozproszkowanym przeważnie z Niemiec, gdyż Niemcy wyłącznie zakupują wymienione surowce w Szwecji i u siebie masowo rozdrabniają, przez co koszt mielenia jest u nich niewielki. Ze względu na duże koszty, wobec niewielkiego zapotrzebowania u nas tych kamieni, mielenie w kraju nie jest uskuteczniwane. Wysokie obciążenie celne tego surowca (ponad 70% ad valorem) stawiało nasz przemysł fajansowy i porcelany

nowy w mniej korzystnym położeniu w porównaniu z innymi krajami, w których ta gałąź przemysłu korzysta z bezcłowego przywozu surowców.

Tkanina półjedwabna działkowa do wyrobu guzików nie jest w kraju wyrabiana, gdyż małe zapotrzebowanie na nią z uwagi na nieznaczny zbyt guzików nie zachęca krajowego przemysłu do produkowania jej. Cło normalne (autonomiczne) według poz. 197 tar. cel. wynosi zł 8.600 za 100 kg, cło ulgowe konwencyjne zaś zł 5.000, co wobec ceny tkaniny zł 1.300 za 100 kg, stanowi obciążenie około 380% ad valorem; natomiast od wyrobu gotowego — guzików pobiera się stawkę konwencyjną zł 396 za 100 kg. Powyższe nieracjonalne ustosunkowanie wzajemne stawek na półfabrykat i wyrób gotowy nie sprzyjało rozwojowi krajowego przemysłu guzikowego, zachęcało natomiast do importu guzików z zagranicy.

Sprawa ustanowienia ulgi celnej na niewyrabiane w kraju silniki elektryczne, sprowadzane przez fabryki obrabiarek do drzewa, zasługiwała na uwzględnienie z uwagi na konieczność poparcia krajowej produkcji obrabiarek do drzewa, zwłaszcza że cło na silniki, dochodzące do 100% ad valorem, jest zbyt wygórowane.

Zastosowanie ulgi celnej do wymienionych w rozporządzeniu towarów uależniono od uzyskania w każdym poszczególnym wypadku pozwolenia Ministerstwa Skarbu, z wyjątkiem kilku towarów, przy przywozie których ulgi są stosowane automatycznie przez urzędy celne.

Termin ważności pozwoleń, wydanych na podstawie rozporządzeń z dn. 22/XII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 111, poz. 871), z dn. 4/V 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 44, poz. 425) i z dn. 6/V 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 49, poz. 457) został przedłużony do dn. 31/XII 1932 r. włącznie.

W § 3 rozporządzenia określono szczegółowo warunki uzyskania zwrotu różnicy należności między cłem normalnym a ulgowym w wypadku oclenia towaru bez zastosowania ulg celnych.

A. Z.

ULGI CELNE NA PAPIER. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 58, poz. 560, ogłoszone zostało rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 21/VI 1932 r. o ulgach celnych na papier pakowy, gazetowy i kancelaryjny, mocą którego zostały ustanowione na papier wymienionych gatunków ulgi celne w następującej wysokości w stosunku do cła normalnego, autonomicznego:

Papier pakowy o wadze większej niż 28 g w 1 m² w arkuszach, rolach — 15%; papier gazetowy z zawartością masy drzewnej nie mniej niż 60%, o wadze od 45 do 55 g w 1 m² niesiatynowany, niebarwiony, nieklejony lub słabo klejony: w rolach o średnicy 70 cm i więcej — 50%, w arkuszach 45%; papier kancelaryjny klejony, w arkuszach, rolach, biały lub zabarwiony w masie, bez ozdób i znaków wodnych o wadze większej niż 28 g w 1 m² o zawartości masy drzewnej powyżej 30%, niebarwiony — 50%.

¹⁾ W sobotę dn. 16 lipca giełda nieczynna.

Rozporządzenie weszło w życie trzeciego dnia po ogłoszeniu i obowiązywać będzie aż do odwołania.

Mimo znacznego w ostatnich czasach spadku cen surowców, materiałów technicznych oraz półfabrykatów, używanych przez przemysł papierniczy (spadek ceny drzewa celulozowego, t. zw. papierówki, wynosi ok. 50% w stosunku do cen ze stycznia 1930 r.), ceny papieru na rynku krajowym utrzymywane są na poziomie zbyt wysokim, co potwierdza fakt dużej rozpiętości, jaka istnieje między cenami krajowymi, a zagranicznymi papieru. Zaobserwowana niżka niektórych gatunków papieru w kraju różnicy tej nie zniwelowała.

W tych warunkach Rząd uznał za rzecz konieczną spowodować przyspieszenie dalszej obniżki cen papieru na rynku kra-

owym. Jest to rzeczą uzasadnioną również z uwagi na wpływ, jaki ceny papieru wywierają na rozwój ruchu wydawniczego w Polsce oraz ze względu na kryzys, jaki przeżywają obecnie wszystkie przedsiębiorstwa wydawnicze w kraju.

Z motywów przytoczonych postanowiono wprowadzić na okres przejściowy cła ulgowe na papier gazetowy, pakowy i kancelaryjny.

Należy zaznaczyć, że do przywozu za cłem ulgowym dopuszczona będzie narazie jedynie pewna ściśle ustalona ilość papieru, przyczem udzielanie pozwoleń ograniczone będzie wyłącznie do papieru, sprowadzanego z tych państw, które udziela wzajemnie kompensaty w postaci importu towarów polskich.

Z.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RYNEK FRACHTOWY. — Niema do zanotowania żadnej zmiany na lepsze w sytuacji rynków frachtowych, która uległa raczej pogorszeniu, gdyż z pewnych kierunków jest ogromnie trudno uzyskać ładunki, a w niektórych wypadkach jest to wprost niemożliwe.

Na rynku La Platy zakontraktowano w ub. tygodniu 23 statki o łącznym tonnażu 158.900 t, podczas gdy w tygodniu poprzednim zafrachtowano 25 statków o łącznym tonnażu 160.300 t. Za statki średniego typu płacono z portów górnego biegu rzeki do Anglii i Kontynentu od sh 15/6 do sh 16 na lipiec, za większe statki do Antwerpii/Rotterdamu sh 14,9 również na lipiec.

Na rynkach Dalekiego Wschodu jedyny ruch notowano w eksporcie soi z Mandżurji przy pewnej poprawie stawek, które wynosiły z Dangeo do Rotterdamu i do Hamburga sh 20/4 do sh 20/6. Natomiast rynki australijskie wykazują kompletny zaścój.

Rynki północno-amerykański i kanadyjski kurczą się coraz bardziej. Jedynie w eksporcie cukru z Cuby dokonano szeregu zatrachtowań, stawki jednakże nie wykazały żadnej poprawy.

Na rynkach czarnomorskim i dunajskim ruch minimalny. Spodziewane jest ożywienie w związku z nowymi zbiorami.

W eksporcie węgla angielskiego ruch bardzo słaby przy ogromnej podaży tonnażu, co wpływa ujemnie na kształtowanie się stawek.

Na rynku Gdynia/Gdańsk w eksporcie węgla notowano pewne osłabienie w kierunku Szwecji, w innych kierunkach ruch jest dość ograniczony. Pewne ożywienie panuje w eksporcie cynku, odeszło kilka większych partii cynku z Gdyni do Londynu, razem około 2.200 t. Notowano kontrakt na wywóz szyn do Holandji od 12.000 do 16.000 t. W eksporcie drzewa duże ożywienie, szły partje linjowcami i trampami. Ze sprzedanej większej ilości kopalniaków przez Dyрекcję Lasów Państwowych do Anglii odszedł I transport w ilości 600 fathenów, następny odepdzie w pierwszych dniach sierpnia w ilości 1.350 fathenów. Stawki drzewne do Anglii nieco zniżkowały.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

RUCH ABONENTÓW TELEFONICZNYCH. — Olbrzymi wysiłek, skierowany na rozbudowę sieci telefonicznej, której brak w Polsce boleśnie dawał się odczuwać, wywołuje już od szeregu miesięcy znamieny efekt. Połączenia kablowe między Warszawą a Śląskiem przechodzą w miarę upływu czasu w coraz wyraźniejszą realizację. Połączenie z Czechosłowacją polskiego kabla dalekosiężnego wiąże sieć telefoniczną w Polsce z wielu państwami poprzez Czechosłowację. Praca nad rozwojem połączeń telefonicznych tem bardziej zasługuje na uwagę, że nie doznała przerwy mimo długotrwałego kryzysu.

Ciekawe wobec tego będzie przedstawienie, w jakiej mierze i w jakim stopniu korzysta z urządzeń telefonicznych szeroka publiczność. Przedewszystkiem chodzi tu o ruch abonentów w Polsce. Naturalną jest rzeczą, że oświetlenie ruchu telefonicznego z tego punktu widzenia będzie miało charakter wąski i nie wyczerpujący. Jednak ograniczenie nawet do tego tylko zagadnienia niniejszych uwag pozwoli nam również wyciągnąć szereg ciekawych wniosków.

Zarząd siecią telefoniczną na całym terenie państwa nie należy wyłączać do Min. Poczty i Telegrafów. Pewne ośrodki, zwłaszcza poważniejsze, są terenem eksploatacji Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej. Do tych ośrodków należą: sieć telefoniczna Warszawy, okręgu Łodzi, Lwowa, zagłębia borysławskiego, sosnowieckiego, Lublina i Białegostoku.

Ruch abonentów sieci telefonicznych obu zarządów przedstawiał się w latach 1925—1931 w sposób następujący:

	M. P. i T. P. A. S. T.			Razem	Wskaźnik ogólnej lic- by abonen- tów	% abonentów M. P. i T. w % ogólnej liczby
1925	48.633	43.194	91.827	100	53,0	
1926	54.738	47.389	102.127	111,2	53,6	
1927	59.901	51.820	111.721	121,7	53,6	

1928	65.926	59.677	125.603	136,8	52,5
1929	70.497	66.405	136.902	149,1	51,5
1930	74.881	71.599	146.480	159,5	51,1
1931	72.553	72.618	145.171	158,1	50,0

Ogólny wzrost liczby abonentów w ciągu rozpatrywanych lat wynosi 58,1%. Do 1930 r. ruch podlegał nieprzerwanemu wzrostowi. W 1930 r. przychodzi załamanie, które jednak okazuje się niezbyt wielkie. Ubytek liczby abonentów w 1931 r. przypada w udziale Zarządowi Min. Poczty i Telegrafów, albowiem—jak wynika z zestawienia—ruch abonentów P. A. S. T. wykazuje dalszy wzrost.

Biorąc pod uwagę stosunek liczby abonentów Min. Poczty i Telegrafów do ogólnej liczby abonentów w biegu lat, można łatwo zaobserwować, iż mimo tendencji wzrastającej w obu grupach abonentów, ruch abonentów Min. Poczty i Telegrafów okazuje się stosunkowo słabszy.

Zjawisko to tłumaczy się tem, że teren eksploatacji P. A. S. T. obejmuje ośrodki o poważnym ruchu społeczno-kulturalnym, przemysłowym lub handlowym. Dzięki tym właściwościom ruch abonentów Spółki wykazuje większe tempo rozwojowe. Z drugiej strony teren eksploatacyjny Min. Poczty i Tel. posiada jeszcze wielką perspektywę rozwojową.

Dodać trzeba, że telefony grupują klientelę bądź zamożniejszą, bądź prowadzącą interesy różnorodnej natury. Nic więc dziwnego, że odporność ruchu abonentów na wpływ niepomyślnego układu sił gospodarczych okazuje się dość silna, większa aniżeli inne ruchy pocztowo-telefoniczne.

Poniższe zestawienie ilustruje wyniki finansowe obu zarządów telefonicznych z tytułu opłat za abonamenty (w miljn. zł):

	M. P. i T. P. A. S. T.			Razem
1925	8,1	9,5	17,6	
1926	8,7	11,1	19,8	

1927	10·6	16·8	27·4
1928	17·8	21·8	39·6
1929	21·3	24·7	46·0
1930	20·1	26·6	46·6
1931	23·0	27·0	50·0

Ponieważ wpływy z abonamentu są w pewnym sensie wpływami dość stałymi, zwłaszcza w porównaniu do wpływów z dorywczego zamawiania i przeprowadzania rozmów, przeto interesującą rzeczą będzie ustalić, jaki udział opłaty abonamentowe zajmują w ogólnym wpływie z opłat telefonicznych Min. Poczty i Tel.

Poniższe zestawienie przedstawia ogólne wpływy z opłat telefonicznych oraz opłaty abonamentowe w zarządzie Ministerstwa (w miljn. zł):

	Wpływy z opłat telefonicznych	W tem opłaty abon.	%-owy udział opłat abon. w ogóln. wpływ.
1925	26·0	8·1	31·4
1926	29·3	8·7	29·8
1927	34·2	10·6	31·1
1928	46·6	17·8	38·3
1929	54·6	21·3	39·0
1930	52·9	20·1	37·9
1931	53·9	23·0	42·6

Wpływy z opłat abonamentowych wahają się w badanym okresie w granicach 30 — 40% ogólnego wpływu z opłat telefonicznych. Ich wzrost w porównaniu do wzrostu ogólnego wpływu jest dużo większy.

Tendencja spadkowa, zauważona w końcowych latach okresu, mniej boleśnie dotknęła w rezultacie opłaty abonamentowe, skutkiem czego ich udział podniósł się w 1931 r. do 46·6%.

Powyższe dane dają wystarczającą podstawę do zaryzykowania wniosku, że wpływy z opłat abonamentowych zachowały się stosunkowo dość odpornie wobec pogarszającej się sytuacji. Kryzys podciął wpływy telefoniczne z rozmów innych, skrócił rozmiary eksploatacji w tym zakresie. Wpływy z opłat abonamentowych na razie wyszły dość zwycięsko. Oczywiście, w miarę przedłużania działania dekonjunktury ruch abonentów może się zachwiać w poważniejszym stopniu.

Dla scharakteryzowania stopnia natężenia eksploatacji sieci telefonicznej, czyli tego drugiego składnika dochodów telefonicznych poza abonamentami, zbadamy ruch rozmów w obrocie międzymiastowym.

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W MAJU 1932 R. w ważniejszych miastach przedstawia się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. zł):

Nazwa miejscowości	Listy zwykłe i polecone	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia pocztowe	Przekazy poczt. i telegr. (wplac. wzgl. wypłac. na kwotę)	Wpłaty wzgl. wypł. P. K. O. (na kwotę)	Czasopisma	Telegramy	Rozmowy telef. międzymiastowe i z zagranicą
N a d a n o w u r z ę d a c h										
Warszawa	13.812·9	14·6	127·6	41·3	19·8	10.930·9	32.111·9	3.431·7	44·0	141·7
Łódź	1.897·9	3·4	45·6	12·8	43·9	2.637·4	18.590·5	311·3	11·6	41·6
Lwów	3.290·4	3·9	37·1	15·1	9·9	3.317·0	9.030·7	1.601·8	16·5	33·5
Poznań	9.535·5	1·5	30·9	17·0	1·7	2.817·9	9.819·8	1.808·6	10·7	32·7
Kraków	2.481·0	3·8	41·6	22·1	6·6	2.851·7	12.447·1	1.898·8	10·3	41·6
Wilno	1.044·1	1·8	12·2	4·0	2·8	1.300·1	4.726·2	610·8	6·2	9·4
Katowice	1.503·5	1·3	14·6	6·1	3·3	1.732·7	4.910·1	465·8	8·1	62·7
Bydgoszcz	1.729·1	0·6	12·6	3·8	1·5	1.309·6	4.397·6	462·0	4·3	16·6
Białystok	549·0	0·7	2·7	0·4	0·7	685·1	2.643·7	13·0	2·0	8·5
Gdynia	447·4	0·2	2·4	0·3	0·2	648·0	3.438·7	9·5	4·5	20·1
N a d e s z ł o d o u r z ę d ó w										
Warszawa	9.272·5	15·1	45·0	7·0	10·2	12.423·6	4.412·5	307·1	65·6	148·2
Łódź	1.346·8	1·9	24·1	5·0	8·7	7.027·7	1.157·0	203·0	12·8	40·7
Lwów	4.599·1	4·8	40·8	5·7	3·2	4.435·8	2.341·1	215·4	18·0	35·8
Poznań	2.258·5	0·9	22·4	8·5	1·0	2.962·8	1.508·4	130·0	12·3	39·8
Kraków	2.538·1	3·7	26·3	4·7	3·8	3.129·5	2.390·6	70·2	10·1	41·3
Wilno	806·4	3·7	18·5	3·8	1·3	2.048·6	820·0	36·6	7·1	11·6
Katowice	1.304·7	0·9	13·0	3·6	2·5	1.109·1	571·3	100·7	6·7	51·3
Bydgoszcz	880·8	1·0	13·1	3·9	0·7	1.168·7	827·9	331·2	3·5	16·7
Białystok	570·0	1·3	2·8	1·4	0·7	641·7	264·0	62·4	2·4	8·0
Gdynia	370·1	0·1	5·7	1·1	0·5	471·8	280·1	68·9	3·7	16·6

Poniższe zestawienie ilustruje ruch rozmów międzymiastowych wraz z wpływami, osiągniętymi tytułem opłat za przeprowadzone rozmowy. W zestawieniu wyłączone są rozmowy, wolne od opłaty (brak danych za 1925 r.):

	Ilość rozmów miljn.	Wpływy miljn. zł
1925	13·39	—
1926	15·24	18·14
1927	17·35	20·06
1928	23·49	25·01
1929	25·10	28·34
1930	26·62	28·07
1931	25·29	26·51

Z zestawienia wynika duży wzrost rozmów do 1930 r. Następnie ulega on zahamowaniu.

Jeśli porównać wielkość wpływów, otrzymanych za przeprowadzone rozmowy, z wpływami abonamentowymi, wówczas wiadać, że trzonem opłat telefonicznych są te dwa rodzaje wpływów. Poniższe zestawienie ilustruje to twierdzenie (w %-ach ogólnych wpływów z opłat telefonicznych):

	Wpływy z:		Razem
	abonamentów	rozmów międzym.	
1926	29·8	61·9	91·7
1927	31·1	58·7	89·8
1928	38·3	53·7	92·0
1929	39·0	51·9	90·9
1930	37·9	53·1	91·0
1931	42·6	49·2	91·8

A więc wpływy z obu rodzajów wynoszą ponad 90% ogólnych wpływów z opłat telefonicznych. Z drugiej strony widoczne jest, że udział wpływów abonamentowych wykazuje szybsze tempo wzrostu aniżeli wpływy z rozmów międzymiastowych. W 1926 r. około 30% ogólnych wpływów z opłat telefonicznych przypadało na abonamentowe opłaty wobec 62% wpływów za rozmową międzymiastową. W r. 1931 odpowiednie udziały wynoszą 42·6% i 49·2%.

Charakterystykę obu rodzajów wpływów telefonicznych można ująć w następującą formę: wpływy tak z abonamentu, jak z rozmów międzymiastowych, wykazują zasadniczo wzrost, jednak wpływy z opłat abonamentowych na razie uwydatniają większy stopień odporności wobec działania kryzysu, choć ewentualne przeciąganie się kryzysu może odbić się na zwiększeniu udziału dochodów za rozmowy.

Dr. J. Pawlak

Rozmów telefonicznych miejscowych przeprowadzono: w Warszawie 21,154.855, w Łodzi 5,277.285, we Lwowie 4,923.693, w Krakowie 3,207.656, w Wilnie 1,891.727, w Ka-

towicach 1,313.239, w Poznaniu 1,219.022, w Bielsku 836.988 w Kielcach 798.461, w Bydgoszczy 784.727, w Białymstoku 725.467.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ:
Zwolnienie od danin publicznych w związku z polsko-niemieckimi układami: waloryzacyjnym i w sprawie kas oszczędności, oraz w związku z likwidacją mienia b. rosyjskich zakładów ubezpieczeń — rozp. z dn. 11/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 61, poz. 574).

Umorzenie zaległych opłat od wygasłej własności górniczej, nadanej na węgiel brunatny w woj. poznańskim — rozp. z dn. 11/VII 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 61, poz. 575).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

29 lipca

— „Polskie T-wo Kopalniane”, S. A. — o g. 19 w Hotelu „Savoy” w Katowicach.

30 lipca.

— „Konfekcja Damska”. S. A. w likw. — o g. 18 u Not. Dr. J. Sławskiego w Poznaniu, Rzeczypospolitej 1.

1 sierpnia:

— Zakł. Przemysłowo-Ogrodnicze „Marynin”, S. A. w likw. — o g. 12 w Maryninie, kol. Górcze 21.

— „Przemysł Chemiczno-Kosmetyczny — Odol C-ie”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki we Lwowie, Szwedzka 3.

2 sierpnia:

— „T-wo Karwice-Ozierańskiej Cukrowni i Rafinerji”, S. A. — o g. 17 w Warszawie, Chmielna 27 m. 9.

— „Nasza Księgarnia” Związku Nauczycielstwa Polskiego w Warszawie, S. A. — o g. 17 w lok. Związku w Warszawie, Marszałkowska 123.

4 sierpnia:

— „Dom Handlowy Bracia Mazur”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Warszawie, Królewska 49.

— T-wo Wyrobów Wełnianych „M. A. Wiener”, S. A. — o g. 10 w lok. S-ki w Łodzi, Cegielniana 66.

— „Naftamin”, S. A. dla Przemysłu Naftowego w Katowicach - Ligocie — o g. 17 w lok. Adw. Wolnego, Mildnera i Mroczkowskiego w Katowicach, Rynek 5.

6 sierpnia:

— Cukrownia i Rafinerja „Rejowiec”, S. A. — o g. 17 w lokalu Victoria w Lublinie.

8 sierpnia:

— Fabr. Wyrobów Ceramicznych „Opoczno”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Warszawie, Szopena 12 m. 5.

— „Fabr. Porcelany i Wyrobów Ceramicznych w Ćmielowie”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Warszawie, Marszałkowska 95, m. 15.

— Zakł. Przemysłowe „Celolit”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w Warszawie, Ordynacka 5.

9 sierpnia:

— T. A. Wydawnicze „Świat” — o g. 12 w lok. S-ki w Warszawie, Szpitalna 12.

— „Bawelniana i Gumowa Manufaktura, dawn. Ferdynand Geldner”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w Łodzi, Południowa 52.

— „Technika Gorzelnicza”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Warszawie, Wronia 69.

— Zakł. Przemysłowe „Sitkówka”, S. A. — o g. 19 w lok. S-ki w Warszawie, Kopernika 30.

10 sierpnia:

— Warszawskie T-wo Fabryk Wyrobów Metal., Emalj. „Wulkan”, S. A. — o g. 18 w lok. S-ki w Warszawie, Praga, Jagiellońska 4/6.

11 sierpnia:

— „Zjedn. Wytwórnie Artykułów Elektrotechnicznych i Wyrobów Metalowych” dawniej „Elektra” i „N. Gruszkiewicz, S. A.” — o g. 15 u Rej. Siennickiego w Warszawie, gm. Hipoteki.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W MAJU 1932 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe w maju 1932 r. w zestawieniu z odpowiednimi danymi za maj 1931 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody		Wydatki	
	maj: 1932	1931	maj: 1932	1931
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	9	16	198	233
Sejm	2	24	497	644
Senat	—	5	140	155
Kontrola Państwowa	—	1	380	499
Prezydium Rady Ministrów	—	2	233	255
Min. Spraw Zagranicznych	875	331	6.017	3.320
„ „ Wojskowych	306	262	61.425	58.749
„ „ Wewnętrznych	603	1.179	14.719	16.339
„ Skarbu	100.027	122.796	8.566	9.339
„ Sprawiedliwości	4.884	4.180	7.831	8.127
„ Przemysłu i Handlu	857	856	2.146	3.260
„ Komunikacji	13	63	279	350
„ Rolnictwa	235	559	1.355	2.560

Min. Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	250	158	26.761	31.172
„ Robót Publicznych	1.048	1.063	2.960	5.463
„ Pracy i Opieki Społecznej	44	49	10.637	17.607
„ Reform Rolnych	3	91	1.009	1.856
„ Poczty i Telegrafów	1	2	106	122
Emerytury	3.724	3.051	12.861	11.056
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	11.768	15.534
Długi państwowe	—	—	18.902	24.962

Razem: 112.881 134.688 188.790 211.602

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:	—	—	—	54
a) Polska Agencja Telegraf. ¹⁾	—	—	—	—
b) Drukarnie Państwowe	13	18	—	—
c) Wydawnictwa Państwowe ¹⁾	—	85	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:	—	—	—	—
Państw. Wytwórnia Uzbrojenia	—	—	1.134	—
Państw. Wytw. Prochu i Mat. Kruszących	—	—	—	—

¹⁾ Przedsiębiorstwa „P. A. T.” i „Wydawnictwa Państwowe” zostały zgodnie z ustawą z dn. 10/III 1932 r. połączone.

M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
a) Zdrojowiska Państwowe	—	—	—	—
b) Państw. Zakł. Przemysł.-Zbożowe	—	—	—	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
Przedsiębiorstwa przem.-handl. i gór.-hutn.	—	13	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	462	4.000	—	—
Ministerstwo Rolnictwa:				
Lasy Państwowe	1.500	2.315	—	—
M-stwo Poczty i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocnicze	2.333	2.900	—	—
Razem:	4.308	9.331	1.134	54

C. — MONOPOLE:

Monopol solny	3.500	3.500	—	—
" tytoniowy	28.000	33.001	—	—
" spirytusowy	15.042	18.078	—	—
" zapalczany	10.493	3	—	—
Loterja państwowa	1.100	1.000	—	—
Razem:	58.135	55.582	—	—
Ogółem:	175.324	199.601	189.924	211.656

Również drugi miesiąc roku budżetowego 1932/33 zamknął się deficytem budżetowym, niezbyt jednak poważnym, bo wynoszącym 146 miljn.; deficyt ten był jednak większy od deficytu kwietniowego (141 miljn.), który zresztą wypadł tak niewielki głównie dzięki zwiększeniu długu Skarbu w Banku Polskim o 300 miljn., oraz od deficytu w maju 1931 r. (121 miljn.). Deficyt wzrósł w kwietniu jedynie wskutek spadku dochodów, gdyż wydatki jednocześnie również obniżyły się, lecz w stopniu nieco mniejszym niż dochody.

Zniżka dochodów w maju w porównaniu z kwietniem (z 1948 miljn. do 1753 miljn.) ujawnia się w lwiej części w dochodach administracji (z 1445 miljn. do 1129 miljn.), gdzie dotyczy Min. Skarbu (z 1282 miljn. do 1000 miljn.), przy którym w kwietniu wykazany był wspomniany wyżej dochód 300 miljn. ze zwiększonego wykorzystania kredytu bezprocentowego Skarbu w Banku Polskim. Nieznacznej niższe uległ również dochód z przedsiębiorstw państwowych — wobec braku w maju wpłat Zdrojowisk Państwowych i Państw. Zakł. Przem.-Zboż. (w kwietniu łącznie 311 tys.). Natomiast dochód z monopolów państwowych, dzięki wpłacie monopolu zapalczanego, podniósł się w maju z 457 miljn. (kwiecień) do 581 miljn.

Wydatki w maju uległy redukcji z 1989 miljn. (w kwietniu) do 1899 miljn. — mimo że w maju zjawiała się dopłata do przedsiębiorstw (Państw. Wytwórnia Uzbrowienia) w wys. 11 miljn. Spadek wydatków administracji wyniósł 101 miljn. i stanowił w pewnym stopniu odbicie niżki pensyj urzędniczych na prowincji. Podkreślić należy lekki wzrost w maju (o 12 miljn.) wydatków, związanych z obsługą długów państwowych.

W ciągu pierwszych 2 miesięcy 1932/33 r. dochody budżetowe wyniosły 3702 miljn., a więc były mniejsze niż w tym samym okresie 1931/32 r. (4287 miljn.). Wydatki budżetowe w ciągu 2 miesięcy 1932/33 r. stanowiły 3889 miljn., gdy w tymże czasie w 1931/32 r. 4619 miljn.

Stosunek dochodów i wydatków, osiągniętych w pierwszych 2 miesiącach, do sum, ustalonych w budżecie na cały rok budżetowy, przedstawia się następująco: dochody administracji stanowiły 168% budżetu, wpłaty przedsiębiorstw — 59%, wpłaty monopolów — 149%; wydatki administracji — 159% budżetu, dopłaty do przedsiębiorstw — 154%. Jak widzimy, zarówno dochody jak i wydatki budżetowe nie osiągnęły procentu, teoretycznie przypadającego na 2 miesiące (167%) — z wyjątkiem dochodów administracji.

Obok wydatków z budżetu na rok 1932/33 uskuteczniane były w maju, jako w okresie ulgowym, wydatki z budżetu 1931/32, a mianowicie: w części Min. Spraw Wojskowych 07 miljn. (05 miljn. zwyczajne i 02 miljn. nadzwyczajne), w części Min. Sprawiedliwości 9 tys. (zwyczajne), w części Min. Robót Publicznych 15 tys. (zwyczajne), czyli łącznie 074 miljn. Razem w kwietniu i maju wydatkowano z budżetu 1931/32 r. 107 miljn.

Obroty kasowe w maju 1932 r. przedstawiały się następująco (w miljn. 1):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość w dn. 30/IV	150.1	—
Obroty budżetowe	175.3	189.9
Autonom. obroty budżetowe Woj. Śląskiego	9.9	6.9
Pożyczki państw. — obroty gotówką:		
8% pożyczka konwersyjna	—	0.0
4% " premjowa dolarowa	0.0	0.0
Sumy obrotowe	506.9	508.5
" obce	118.6	124.6
Pozostałość w dn. 31/V	—	130.1
Ogółem:	960.9	960.9

WPŁYWY Z DANIN I MONOPOLÓW W MAJU 1932 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w maju 1932 r. przedstawiały się następująco (w tys. 1):

	Prelimino-wano	Wpły-nęło
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE		
Podatki gruntowe	4.700	4.451
" od nieruchomości miejskich i nie-których wiejskich	4.600	4.894
Podatek przemysłowy	15.000	19.044
" dochodowy	22.000	17.393
" wojskowy	10	149
" od niektórych zajęć zawodowych	150	118
" od kapitałów i rent	500	450
Zaległości podatków zniesionych	1	253
Odsetki zwłoki, kary, należności egzekucyjne i grzywny	1.000	1.499
Podatek od energii elektrycznej	1.000	539
RAZEM:	48.961	48.790
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	200	317
3. — PODATKI POŚREDNIE		
Podatek od wina	120	149
" " piwa	900	927
" " cukru	7.800	8.023
" " drożdży	1.100	1.103
" " olejów mineralnych	2.300	2.487
" " zapalniczek	—	1
" " kwasu octowego	30	18
Akcyzowe opłaty patentowe	30	24
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	120	121
Podatki zniesione	—	2
RAZEM:	12.390	12.855
4. — CŁO		
Cło przywozowe	8.200	9.944
Wpływy uboczne od cła przywozowego	1.760	1.690
Cło wywozowe	38	91
Wpływy uboczne od cła wywozowego	2	10
RAZEM:	10.000	11.735
5. — OPŁATY STEMPOWE	12.000	9.420
6. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN	6.727	6.166
7. — MONOPOLE		
Monopol solny	3.600	3.500
" tytoniowy	28.000	28.000
" spirytusowy	17.000	15.042
" zapalczany	—	10.493
Loterja państwowa	1.100	1.100
RAZEM:	49.700	58.135
OGÓŁEM:	139.978	147.418

Wpływy z danin i monopolów w maju r. b. wykazały — jak w poprzednich latach — zwyżkę, przed normalną w miesiącach letnich (z wyjątkiem częściowo lipca) niżką tych dochodów. Zwyżka w r. b. była przytem znacznie silniejsza niż w ostatnich latach, wyniosła bowiem przeszło 11%, gdy w 1931/32 r. tylko przeszło 3%. Ta różnica dotyczy głównie grupy monopolów, mianowicie dokonanej w r. b. w miesiącu maju większej wpłaty monopolu zapalczanego.

W stosunku do preliminarza miesięcznego, ustalonego przez Min. Skarbu, wpływy, faktycznie osiągnięte, wykazują znaczny wzrost, dzięki właśnie wspomnianej wyżej, a niewstawionej do preliminarza wpłacie monopolu zapalczanego. Wpływy z danin były nieco nawet niższe od preliminowanych. Spadek w stosunku do preliminarza wykazują podatki bezpośrednie

(bardzo nieznaczny), opłaty stemplowe i nadzwyczajny dodatek do danin, wzrost zaś — podatki bezpośrednio i cło.

W zakresie danin zwykłych w maju wpływy z podatków bezpośrednich, cła oraz nadzwyczajnego dodatku do danin; wpływy, związane silnie z rozmiarami obrotów gospodarczych — jak podatki pośrednie oraz opłaty stemplowe — wykazały w maju lekki spadek.

Wzrost wpływów z podatków bezpośrednich zwyczajnych (a więc bez majątkowego) wyniósł zł 2.7 miljn., czyli blisko 6%. Wzrost ten powstał głównie wskutek tego, że na maj wyznaczone były — poza comiesięcznymi — płatności podatku od nieruchomości (za II kwartał) oraz podatku od obrotu (za 1931 r.). W tych podatkach widzimy też największą zwykłą dochodów: w podatku od nieruchomości z zł 2.6 miljn. do zł 4.9 miljn., w podatku przemysłowym z zł 11.4 miljn. do zł 19.0 miljn. Zwiększył się poza to dochód z podatków gruntowych (z zł 3.4 miljn. do zł 4.5 miljn.), których I rata za 1932 r. płatna była w ub. miesiącu. Natomiast silną zmianę wykazują wpływy z podatku dochodowego (z zł 26 miljn. do zł 17.4 miljn.), którego płatność (połowy za 1931 r.) przypadała w terminie kwietniowym do dn. 1/V r. b. Porównanie maja 1932 r. z majem 1931 r. wykazuje spadek w r. b. ogólnego dochodu z podatków bezpośrednich o zł 10.5 miljn., przyczem w r. b. niższe były wpływy we wszystkich pozycjach z wyjątkiem podatku od nieruchomości (wyższe o zł 1.2 miljn.).

Dochód z podatku majątkowego wykazał w maju dalszą minimalną zwykłą (zł 259 tys. — marzec, zł 265 tys. — kwiecień, zł 317 tys. — maj) i był przeszło 4-krotnie niższy od dochodu z tego źródła w maju 1931 r. (zł 1.4 miljn.).

Zniżkowa tendencja cechuje wpływy z podatków pośrednich już od lutego r. b. W maju spadek wyniósł zł 0.8 miljn. Wzrost wykazały wpływy z podatku od piwa (z zł 0.6 miljn. do zł 0.9 miljn.) oraz z podatku od drożdży (z zł 0.6 miljn. do zł 1.1 miljn.). Natomiast spadek wpływów wykazały jednocześnie podatek od cukru (z zł 9.4 miljn. do zł 8.0 miljn.) jak i podatek od olejów mineralnych (z zł 2.6 miljn. do zł 2.5 miljn.). W stosunku do maja r. ub. wpływy w maju r. b. obniżyły się dość poważnie, bo o zł 1.9 miljn. Przedewszystkiem o zł 1.4 miljn. zmniejszył się dochód z podatku od cukru, o zł 0.5 miljn. — dochód z podatku od piwa i o zł 0.3 miljn. — dochód z podatku od olejów mineralnych. Jednocześnie o zł 0.3 miljn. wzrosły wpływy z podatku od drożdży.

Dochód z ceł — mimo zniżki przywozu — wykazał lekki wzrost (z zł 11.4 miljn. do zł 11.7 miljn.). Na wahanía wpływów z ceł, odmiennie od wahań sumy przywozu, oddziaływała z jednej strony zmiana w składzie przywozu, z drugiej zaś — wahanía we wplatách W. M. Gdańska. Porównanie dochodu z ceł w r. b. i r. ub. wykazuje spadek w r. b. o zł 3.8 miljn., czyli o przeszło 1/3.

Dochód z opłat stemplowych w bież. roku budżetowym wyraźnie się obniżył: w kwietniu dał tylko zł 9.8 miljn., w maju — jeszcze mniej — zł 9.4 miljn.; w r. ub. natomiast wynosił w kwietniu zł 13.4 miljn., a w maju podniósł się do zł 13.8 miljn.

Wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin w związku ze wzrostem wpływów z samych danin podniosły się — z zł 5.5 miljn. do zł 6.2 miljn., były jednak aż o zł 4.0 miljn. niższe od wpływów w maju r. ub.

Wpłaty monopolów silnie zwykły w maju — z zł 49.7 miljn. do zł 58.1 miljn., osiągając poziom o zł 2.6 miljn. wyższy od zeszlencznego. Na przyczynę zwykły majowej już wskazywaliśmy: była to wpłata zł 10.5 miljn. przez monopol zapalczany. Monopol tytoniowy wpłacił w maju o zł 2.0 miljn. więcej niż w poprzednim miesiącu, a o zł 5.0 miljn. mniej niż w maju r. ub.; wpłata monopolu spirytusowego obniżyła się — zarówno w stosunku do kwietnia r. b. (o zł 1.0 miljn.), jak i maja r. ub. (o zł 3.0 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w maju r. b. z przeciętną miesięczną wpływami, przewidzianych w budżecie na 1932/33 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w maju 1931 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu na 1932/33	Maj 1932	Maj 1931
Podatki bezpośrednie	54.6	48.8	59.3
Podatek majątkowy	1.7	0.3	1.4
Podatki pośrednie	14.7	12.9	14.8
Cło	12.5	11.7	15.6
Opłaty stemplowe	13.4	9.4	13.8
Nadzwycz. dodatek do danin	6.0	6.2	10.1
Monopole	58.0	58.1	55.6

Jak widzimy, wpływy, osiągnięte w maju r. b., były naogół niższe od teoretycznie obliczonej miesięcznej normy budżetowej. Normę tę przekroczyły jednak wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin oraz wpłaty monopolów.

Dochód z danin i monopolów w pierwszych 2 miesiącach 1932/33 r. wyniósł zł 279.9 miljn., a więc mniej zarówno od dochodu, uzyskanego w tym samym okresie 1931/32 r. (zł 336.9 miljn.), jak i od kwoty, przewidzianej w budżecie ($\frac{1}{6}$ kwoty preliminowanej na cały 1932/33 r. = zł 320.9 miljn.).

Zestawienie wpływów w okresie kwiecień — maj 1932/33 r. z wpływami, osiągniętymi w tym samym czasie w 1931/32 r., oraz z budżetem na 1932/33 r. przedstawia się następująco:

	Kwiecień—maj:		
	1931/32 miljn. zł	1 9 3 2 / 3 3 % budżetu	
Daniny	228.4	176.1	14.3
Podatki bezpośrednie	115.1	94.2	14.5
w tem:			
podatki gruntowe	10.3	7.9	14.6
podatek od nieruchomości	6.5	7.5	11.3
" przemysłowy	37.1	30.5	13.3
" dochodowy	54.0	43.6	15.6
Podatek majątkowy	2.7	0.6	2.9
Podatki pośrednie	29.1	26.5	15.0
w tem:			
podatek od cukru	18.9	17.4	15.1
Cło	34.6	23.2	15.5
Opłaty stemplowe	27.2	19.2	11.9
Nadzwycz. dodatek do danin	19.7	11.7	16.1
Monopole	108.5	103.8	14.9
w tem:			
monopol tytoniowy	59.0	54.0	15.9
" spirytusowy	41.2	31.1	11.5
Ogółem daniny i monopole:	336.9	279.9	14.5

M.

PODATKI I OPŁATY

WSPÓŁDZIAŁ IZB PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH PRZY OPRACOWANIU NORM ŚREDNIEJ ZYSKOWNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW.

— Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 20/VI r. b. L. D. V. 24390/2/32 poleciło izbom skarbowym, aby przy opracowaniu norm średniej zyskowności przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych oraz wolnych zawodów dla celów wymiaru podatku dochodowego na 1932 rok podatkowy stosowały postanowienia okólnika Ministerstwa Skarbu z dn. 1/IV 1930 r. L. D. V. 2061/2/30 r.

ZWALNIANIE PRACODAWCÓW OD OBOWIĄZKU WYPEŁNIANIA ZAWIADOMIENI O WYSOKOŚCI WYPŁACONEGO W 1931 R. WYNAGRODZENIA.

— Nawiązując do części III okólnika z dn. 11 III 1932 r. L. D. V. 7473/2/32, Min. Skarbu okólnikiem z dn. 21/VI 1932 r. L. D. V. 23123/2/32 upoważniło urzędy skarbowe do zwalniania pracodawców od obowiązku wypełniania „zawiadomień o wysokości wypłaconego w 1931 r. wynagrodzenia” odnośnie tych pracowników fizycznych, zatrudnionych za wynagrodzeniem nie przez cały rok, względnie przez cały rok, jednak przez krótszy okres czasu aniżeli 7 godzin dziennie — co do których przyjąć należy, że wśród warunków rynku pracy danego okręgu lub danej miejscowości roczny ich przychód łączny z działu II ustawy o państwowym podatku dochodowym nie przekraczał kwoty zł 2.500.

Dla oceny, czy zachodzą warunki zwolnienia, o których wyżej mowa, miarodajna być powinna przeciętna wysokość zarobków pewnych kategorii pracowników fizycznych danego okręgu oraz nasilenie stanu bezrobocia w danym okręgu.

I tak — pracodawcy będą bezwzględnie zwalniani od obowiązku wypełniania zawiadomień co do tych pracowników fizycznych, których zarobki nie przekraczały: dziennie zł 8, tygodniowo zł 47, miesięcznie zł 208.

ULGI Z TYTUŁU NOWOWZNIESIONYCH BUDYNKÓW MIESZKALNYCH DLA CZŁONKÓW SPÓŁDZIELN.

— Nawiązując do okólników z dn. 17/VI 1930 r. L. D. V. 3951/2/30, z dn. 5/I 1932 r. L. D. V. 4891/2/31, Min. Skarbu okólnikiem z dn. 30/VI 1932 r. L. D. V. 17157/2/32 wyjaśniło, że osobom, które za pośrednictwem spółdzielni mieszkaniowych lub budowlano-mieszkaniowych ukończyły budowę domów mieszkalnych przed dn. 1/I 1930 r., podanie jednak o ulgi z tytułu nowowzniesionych budowli wniosły dopiero w 1932 r., należy zwracać kwoty potrąconego i wpłaconego podatku dochodowego według działu II ustawy o podatku dochodowym, poczynając od następnego roku po ukończeniu budowy, o ile nie upłynął pięcioletni termin, w okresie którego ulga może być przyznana.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 11 do 16 lipca 1932 r.

— Dla walut panowała w okresie sprawozdawczym tendencja słabsza, w porównaniu zaś z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego większość kursów wykazuje zniżki, a mianowicie: funty szterlingi, franki francuskie i szwajcarskie, belgi, floreny holenderskie, guldeny gdańskie oraz leje rumuńskie. Wyżej cenione były dolary, korony czeskosłowackie oraz liry włoskie. Różnice kursowe tak in plus, jak i in minus są naogół niewielkie.

Na dolary gotówkowe zapotrzebowanie w okresie sprawozdawczym było nadal bardzo ograniczone; oficjalnie nie były one notowane, w obrotach zaś prywatnych kurs ich nie uległ zmianie, utrzymując się na dotychczasowym poziomie \mathcal{Z} 8'905 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut uległa w okresie sprawozdawczym zmniejszeniu, nie osiągając naogół poziomu ostatnich tygodni.

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 15/VII ¹⁾
Dolary St. Zjedn. \$ 1	8'921	8'92	8'921
" " " " telegr. \$ 1	8'926	8'924	8'926
Funty szterlingi £ 1	31'85	31'63	31'75
Franki francuskie 100 fr.	35'04	35'01	35'01
Franki szwajcarskie 100 fr.	173'95	173'80	173'90
Belgi 100 blg.	123'95	123'95	123'95
Korony czeskosłowackie 100 kor.	26'40	26'39	26'39
Liry włoskie 100 lir.	45'60	45'50	45'50
Floreny holenderskie 100 fl.	360'05	359'50	359'50
Guldeny gdańskie 100 guld.	174'15	174'10	—
Leje rumuńskie 100 lei	5'31	5'31	5'31

Dział papierów lokacyjnych państwowych miał w okresie sprawozdawczym obroty dość ograniczone; mimo zwiększonej podaży materiału oraz pewnego osłabienia tendencji na giełdach zagranicznych w dziale tym panowało usposobienie spokojne, naogół nieco mocniejsze. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego wyższe kursy osiągnęły: 4% Pożyczka Inwestycyjna sztuki o \mathcal{Z} 2'25, serje o \mathcal{Z} 2'00, 5% Pożyczka Konwersyjna o 0'25%, 5% Pożyczka Konwersyjna Kolejowa o 0'5%, 6% Pożyczka Dolarowa o 1'5%, zniżkowały zaś: 3% Pożyczka Budowlana o \mathcal{Z} 0'70, 7% Pożyczka Stabilizacyjna o 1% i 10% Pożyczka Kolejowa o 1%. Bez zmiany pozostał kurs 4% Pożyczki Dolarowej oraz listów zastawnych i obligacji banków państwowych.

Zainteresowanie listami zastawnymi zmniejszyło się nieco w okresie sprawozdawczym, jakkolwiek ilość notowanych papierów, szczególnie prowincjonalnych, dość znacznie wzrosła. Dział ten cechowała tendencja dość niejednolita: papiery, stale ostatnio notowane, cenione były przeważnie niżej, jak np. 4½% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego, 5% i 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Warszawy (te ostatnie o około 1'5%), 10% L. Z. T-wa Kredytowego m. Siedlec (—1%), natomiast listy, od dłuższego czasu nienotowane, przeważnie wykazują poprawę w porównaniu z ostatnimi kursami, jak 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Łodzi +2'5%, także Częstochowy +5%, 10% L. Z. T-wa Kredytowego m. Radomia +2%. Listami zastawnymi w walucie obcej nie obracano.

Obligacje komunalne nie cieszyły się w okresie sprawozdawczym nadal najmniejszym zainteresowaniem; zanotowano jedynie 6% i 8% Obligacje Polskiego Banku Komunalnego I, II, III i IV emisji — po kursach dotychczasowych.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 15/VII ¹⁾
3% Pożyczka Budowlana	\mathcal{Z} w zł. 50	36'90	36'00	36'00
4% " Dolarowa	\$ 5	48'10	47'25	47'50
4% " Inwestycyjna	\mathcal{Z} w zł. 100	93'50	93'00	93'00
4% " " serje	\mathcal{Z} w zł. 100	98'50	97'50	—
		w % % nominalu		
5% Pożyczka Konwersyjna	\mathcal{Z}	36'50	36'00	36'00
5% " Konwers. Kol.	\mathcal{Z}	30'00	30'00	—

6%	Pożyczka Dolarowa	\$	51'75	51'75	—
7%	" Stabilizacyjna ¹⁾	\$	49'50	45'75	47'25
					-46'75
					-47'00
10%	" Kolejowa	fr. w zł.	100'00	100'00	—
7%	L. Z. Państ. Banku Roln.	\mathcal{Z} w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	\mathcal{Z} w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7%	" Banku Gosp. Kraj.	\mathcal{Z} w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " "	\mathcal{Z} w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7%	Obl. Kom. " " "	\mathcal{Z} w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8%	" " " " "	\mathcal{Z} w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8%	" Bud. " " "	\mathcal{Z} w zł. 1927	93'00	93'00	93'00
6%	" Polskiego Banku Komunalnego I em.	\mathcal{Z}	72'00	72'00	—
8%	Obl. Polskiego Banku Komunalnego II em.	\mathcal{Z}	81'50	81'50	—
8%	Obl. Polskiego Banku Komunalnego III em.	\mathcal{Z} w zł. 1924	93'00	93'00	—
8%	Obl. Polskiego Banku Komunalnego IV em.	\mathcal{Z} w zł. 1927	93'00	93'00	—
4½%	L. Z. T-wa Kred. Ziems.	\mathcal{Z}	35'50	34'00	34'75
4½%	L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	\mathcal{Z}	46'00	46'00	46'00
5%	" " " " " "	\mathcal{Z}	47'50	46'00	—
8%	" " " " " "	\mathcal{Z}	58'00	54'25	54'25
					-55'00
					-54'90
					-55'75 ²⁾
8%	" " " " " Częstoch.	\mathcal{Z}	51'50	51'00	—
8%	" " " " " Kalisza	\mathcal{Z}	53'00	53'00	—
8%	" " " " " Lublina	\mathcal{Z}	47'50	47'25	47'25
8%	" " " " " Łodzi	\mathcal{Z}	55'50	54'25	—
8%	" " " " " Piotrkowa	\mathcal{Z}	54'00	52'50	—
10%	" " " " " Radomia	\mathcal{Z}	51'50	50'75	—
10%	" " " " " Siedlec	\mathcal{Z}	51'00	50'50	51'00
					50'50

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1932	Gdańsk ³⁾	Berlin ³⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ³⁾	Zurych ³⁾
11/VII	57'42—57'54	47'10—47'30	79'31—79'79	285'50	57'45
12/ "	57'43—57'55	" " "	" " "	—	"
13/ "	57'44—57'56	" " "	" " "	—	"
14/ "	57'43—57'54	" " "	" " "	—	"
15/ "	" " "	" " "	" " "	—	"
16/ "	Giełda nieczynna	—	—	—	57'50

1932	Londyn ⁴⁾	Praga ³⁾	New York ³⁾	Amsterdam ³⁾
11/VII	31'75	376'25—378'25	—	—
12/ "	31'62	378'15—380'15	—	—
13/ "	—	376'50—378'50	—	—
14/ "	31'62	376'25—378'25	—	—
15/ "	"	377'00—379'00	—	—
16/ "	"	—	—	—

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH⁵⁾

	27/VI—2/VII	4—9/VII	11—16/VII
	(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)		
New-York			
6% dolarowa	48—47½—48 (11.000)	51—48½—51 (19.000)	51½—51—51½ (4.000)
8% Dillon. 1925	46½—45½—46½ (61.000)	53—48—52½ (70.000)	55—51⅞—55 (122.000)
7% stabilizac. 1927	45—42—43½ (66.000)	47½—44—47½ (114.000)	48—45—46 (108.000)
7% Warszawy 1928	32½—31—32½ (25.000)	38½—32½—35½ (99.000)	37—34½—35⅞ (50.000)
7% śląska 1928	31½—29½—30½ (40 000)	35½—31—35½ (116.000)	37—35—35½ (29.000)
Londyn			
7% stabilizac. 1927	59'97—55'97 —57'97	68'41—62'41 —67'41	70'23—64'23 —67'23

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

²⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

³⁾ Za \mathcal{Z} 100.

⁴⁾ Za £ 1.

⁵⁾ Kursy — w %-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (we Włoszech — w tys. lir.).

¹⁾ W sobotę dn. 16 lipca giełda nieczynna.

Zurych			
7% stabilizac.			
1927	43'00—42'75	45'50—45'00	47'50—45'00
	—42'75	—45'00	—47'00
Parыз			
7% stabilizac.			
1927	55'57—50'65	57'67—54'18	—
Mediolan			
7% włoska			
1924	88'20—88'00	87'95—87'90	90'80—90'00
	—88'00 (125)	—88'00 (425)	—90'70 (90)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 LIPCA 1932 R. — Pierwsza dekada lipca przedstawia się pod względem walutowym korzystnie. Odpływ walut był nieznaczny, wielokrotnie mniejszy niż w poszczególnych dekadach czerwca, a także niż w I dekadzie lipca r. ub., kiedy polski rynek walutowy reagował na zaburzenia na rynkach finansowych austriackim i niemieckim.

Rezerwy walutowe Banku wykazały w dekadzie sprawozdawczej spadek z zł 158'5 miljn. do zł 157'6 miljn., przy czym część rezerw, wchodząca w skład pokrycia złoto-dewizowego obiegu i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, wzrosła o zł 2'2 miljn. do zł 48'3 miljn., część zaś rezerw, niezaliczona do pokrycia, obniżyła się o zł 3'0 miljn. do zł 109'3 miljn.

Copr awda, zmniejszył się jednocześnie — dzięki zamianie na dewizy — zapas złota Banku, ale tylko o sumę zł 5'0 miljn., i dzięki temu właśnie wzrósł zapas dewiz, zaliczonych do pokrycia.

W zakresie rezerw złota nastąpiło poza tem tego rodzaju przemieszczenie, że rezerwy, znajdujące się w skarbcu Banku (zwiększone jednocześnie o minimalną kwotę przez normalny drobny skup złota przez oddziały Banku), zmniejszyły się z zł 298'0 miljn. do zł 267'9 miljn. — na korzyść rezerw, znajdujących się zagranicą, które podniosły się z zł 186'4 miljn. do zł 211'5 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań, w I dekadzie lipca i w okresie miesięcznym od końca I dekady czerwca poczynając — ilustruje następujące zestawienie (w tys. zł):

	10/VI	30/VI	10/VII
Złoto	524.031	484.325	479.371
Waluty i dewizy netto	45.245	46.155	48.325
Razem:	569.276	530.480	527.696

W stosunku do sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 10/VII 42'11%, gdy w dn. 30/VI 42'93% i w dn. 10/VI 46'33% (statutowe pokrycie 40%). Pokrycie samem złotem wynosiło: w dn. 10/VII 38'26%, w dn. 30/VI 39'20%, w dn. 10/VI 42'64% (statutowe pokrycie 30%).

Silniejszy stosunkowo spadek w dekadzie sprawozdawczej procentu pokrycia niż sumy pokrycia (rezerw) tłumaczy się tem, że jednocześnie nastąpił — wbrew normalnej tendencji na początku miesiąca — wzrost sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań.

Właściwie sam obieg biletów bankowych zmniejszył się, jak zwykle w I dekadzie miesiąca, lecz tak nieznacznie (o zł 21'5 miljn.), że nawet nie zrównoważył zwykłej zobowiązań, które podniosły się o zł 38'9 miljn. do zł 169'1 miljn.

Na wzrost natychmiast płatnych zobowiązań w niewielkim stopniu wpłynęła zwykła salda pozycji „różne rachunki” (z zł 15'4 miljn. do zł 18'5 miljn.), przedewszystkiem zaś — zwykła lokat żyrowych (z zł 114'8 miljn. do zł 150'5 miljn.). W zakresie lokat—rachunki żyrowe kas państwowych, posiadające ostatnio minimalne salda, wykazały zniżkę o zł 0'1 miljn., a wzrost lokat wykazały tylko rachunki prywatne — z zł 113'9 miljn. do zł 149'7 miljn.

Spadek obiegu biletów Banku z zł 1.104'0 miljn. do zł 1.083'9 miljn., t. j. o niecałe 2% — do poziomu o zł 7'3 miljn. wyższego niż przed miesiącem (w dn. 10/VI) — stanowi odpowiednik wzrostu lokat na rachunkach żyrowych. Zwyklowo na obieg oddziaływał wzrost kredytów Banku, a ściślej — wzrost kredyty bezprocentowego dla Skarbu Państwa.

Kredyty dyskontowe nie uległy wyższe, przeciwnie, wykazały spadek, lecz niewielki, bo wynoszący zł 7'0 miljn.; wskutek tego portfel wekslowy okazał się o zł 27'7 miljn. wyższym niż przed miesiącem, przyczem w ciągu roku portfel weksli krajowych zwyklowo o pokązną sumę zł 93'1 miljn. Suma pożyczek zastawowych nawet lekko wzrosła w I dekadzie lipca (o zł 0'1 miljn.), wykazując w okresie miesięcznym wzrost o zł 9'5 miljn., a w okresie rocznym o zł 45'2 miljn. Portfel weksli zagranicznych (głównie z tytułu eksportu) wzrósł w dekadzie sprawozdawczej o zł 0'6 miljn.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu — zapas monet srebrnych i bilonu, przejętych przez Bank na własność, wykazał w I dekadzie lipca spadek o zł 0'3 miljn., zapas papierów procentowych własnych wzrósł minimalnie — o zł 0'05 miljn.; natomiast dług Skarbu Państwa po dłuższym okresie stabilizacji podniósł się o zł 20 miljn. — tak że obecnie kredyt bezprocentowy Skarbu jest wykorzystany w 70%.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	10/VI	30/VI	10/VII
Weksle	636.209	670.986	663.948
Weksle zagraniczne	90.385	88.409	89.048
Polskie monety srebrne i bilon	50.869	49.856	45.591
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	114.731	124.121	124.202
Papiery proc. własne	13.532	13.447	13.495
Dług Skarbu Państwa	50.000	50.000	70.000
Razem:	955.726	996.819	1,010'285

Obieg pieniędzy skarbowych wykazał w I dekadzie lipca silny spadek, mianowicie z zł 263'9 miljn. do zł 243'5 miljn. (w dn. 10/VI było zł 256'0 miljn.). Na sumę obiegu w dn. 10/VII składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych — podlegających już tylko wymianie) w wys. zł 1'3 miljn. (w dn. 30/VI zł 1'3 miljn.), 2) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. zł 170'2 miljn. (w dn. 30/VI 178'9 miljn.), 3) obieg bilonu nikłowego i brązowego w wys. zł 72'0 miljn. (w dn. 30/VI zł 75'8 miljn.).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

ZAGADNIENIE DOLARA

Zagadnieniem centralnem kryzysu gospodarczego w Stanach Zjedn. jest poziom cen wzgl. siła nabywcza pieniądza. Od 1913 r. do dziś siła nabywcza dolara wahała się w ten sposób, że za dolara w 1920 r., wskutek inflacji, można było dostać 3 razy mniej towarów niż obecnie, przyczem obecnie za dolara można nabyć o 10% więcej tych samych towarów niż w 1913 r.

Rząd Hoovera prowadzi energiczną walkę o przywrócenie poziomu cen z 1929 r., które od tego czasu spadły o 35%, lecz

dotychczas bez powodzenia. Niemożność podniesienia poziomu cen zapomocą środków polityki pieniężnej pochodzi stąd, że zagadnienie to w Stanach Zjedn. jest bardzo skomplikowane. Znajduje ono wytłumaczenie w rozwoju gospodarczym lat po wojennych: inflacja kredytowa bowiem spowodowała utrzymanie cen na zbyt wysokim poziomie.

Jeżeli porównamy wskaźniki cen i produkcji oraz ruch kredytów (kredyty i inwestycje wszystkich banków) w Stanach Zjednoczonych, to otrzymamy następujący obraz:

	Produkcja przemysłowa 1923/25 = 100	Kredyty i inwestycje banków mild. \$	Ceny hurtowe .926 = 100
1913		20.7	69
1914		21.4	68
1915		24.5	69
1916		28.2	85
1917		31.8	117
1918		36.5	131
1919		41.6	138
1920		39.9	154
1921		39.9	97
1922		43.7	96
1923	101	44.0	101
1924	95	47.1	98
1925	104	50.6	104
1926	108	52.0	100
1927	106	55.4	95
1928	111	58.2	98
1929	118	58.4	97

W latach 1923—1925 ruch produkcji mniej więcej odpowiadał ruchowi cen; od 1926 r. jednak związek ten zatracza się: ceny mają raczej tendencję zniżkową. Podobnie się rzecz ma z ustosunkowaniem się ruchu cen i ruchu kredytów: w latach 1923—29 suma kredytów powiększyła się o 33%, gdy ceny jednocześnie spadły. Jak można wytłumaczyć spadek cen przy równoczesnym gwałtownym wzroście kredytów?

W okresie 8-letnim 1913 — 1921 suma wkładów we wszystkich bankach podwoiła się (z \$ 18 milj. do \$ 36 milj.). Umożliwił to wielki w tym okresie dopływ złota do Stanów Zjedn.; zapas złota podniósł się z \$ 1.8 milj. do \$ 3.7 milj. W następnym okresie 8-letnim 1921 — 1929 zapas złota rósł dalej, ale wkłady w bankach rosły jeszcze prędzej, jak to wskazuje stosunek zapasu złota do wkładów:

	Zapas złota mild. \$	Wkłady mild. \$	Stosunek złota do wkładów
1913	1.8	18	10.0%
1929	4.3	55	7.8%

W całym więc 16-letnim okresie 1913—1929 wkłady potroiły się; w tym okresie panowała więc wysoka inflacja kredytowa. Ceny natomiast podniosły się tylko o 4% (nie uwzględniając wybujałego w okresie wojennym i pierwszych lat po wojnie poziomu cen). Ten nadzwyczajny wzrost ilości pieniądza przy odmiennym ruchu cen był zagadką! Zwolennicy teorii ilościowej wyjaśnili to w ten sposób (jak angielski finansista Sir Josiah Stamp), że banki centralne amerykańskie „sterylizowały” złoto. Dr. Randolph Burgess, z Banku Federal Reserve, był zaś zdania, że kredyty odpłynęły do specjalnych kanałów, np. do spekulacji. I dopiero ostry spadek cen po krachu giełdowym w październiku 1929 r. wykazał, że nawet ten poziom cen był wogóle znacznie za wysoki i że był właśnie sztucznie podtrzymywany przez inflację kredytową na prawie stałym poziomie (zamiast spadać także i skutkiem postępu technicznego). Z tego powodu polityka pieniężna, która ma na celu osiągnięcie poziomu cen z lat „prosperity”, jest chybiona.

W lecie 1931 r. wystąpiły objawy nieufności ze strony publiczności amerykańskiej do swego aparatu bankowego; nastąpiła tezauryzacja pieniądza, przez co obieg banknotów wzrósł z \$ 1.5 milj. do \$ 2.5 milj.; wkłady w bankach amerykańskich spadły o \$ 4 milj. Przez pewien czas banki rezerwowe były w stanie wyrównywać zwiększony obieg banknotów przez wzrost zapasów złota — dzięki dopływowi złota w tym okresie

z Ameryki Połudn. i Dalekiego Wschodu. Zapasy złota banków centralnych amerykańskich w połowie 1931 r. osiągnęły najwyższy poziom — \$ 3.5 milj. Zmiana nastąpiła we wrześniu, gdy Anglja odstąpiła od waluty złotej. Momentalnie wiele europejskich banków centralnych z nieufności do gold exchange standard zaczęło zmieniać swe zapasy dolarowe na złoto.

Sytuacja nieufności na wewnątrz i na zewnątrz kraju skłoniła Rząd do energicznego działania. W jesieni 1931 r. Rząd waszyngtoński rozpoczął oficjalną politykę redeflacji. W celu wzmocnienia zaufania stworzono National Credit Corporation z kapitałem \$ 500 milj., potem—aby poprzeć aparat bankowy—powołano do życia Reconstruction Finance Corporation z kapitałem \$ 2 milj. Równocześnie ustawy bankowe zostały zmienione przez Glass—Steagall bill, który „uwolnił” \$ 750 milj. złota. Jedynym realnym skutkiem tej akcji był fakt zmniejszenia upadłości bankowych — z 10 wzgl. 15 dziennie do 1 wzgl. 2 dziennie.

Podwyżka cen jednak nie nastąpiła. Tymczasem kryzys bezustannie zaostrza się, a ostatnio ujawnił się w postaci załamania się 38 banków w Chicago; tym sposobem Rec. Fin. Corp. została postawiona pod znakiem zapytania. Oprócz bankowości kryzys dotknął ze szczególną siłą kolejnictwo, telefony i telegrafy St. Zjedn.

Polityka antydeflacyjna Rządu Stanów Zjedn. okazała się, jak dotychczas, bezskuteczną, przedewszystkiem dlatego, że już nie mogła opanować sytuacji, i stworzenie Rec. Fin. Corp. przyszło za późno. Obecnie akcja polega na tem, aby wtłoczyć kredyty w gospodarstwo; nie działają one jednak produktywnie, a tylko mogą czasowo powstrzymać bankructwo różnych przedsiębiorstw. Dalsze postępowanie na drodze ekspansji pieniężnej amerykańskich banków centralnych, która ostatnio przekroczyła \$ 1 milj. w formie zakupu papierów wartościowych na rynku, musi doprowadzić do inflacji.

Polityka kredytowa ekspansyjna nawet w normalnych warunkach działać może tylko stopniowo i przez dłuższy czas. Według doświadczeń z dawniejszych okresów kryzysowych polityka kredytowa działa następująco: Najpierw banki powiększają swoją płynność i zmniejszają zadłużenie w banku centralnym. Gdy banki nagromadziły dość kapitałów, zmusza ich to do wypożyczenia, następuje chwila, kiedy ryzyko udzielania kredytów okaże się mniejszem niż strata odsetek. Tendencja taka prowadzi do potaniaenia kredytów i w ten sposób stworzyć się może nowa konjunktura.

Zastosowując to do polityki kredytowej amerykańskiej, można powiedzieć, że osiągnęła początek takiego rozwoju. Płynność banków jest obecnie niewątpliwie tak wielka, że możnaby liczyć na dalszy rozwój sytuacji, lecz trudności na tej drodze są tak duże, że wątpliwe jest, czy ekspansja kredytowa wystarczy, aby je zwyciężyć.

Obok trudności budżetowych państwa i komun istnieje taka dezorganizacja rynku kapitałowego, że nie można liczyć w bliskiej przyszłości na emisje kapitałowe na większą skalę. Emisje te dopiero wtedy nastąpią, gdy rentowność przedsiębiorstw będzie odpowiadała odsetkom wypożyczanych kapitałów, bo przedsiębiorca liczy się tylko z tym czynnikiem. Od tego jednak jesteśmy jeszcze b. daleko. Również małe są oznaki na polepszenie się konsumpcji. Dochód mas pracujących ciągle maleje przy zmniejszaniu się zatrudnienia.

Jakkolwiek więc sytuacja finansowa nieco polepszyła się, to tendencje pogorszenia się sytuacji gospodarczej przeważają.

Stanley Philipson

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIĘŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

ANGLJA

**KWESTJA PREFERENCYJ MIĘS-
NYCH W IMPERJUM BRYTYJ-
SKIEM.** — W okresie ostatnich 20 lat daje się zaobserwować znaczny spadek handlu W. Brytanji z państwami obcemi, idący w parze z wzrostem obrotów międzyimperjalnych. Nic więc dziwnego, że uwaga W. Brytanji zwraca się coraz bardziej w stronę Imperjum, oczekując stamtąd rekompensat za straty, poniesione na obcych rynkach. Przemysł angielski, poważnie zagrożony na rynkach zagranicznych, które od szeregu lat powoli traci, widzi się zmuszonym szukać ratunku na rynkach imperjalnych.

Na ostatniej Konferencji Imperjalnej w 1930 r. już był poruszany projekt imperjalnej unji handlowej na zasadzie której cła wewnątrz Imperjum byłyby zupełnie zniesione, okazało się jednak, że jest on zupełnie nierealny. Możliwe są natomiast preferencje imperjalne, które polegałyby na tem, że państwa, wchodzące w skład Imperjum, udzieliłyby sobie wzajemnych ulg celnych dla szeregu artykułów. Preferencje takie w zasadzie już istniały, jednakowoż ze strony W. Brytanji dotyczyły one niewielkiej liczby produktów, mających drugorzędne znaczenie dla eksportu dominjów, ze strony zaś tych ostatnich ulgi celne na korzyść metropolji posiadają charakter relatywny. Są one mianowicie ustanawiane w ten sposób, że jeśli zachodzi potrzeba udzielenia metropolji ulgi celnej dla określonej grupy artykułów o 15%, wówczas podnosi się o 15% stawki celne dla zagranicy. Metropolja udzieliła ulg celnych dominjom na takie artykuły, jak cukier, suszone owoce, wino, natomiast odmawiała ze zrozumiałych względów udzielenia preferencji na produkty masowego spożycia, gdyż oznaczałoby to obłożenie wymienionych produktów cłem w stosunku do zagranicy. Jak wiadomo, na podstawie ustawy, wprowadzającej będącą obecnie w mocy taryfę celną Anglii, import z dominjów jest wolny od cła do dn. 15/XI r. b.

Dla dominjów, które eksportują przede wszystkim surowce lub półfabrykaty, zasadniczą sprawą jest otrzymanie preferencji w zakresie dostawy zboża, mięsa i wełny, przyczem zboże odgrywa najważniejszą rolę dla Kanady oraz Indji, mięso dla Kanady, Irlandji i Nowej Zelandji, wełna dla Australji i Południowej Afryki. Dla eksportu polskiego ze względu na rozwijający się handel bekoniami ważna jest kwestja szans, jakie mają w Imperjum preferencje mięsne, w szczególności preferencje w zakresie mięsa wieprzowego. Jako dostawcy W. Brytanji mogą pod tym względem wchodzić w rachubę Irlandja i Kanada, ze względu na bliskie położenie i poważnie rozwiniętą w tym zakresie produkcję hodowlaną. Irlandja produkuje najwyższego gatunku bekony, które na rynku angielskim osiągają znacznie wyższą cenę, aniżeli bekony duńskie, konkurencja tych ostatnich sprawiła jednak, że bekoniarnie, których Irlandja posiada około 20, zgrupowanych przeważnie w prowincji Munster, nie wyzyskują w pełni swych możliwości produkcyjnych. Niezależnie od bekoniów Irlandja eksportuje świeżą wie-

przowinę oraz w niewielkiej ilości żywą trzodę.

Kanada posiada wszelkie warunki, sprzyjające hodowli trzody. Doskonałe pastwiska, taniańść płodów ziemnych i wielka produkcja kukurydzy, silnie przytem rozwinięty przemysł mleczarski, a, co za tem idzie, obfitość odpadków — sprawia, że hodowla ma bardzo poważne możliwości rozwoju. Około 1/3 całej hodowli trzody chlewnej ześrodkowana jest w prowincji Ontario, która stanowi również centrum kanadyjskiego przemysłu bekonowego, liczącego około 80 fabryk bekonowych, urządzonych i zorganizowanych według wzoru duńskiego. Jak z powyższego widać, Kanada jest doskonale przystosowana do przerobu mięsa wieprzowego, jednak uwzględniając należy, że z powodu dosyć dużej odległości od rynku angielskiego w porównaniu z odległością krajów kontynentu europejskiego, bekon kanadyjski może być dostarczany do Anglii tylko silnie solony, gdyż import bekonu, zaprawianego środkami chemicznymi, został w 1927 r. przez Rząd angielski wzbroniony. Eksport trzody żywej został zapoczątkowany po wojnie i skierowany całkowicie do Stanów Zjednoczonych. Również w przeważnej mierze do Stanów Zjednoczonych skierowany był eksport wieprzowiny świeżej, chłodzonej i mrożonej. Wieprzowina peklowana w beczkach była wywożona do Stanów Zjedn. oraz Indji Brytyjskich, natomiast bekon, szynka i suszona wieprzowina były eksportowane prawie wyłącznie do Anglii. Chcąc, aby całkowite zapotrzebowanie na mięso wieprzowe pokrywane było przez kraje imperjalne, musiałyby Irlandja i Kanada powiększyć swoją produkcję w tym względzie pięciokrotnie. Oczywiście, w warunkach Kanady jest to zupełnie możliwe w ciągu kilku lat, trudniej natomiast przedstawiają się możliwości Irlandji ze względu na konieczność dokupywania środków pastewnych.

Właściwe trudności udzielenia preferencji celnych w stosunku do handlu mięsem wieprzowem leżą jednak gdzieindziej. Przerzucenie punktu ciężkości importu mięsa wieprzowego z bliskiego kontynentu europejskiego do bądź co bądź znacznie oddalonej Kanady byłoby połączone z dostarczeniem konsumentowi produktu znacznie gorszego jakościowo; ponieważ jednocześnie cena musiałaby wzrosnąć, konsument angielski traciłby podwójnie. Najpoważniejsze trudności następują z tem, w dziedzinie wzajemnych rekompensat. Kanada jest najbardziej zainteresowana w rozszerzeniu rynków zbytu dla swojej produkcji pszenicy i ta ostatnia będzie w pierwszym rzędzie, jako produkt eksportu do Anglii brana pod uwagę. Mięso wieprzowe musiałoby siłą rzeczy pozostać na planie drugim. Tak się przytem układają warunki, że obydwą dominja, które pod względem produktów wieprzowych wchodzi w rachubę, przedstawiają trudniejszy teren dla porozumienia handlowego z metropolją aniżeli dominja pozostała. Kanada jest dzisiaj najbardziej po W. Brytanji uprzemysłowiona w Imperjum i prowadzi politykę przemysłową. Poza tem Kanada nie jest zależna finansowo od londyńskiej

City, jak to ma miejsce z innymi dominjami. Odwrotnie, wpływy w Kanadzie są po stronie kapitału Stanów Zjedn. Niewątpliwie istnieją takie dziedziny przemysłu, w których Kanada mogłaby udzielić W. Brytanji preferencji celnych, np. w przemyśle chemicznym, czy jednak ulgi takie będą stanowiły dla W. Brytanji odpowiednią rekompensatę za preferencje, udzielone na rzecz kanadyjskich środków spożywczych, wydaje się wątpliwem.

Z drugiej strony, trudności porozumienia się z Irlandją leżą w dziedzinie politycznej; są one znacznie w ostatnim czasie zaostrzone.

Inż. St. Skibiński

NIEMCY

**UDZIAŁ RZĄDU W TRUŚCIE STA-
LOWYM.** — Dn. 6/V została podpisana umowa w sprawie przejęcia przez Rząd Rzeszy od towarzystwa Charlottenhütte pakietu akcji Gelsenkirchen, stanowiącego klucz do kontrolowania niemieckiego trustu stalowego Vereinigte Stahlwerke. Na znaczenie tej transakcji rzuci światło fakt, że udział Verein. Stahlwerke w niemieckiej produkcji stali zlewnej wynosi 40% i że poza tem kontrolują one wraz z Gelsenkirchen 20% produkcji węgla kamiennego Niemiec.

Charlottenhütte była dawniej niezbyt wielkiem przedsiębiorstwem o charakterze wyłącznie produkcyjnym. Podczas wojny zawarł Flick, ówczesny jej dyrektor a obecnie nieograniczony władca, z Rządem Rzeszy układ, na mocy którego dostarczał mu ze złóż Charlottenhütte rud manganowych, potrzebnych dla celów wojennych; wzamian za to otrzymywała Charlottenhütte wióry żelazne, które zapomocą specjalnej metody przetwarzane były bezpośrednio na surowkę. Dzięki temu, wówczas bardzo zyskownemu, procederowi okazała się po wojnie Charlottenhütte przedsiębiorstwem finansowo bardzo dobrze postawionem. Umożliwiło to Flick'owi nabycie w pierwszych latach powojennych kontrolujących pakietów akcji szeregu przedsiębiorstw na Górnym Śląsku. Z niemieckiej części Gór. Śląska wycofał się on w 1931 r., w hutach zaś polskiego Górnego Śląska: Laura, Bismarka i Katowickiej zatrzymał dotychczas swój udział i dzielił tam swe wpływy z Harrimanem. Charlottenhütte jest również zaangażowana w Mitteldeutsche Stahlwerke. Najważniejszym jednak posunięciem Flicka było uzyskanie w swoim czasie pakietu akcji Gelsenkirchen wartości nominalnej RM 100 miljn. Dzięki zaprzyjaźnieniu z nim Danatbankowi, mającemu w swym portfelu również pewną ilość akcji Gelsenkirchen, zyskał Flick kontrolę nad tym koncernem. Z kolei Gelsenkirchen posiadała za RM 252 miljn. akcji Vereinigte Stahlwerke, a łącznie z towarzystwem Phönix, którego własne akcje niemieł w połowie znajdują się w ręku Gelsenkirchen, — za RM 464 miljn. akcji Ver. Stahlwerke, podczas gdy całkowity kapitał akcyjny tego trustu wynosi RM 775 miljn. Jak widzimy więc, dominujące stanowisko Flick'a w największym niemieckim koncernie żelaznym nie

było oparte na odpowiednio wysokim wkładzie kapitałowym, lecz osiągnięte zostało wyłącznie zapomocą kilkopiętrowych holdingów (Charlottenhütte, Gelsenkirchen-Phönix, Vereinigte Stahlwerke).

Te wielkie zaangażowania przestały być jednak wygodne w dobie obecnego kryzysu, od którego szczególnie silnie ucierpiały niemiecki ciężki przemysł. Ver. Stahlwerke okazały się tu w sytuacji gorszej od innych zakładów, kontrolowanych przez Charlottenhütte, przedewszystkiem od hut środkowo-niemieckich. Toteż Ver. Stahlwerke wymagają obecnie reorganizacji, która nie obyła się bez pomocy finansowej Charlottenhütte. Dla tej ostatniej byłoby to tem mniej atrakcyjne, że możność dalszego utrzymania kontroli nad Ver. Stahlwerke jest zachwiana ze względu na służonowanie zaprzyjaźnionego z Flick'em Danatbanku z Dresdner Bankiem. Jak już wspomnieliśmy bowiem, Danatbank stanowią języczek u wagi, zapewniający Charlottenhütte większość w Gelsenkirchen. Już na tle tego stanu rzeczy zrozumiała jest dążność Flick'a do wyzbycia się pakietu akcji Gelsenkirchen. Niektórzy twierdzą, zresztą, że działał on w tym kierunku raczej pod niskim zagmatwanej sytuacji finansowej.

Niewiadomo narazie, jak się odnieść do prawdziwości pogłosek o niezmiernie korzystnych ofertach ze strony grup zagranicznych w sprawie nabycia akcji Gelsenkirchen, będących w posiadaniu Charlottenhütte. W każdym razie Rząd Rzeszy bezpośrednio po zawarciu umowy w sprawie przejęcia tych akcji, których kurs ustalony został na poziomie mocno wygórowanym, bo wynoszącym 90% wartości nominalnej — podczas gdy wartość giełdowa była o połowę niższa — tłumaczył się z dokonania transakcji przed opinią publiczną niebezpieczeństwem przeszczenia przez cudzoziemców wielkiego trustu stalowego. Później dopiero b. Minister Dietrich, w głównej mierze odpowiedzialny za podpisanie umowy, twierdził, że kroki Rządu podyktowane zostały obawą przed bankructwem Charlottenhütte. Bankructwo to zaś stanowiłoby poważny wstrząs w życiu gospodarczym Niemiec i naruszyłoby znowu z takim trudem ustaloną — przy pomocy subwencji państwowych — równowagę wielkich banków. Istotnie na temat zachwiania się Flick'a obiegały już przedtem, jak wspominaliśmy wyżej, pogłoski, które nie znalazły jednak całkowitego potwierdzenia i przyjmowane były z niedowierzaniem. To też ostatnio uważał Dietrich za stosowne przytoczyć jeszcze jeden argument, twierdząc, że opanowanie przez państwo trustu stalowego dokonane było w zamiarze rozbicia go na szereg mniejszych przedsiębiorstw, celem położenia kresu istnieniu olbrzymów gospodarczych, opartych na niezdrowych podstawach finansowych.

Trudno przejrzeć istotne motywy Rządu Brüninga, który dokonał tej transakcji. Odegrała tu być może rolę dążność do uzyskania rozległego wpływu na ciężki przemysł, który był antagonyzistą politycznym Rządu Brüninga. Rząd Papena uznał moc obowiązującą umowy, i w pierwszych dniach czerwca za pośrednictwem państwowego Dresdner Banku grupa Flick'a otrzymała pierwszą transzę należności.

Niemiecki trust stalowy stanowi po bankach i liniach okrętowych trzeci z kolei teren, na którym działalność sanacyjno-subwencyjna Rządu Rzeszy skończyła się „wejściem” państwa do odnośnych przed-

siębiorstw — zresztą ku całkowitemu zadowoleniu ich właścicieli.

A. St.

CZECHOSŁOWACJA

NOVELIZACJA USTAWY O OCHRONIE WALUTY.

Rząd czechosłowacki wniósł do Parlamentu projekt noweli do ustawy z 1924 r. o ochronie waluty. Nowela ta rozszerza upoważnienia Rządu do wydawania rozporządzeń, mających na celu ochronę waluty przy przywozie, przewozie, wywozie i przekazach z zagranicy. Rząd będzie miał również prawo wglądać w gospodarkę wierztelnościami zagranicą i prowadzić ich ewidencję. Wreszcie, Rząd będzie upoważniony do ustalenia obowiązków i wprowadzenia ograniczeń w obrocie płatniczym w stosunku do pewnych państw.

Przekroczenia postanowień ustawy i odpowiednich rozporządzeń będą karane grzywną do 100.000 Kcz. Banki i instytucje pieniężne, dopuszczające się przywozu lub wywozu walut, których obrót jest ograniczony, choćby tylko w drodze rozrachunkowej, zapłacą karę, mogącą sięgać 40-krotnej wartości zakwestionowanej sumy. Pod rygorem powyższych kar muszą wszyscy, posiadający wartości zagranicą, zgłosić je w ciągu 15 dni od daty wejścia w życie ustawy. Przy specjalnie ciężkich przewinieniach, gdzie wchodzi w grę fałszowanie dokumentów lub nazwisk, można ukarać jeszcze ścisłym aresztem do 3 miesięcy. Karom podpadają nie tylko sami przestępcy, ale i ich doradcy i pomocnicy. W razie zasądzenia następuje konfiskata wartości, dla których popełniono przestępstwo, jak również całego zysku z przestępstwa. Konfiskata następuje nawet wtedy, gdy powyższe wartości nie są własnością przestępcy i bez względu na to, czy istnieją na nich prawa osób trzecich, czy nie. Organa Min. Finansów mają prawo przeprowadzić w razie podejrzenia, rewizję ksiąg i zapisek w bankach i u osób fizycznych.

W uzasadnieniu do powyższej ustawy Rząd wskazuje na konieczność zapobieżenia ucieczce kapitałów zagranicę i zmuszenia ich do powrotu.

RUMUNJA

PROGRAM GOSPODARCZY NATIONAL-CARANISTÓW.

Stronnictwo National-Caranistyczne ogłosiło ostatnio manifest programowy, obejmujący również poglądy stronnictwa na najważniejsze problemy gospodarcze i finansowe. Manifest ten zasługuje na tem większą uwagę, że National-Caraniści po walnym zwycięstwie w ostatnich wyborach utrzymują się przy sterze rządów w Rumunii. W odniesieniu do stosunków gospodarczych z zagranicą zamierzone jest skontyngentowanie przywozu głównych artykułów importowych i potraktowanie tego systemu jako terenu negocjacji kompensacyjnych, celem uzyskania jaknajszerszych możliwości eksportowych dla towaru rumuńskiego. W konsekwencji stronnictwo zamierza dążyć do rekonstrukcji i konsolidacji bloku państw agrarnych Europy. Z drugiej strony, zamierza jest rewizja polityki przemysłowej w tym kierunku, aby skasować wszystkie te formy protekcjonizmu przemysłowego, które

wymagają świadczeń ze strony państwa lub szerokich sfer konsumpcyjnych. Ochrona i pomoc stosowane będą nadal do tych jedynie gałęzi przemysłu, które przetwarzają surowiec krajowy i które zobowiążą się wykonać pewien minimalny program racjonalizacyjny, zwiększający ich zdolność konkurencyjną. Wogóle w tezach, dotyczących polityki handlowej, dominują tendencje liberalnego odniesienia się do importu, a natomiast lansowania we wszelki możliwy sposób eksportu produktów rumuńskich.

Z zagadnień wewnątrz-gospodarczych zamierzane jest utrzymanie korzyści, wynikających dla rolnictwa z przeprowadzonej ostatnio (i nader ostro krytykowanej) konwersji długów, jednak przy jednoczesnym wzmocnieniu kredytu dla rolników. Planowane też jest zmniejszenie odsetek od długów ludności miejskiej i ułatwienie likwidacji długów; nie znajdujemy jednak odpowiedzi, w jaki sposób oba te zagadnienia mają być rozwiązane.

Co do polityki budżetowej, nastąpić ma zasadnicza rewizja budżetu i dostosowanie go do obecnych kryzysowych warunków przez redukcję wydatków, przyczem jednak mają być podjęte starania, celem uregulowania zaległych poborów, wynoszących, jak wiadomo, sumy bardzo znaczne. Dla ulżenia życiu gospodarczemu planuje się zmniejszenie podatków, wpływających na cenę towarów, zniesienie świadczeń w naturze, zmniejszenie opłat transportowych od produktów rolnych, budowę silosów, organizację taniego kredytu zastawowego, organizację i kontrolę handlu ziemiopłodami etc. Z pośród środków, mających doprowadzić do zwiększenia dochodów państwa, wymienić należy projekt ustalenia maksimum poborów w służbie państwowej i zakaz kumulacji stanowisk, kontrolę majątków ministrów, urzędników państwowych i deputowanych, zorganizowanie inkasa podatków pośrednich, wprowadzenie pełnego monopolu spirytusowego, reformę podatków gminnych i powiatowych, usprawnienie aparatu fiskalnego, zrezygnowanie z monopolów niedochodowych etc.

Stwierdzić więc wypada, że program stronnictwa National-Caranistycznego nie stanowi wyraźnie zwartej konstrukcji gospodarczej, zawiera poważne luki, których wypełnienie będzie zapewne wymagało odchylenia od tez podstawowych. Tem niemniej zasadnicza tendencja zliberalizowania polityki gospodarczej Rządu i dostosowania wymagań budżetowych do potrzeb życia gospodarczego jest jasna, w dziedzinie polityki handlowej zaś przejawia się decyzja zwrócenia głównej uwagi na eksport rolniczy, przy jednoczesnym otworzeniu rynku dla produktów przemysłowych, do czego ma zmierzać planowany system kompensacyjny

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH.—Ceny w okresie od 1 do 15 lipca r. b. kształtowały się następująco (w \$ za kwintal):

	1-8/VII	9-15/VII	+ wzrost - spadek
Pszenica:			
Berlin . . .	5'67½	5'67	—
Praga . . .	4'48	4'52	+ 0'9
Chicago . . .	1'85	1'85	—
Buenos Aires	2'72	2'71	- 0'3
Liverpool . .	2'16	2'16	—
Wiedeń . . .	4'91½	4'95	+ 0'8
Hamburg . . .	2'20	2'13	- 2'2

Żyto:

Berlin . . .	4'46	4'34	- 2'6
Praga . . .	4'06	4'06	—
Chicago . . .	1'14	1'14	—
Wiedeń . . .	4'35	4'19	- 3'6
Hamburg . . .	1'64	1'64	+ 0'1

O wies:

Berlin . . .	3'80	3'76	- 1'2
Praga . . .	2'95	2'96½	+ 0'5
Chicago . . .	1'50	1'50	—
Buenos Aires	2'34½	2'34	—
Liverpool . .	2'72	2'70	- 0'7
Wiedeń . . .	3'54½	3'54½	—
Hamburg . . .	1'76	1'77½	+ 0'9

Jęczmień browarowy:

Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	2'99½	2'99½	—
Chicago . . .	1'51	—	—
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	1'68	1'68	—

Jęczmień zwykły:

Berlin . . .	3'96	3'84	- 3'1
--------------	------	------	-------

METALE

ŻELAZO. — W okresie od 25 czerwca do 8 lipca położenie na międzynarodowym rynku żelaznym było w najwyższym stopniu niepewne w oczekiwanym rezultacie konferencji lozańskiej. Pod koniec okresu sytuacja o tyle się wyjaśniła, że już było widoczne, iż konferencja ta oczekiwanego odprężenia nie przyniesie. To też zapotrzebowanie żelaza na rynku światowym zmniejszyło się jeszcze bardziej, a z tem i cena spadła do poziomu, dotąd jeszcze nienotowanego £ złot. 2.2 za tonnę żelaza sztabowego f. o. b. port. Absurdalny spadek cen żelaza europejskiego ma już swoje odbicie na rynku amerykańskim w formie petycji 41 producentów żelaza do Kongresu o nałożenie cła i wybawienie metalurgii amerykańskiej od zagłady wobec grożącego napływu żelaza europejskiego.

W Niemczech położenie pozostało bez zmian. Zamówienia sowieckie w dalszym ciągu podtrzymywały działalność hut, których stan zatrudnienia na ogół przedstawia się słabo. Jednakże, pomimo 60%-owej gwarancji, danej przez Państwo, finansowanie tych zamówień napotyka na trudności, to też przyjmowanie dalszych zamówień, narazie przynajmniej, miejsca mieć nie może. Poza Sowietami interesy wywozowe uległy znacznemu ograniczeniu. Na rynku wewnętrznym ożywienia również nie było. Stosunkowo niezłe przedstawiał się rynek żelaza sztabowego, gdzie drobna sprzedaż była nawet dosyć ożywiona przy utrzymanych cenach. Gorzej już przedstawiała się interesy w żelazie budowlanym, jak w betonem i w belkach, gdzie zapotrzebowanie było nieznaczne.

Na rynku blach zapotrzebowanie było minimalne. Ceny wewnętrzne utrzymywały się bez zmian.

Na rynku starego żelastwa panował zastój. Ceny wykazywały tendencję zniżkową. Ostatnio notowano żelastwo I gatunku loco huta w okręgu westwalskim RM 16 za tonnę, otoczki RM 8 i odpadki blachy RM 10.

Na rynku francuskim położenie w dalszym ciągu pozostaje słabe wobec niskich cen światowych i braku wewnętrznych zamówień. Pomimo to jednak dawał się odczuwać pewien optymistyczny nastrój, a nawet w niektórych gałęziach przemysłu ujawnił się cokolwiek większy napływ zamówień, który pozwolił na zaniechanie dalszego ograniczenia wytwórczości. W dziale surówki zmian niema, wytwórczość jest ciągle jeszcze wyższa od zapotrzebowania, to też należy oczekiwać dalszego wstrzymania wielkich pieców. Ceny miały tendencję zniżkową. Surówka tomasowska sprzedawana była po 170 fr., sur. odlewnicza miała zasadniczą cenę 210 fr., sprzedawana jednak była i taniej. W dziale walcownianym silnie dawał się odczuwać brak zamówień, tak że poszczególne walcownie musiały ograniczać swoją pracę. Zasadnicza cena żelaza sztabowego utrzymywała się bez zmiany na wysokości 530 fr. za gatunek tomasowski i 605 fr. za gat. martenowski za tonnę loco Thionville.

W Belgii panował zupełny zastój. Zapotrzebowanie ze strony europejskich spóżywców ograniczało się do bardzo nieznacznych ilości, również brak było obstrukcji ze wschodniej Azji i Południowej Ameryki. Ze strony Anglii zamówienia ustały zupełnie z chwilą wprowadzenia cła. Rynek wewnętrzny nie daje prawie zupełnie zamówień. Starania, przedsiębiorane w celu wznowienia działalności kartelu stalowego, nie wpłynęły na ożywienie rynku. Ceny utrzymywały się na wysokości £ zł. 2.3 do 2.2 za żelazo sztabowe, za blachę grubą £ 2.19, za blachę 1 mm £ 3.12, belki £ 2.1, żelazo okrągłe £ 2.3.

Na rynku angielskim panował spokój, do czego przyczynia się okres letnich ferij. Nieznaczna ilość obstrukcji i ich różnorodność utrudnia hutom ułożenie programu ich pracy. W dziale surówki zapotrzebowanie jest małe, pomimo to jednak zapasy wykazują zmniejszenie, co daje wszelką nadzieję na prędkie już ożywienie się tego działu. W dziale półwytworu panował zastój. Lepiej przedstawiał się rynek wytworów gotowych, szczególnie dla potrzeb wewnętrznych, gdyż eksport i w tym dziale przedstawiał się słabo.

Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ zł. f. o. b. port — notowane były w dn. 7/VII 1932 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1 016 kg	za 1 000 kg	

Surówka:

odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	—	1.16.6	1.16.6
tomasowska	—	1.14.0	—
hematytowa	—	—	—
ferromangan	—	—	—

Półwytwór:

kęsy	—	1.18.6	1.18.0
platyny	—	1.19.6	1.19.0

Wytwory gotowe:

żelazo sztabowe	—	2. 2.6	2. 2.0
belki	—	2. 1.6	2. 1.0
kątowniki	—	2. 3.0	2. 2.6
blacha okrętowa, rezerwoarowait. p.	—	—	—
szyny stalowe	—	5.12.6	5.12.6
bednarka	—	3. 2.6	3. 2.6
drut-walcówka	—	4.15.0	4.15.0
blacha tomasowska	—	2.14.6	2.14.0
blacha czarna (24 gage)	—	—	—
drut ocynk.	—	6. 5.6	6. 5.6
gwoździe druc.	—	5.10.0	5.10.0

METALE NIEŻELAZNE.

— W okresie sprawozdawczym od 25 czerwca do 8 lipca dominującymi metalami na rynku były miedź i cyna, podczas gdy na cynk i ołów zwracana była dużo mniejsza uwaga. O poważniejszym polepszeniu się położenia na rynku metali narazie mówić nie można, dopóki rezultaty konferencji lozańskiej nie będą wprowadzone w życie.

Na rynku miedzi najważniejszą sprawą w okresie sprawozdawczym było rozwiązanie kartelu miedzianego. Bezpośrednią przyczyną tego było wprowadzenie cła na miedź w Stanach Zjedn. w wysokości 4 cts od lb, co od razu rynek amerykański wyprowadziło poza nawias światowego zainteresowania. Wobec tego dla wytwórców amerykańskich kartel stracił wszelkie zainteresowanie i wszyscy też go porzucili. Początkowo były próby utrzymania kartelu, życie jednakże bardzo szybko wykazało nierealność tego, tak że obecnie już nastąpiło formalne jego rozwiązanie. Są jeszcze czynione próby przez pewne ugrupowania stworzenia porozumienia w formie pool'u, lecz nie mają one widoków powodzenia. Zacznie się więc walka wszystkich przeciwko wszystkim. Ogólne zdanie jest, że jedynie tylko tą drogą zostaną wyeliminowane jednostki słabsze, niezdolne do życia i że dopiero wtenczas można będzie dojść ponownie do porozumienia i uzdrowienia rynku. Kartel miedziany nie odegrał na rynku miedzi tej roli uzdrawiającej, do jakiej był przeznaczony, nie będąc w stanie skoordynować produkcji z zapotrzebowaniem. Kartel miedziany egzystował 5½ lat; początkową cenę 14'40 cts za lb wyśrubował do 24'37 cts w dn. 23/III 1929 r., pobudzając tem wzmocnienie produkcji, pomimo że konsumpcja pozostawała mniejsza i zapasy rosły. Dysproporcja między wytwórczością i spożyciem uwydatniła się w całej pełni dopiero z nastaniem kryzysu, lecz i wtenczas kartel nie okazał się na wysokości zadania. Przedsiębrane przez niego środki zaradcze były zawsze spóźnione i zbyt słabe, ażeby przywrócić zachwianą równowagę. Na pierwszą wiadomość o rozwiązaniu kartelu giełda zareagowała dosyć silną zniżką, w ostatnim tygodniu jednak pod wpływem lepszych wiadomości z Lozanny i z angielskiego rynku walorów cena miedzi podniosła się i wyrównała zniżkę poprzedniego tygodnia. Zapotrzebowanie na ogół było małe.

Na rynku cyny miało miejsce zjawisko odwrotne do tego, co się działo w miedzi, t. j. silna wyżka w ciągu ostatnich 2 tygodni. Przyczyną tego były wiadomości o organizowaniu się nowego pool'u z początkowym kapitałem £ 1 miljn. Niezwłocznie po zorganizowaniu ma być zakupione dla tego pool'u 15 tys. t cyny. Stanowiłoby to ok. ¼ znanych zapasów. Dalsze

23 tys. t znajdują się w posiadaniu międzynarodowego pool'u. Ogólne więc widoki na ujęcie rynku byłyby niezłe, gdyby nie ciągłe zmniejszanie się konsumpcji. Stan statystyczny wykazuje w czerwcu lekką poprawę. Nowe ograniczenia wytwórczości weszły już w życie i powinny wyrazić się w zmniejszeniu przywozu ze wschodniej Azji w ciągu najbliższych paru miesięcy.

Rynek ołowiu przedstawiał się słabo. Zapotrzebowanie było minimalne. Wytwórczość światowa z 108.620 t w kwietniu podniosła się do 115.327 t w maju i przekroczyła spóżyte. W ostatnim tygodniu notowania cokolwiek się podniosły, choć zapotrzebowanie nadal pozostawało bardzo małe.

Na rynku cynkowym widoczne było lekkie polepszenie, choć naogół zapotrzebowanie było ciągle małe. Wytwórczość światowa z 75.827 t w kwietniu obniżyła się do 74.165 t w maju. Ogólna uwaga zwrócona jest na konferencję w Ostendzie, gdzie spodziewają się powzięcia ważnych uchwał w sprawie dalszej produkcji.

Ruch cen poszczególnych metali w okresie sprawozdawczym przedstawiał się następująco (pierwsza liczba oznacza transakcje kasowe, druga - terminowe): Miedź standard straciła w czasie sprawozdaw-

czym $\frac{1}{2}$, wzgl. $\frac{7}{16}$, miedź elektrolityczna straciła $\frac{1}{2}$, natomiast miedź rafinowana zamknęła swój dwutygodniowy rachunek na zero. Cyna wykazała zysk $\frac{1}{2}$, wzgl. $\frac{11^{13}}{16}$, Ołów dał zysk $\frac{3}{16}$ i $\frac{3}{4}$, cynk zyskał również $\frac{5}{8}$ i $\frac{11}{16}$. Glin pozostawał bez zmiany, nikiel zaś w sprzedaży krajowej podniósł się o $\frac{1}{2}$, w sprzedaży zagranicznej zaś pozostał bez zmiany. Srebro wykazało zwyżkę $\frac{1}{8}$ d na uncji na obu rodzajach transakcyj. Złoto zyskało $\frac{1}{4}$ na uncji. Blacha biała i platyna zmian nie wykazywała.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg z wyjątkiem: blachy białej, która notowana jest w sh za skrzynek o 112 arkuszach, platyny - w £ za uncję, złota - w sh za uncję i srebra - w d za uncję):

Metal	Poprzed. Okres sprawozdawczy:			
	okres ultimo	maksymum	minimum	ultimmo
M i e d ź:				
standard:				
kasa	27 $\frac{1}{4}$ - $\frac{5}{16}$	27 $\frac{3}{8}$	25 $\frac{9}{16}$	26 $\frac{15}{16}$ -27 $\frac{1}{16}$
term.	27- $\frac{1}{16}$	26 $\frac{7}{8}$	25 $\frac{7}{16}$	26 $\frac{9}{16}$ - $\frac{5}{8}$
elektrol.	31-32	32	29 $\frac{1}{2}$	30-31
rafinow.	29 $\frac{1}{4}$ -30 $\frac{1}{2}$	30 $\frac{1}{2}$	28	29 $\frac{1}{4}$ -30 $\frac{1}{2}$
C y n a:				
kasa	114- $\frac{1}{4}$	127 $\frac{3}{4}$	110 $\frac{1}{4}$	126- $\frac{3}{4}$
term.	116 $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$	129	112 $\frac{1}{2}$	128 $\frac{1}{4}$ - $\frac{3}{8}$

O ł ó w:

kasa	9 $\frac{11}{16}$	10 $\frac{1}{4}$	9 $\frac{3}{8}$	10 $\frac{1}{16}$
term.	9 $\frac{13}{16}$	10 $\frac{11}{16}$	9 $\frac{7}{16}$	10 $\frac{9}{16}$

C y n k:

kasa	11 $\frac{3}{16}$	11 $\frac{13}{16}$	11 $\frac{3}{16}$	11 $\frac{13}{16}$
term.	11 $\frac{9}{16}$	12 $\frac{3}{16}$	11 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{4}$

G l i n:

dla kraju	95	95	95	95
" zagr.	—	—	—	—

B l a c h a

biała	14 $\frac{1}{4}$ -15 $\frac{1}{4}$	15 $\frac{1}{4}$	14 $\frac{1}{4}$	14 $\frac{1}{4}$ -15 $\frac{1}{4}$
-------	------------------------------------	------------------	------------------	------------------------------------

N i k i e l:

dla kraju	225-230	235	225	230-235
" zagr.	\$ 37-38	\$ 38	\$ 37	\$ 37-38

P l a t y n a

"Spong"	9 $\frac{1}{4}$	9 $\frac{3}{4}$	9 $\frac{1}{4}$	9 $\frac{3}{4}$
---------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

S r e b r o:

kasa	16 $\frac{5}{8}$	16 $\frac{11}{16}$	16 $\frac{10}{16}$	16 $\frac{3}{4}$
term.	16 $\frac{11}{16}$	—	—	16 $\frac{13}{16}$

Z ł o t o	114.6	116.5	114.4	115.7
-----------	-------	-------	-------	-------

Na rynku starych metali ruchu nie było żadnego. Nabywców brak, ceny zaś są płynne, choć naogół utrzymują się na jednym poziomie. Ceny hurtowe wynosiły: w Berlinie dn. 8/VII - w RM: miedź 38 - 39, bronz 31 - 33, mosiądz 28 - 30, cynk 11 - 12 i ołów 13 - 14. Analogiczne ceny we Francji loco Paryż - we fr. fr. w dn. 20/VI wynosiły: 210, 150, 110, 65 i 80.

BIBLIOGRAFJA

„POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI (P. K. O.) NA EMIGRACJI”. WŁADYSŁAW KOŚCIAŁKOWSKI. Warszawa 1932.—Wśród szeregu zagadnień chwili obecnej na specjalną uwagę zasługuje sprawa migracji. Autor wyżej wymienionej pracy omawia tę kwestję z nader ciekawej strony, mało w dodatku opracowanej, mianowicie porusza kwestję organizacji gospodarczo-finansowej wychodźstwa, roztoczenia nad nią opieki i skierowania oszczędności wychodźców do Polski.

Praca rozpoczyna się analizą bilansu płatniczego z punktu widzenia obrotów pieniężnych emigrantów. Gwałtowne kurczenie się przekazów do kraju nie da się całkowicie, zdaniem Autora, wytłomaczyć

zjawiskiem dekonjunktury. To też właściwe zorganizowanie opieki finansowo-gospodarczej Macierzy nad wychodźstwem, pomimo przeżywanego okresu trudności gospodarczych, może dać bardzo pozytywne wyniki, z jednej strony poprawiając stan gospodarki wychodźstwa, z drugiej zasilając gospodarkę narodową nowymi kapitałami.

Największa potrzeba podobnej akcji nasuwa się w ośrodkach emigracji polskiej we Francji i w Ameryce Południowej, zwłaszcza w Argentynie. Wynika to z czasowego charakteru tamtejszego wychodźstwa, które przeważnie ma na widoku powrót do kraju, a przeto dąży do niezrywania więzów, łączących je z Macierzą. Dla potwierdzenia swych tez nie ogranicza się jednak Autor do sumiennej charakterystyki wychodźstwa, lecz podaje

również ciekawe dane obrotów pieniężnych przedwojennych emigracji z krajem, obrazuje obecną działalność obcych organizacji kredytowych wśród emigracji polskiej, przedstawia historię powstania i osiągnięte wyniki przez Pocztową Kasę Oszczędności, która specjalnie w tym celu powołała do życia Sp. Akc. Bank „Polska Kasa Opieki”, posiadający swe oddziały we Francji i Argentynie. Dokładne zestawienia statystyczne, oparte na zgórą dwuletniej działalności tej instytucji, wykazują celowość jej istnienia i dodatnie już osiągnięte wyniki.

Omawiana praca zasługuje na uwagę, gdyż posiada bogaty i mało znany materiał informacyjny. Powinna być ponadto użyta wśród wychodźstwa dla propagowania oszczędności i lokowania ich w Banku „Polska Kasa Opieki”.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LEOZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 412-66 (Red.), 412-73 i 335-35 (Adm.), 11-92-68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — $\frac{1}{4}$ 15, półrocznie — $\frac{1}{2}$ 30, rocznie — 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — $\frac{1}{4}$ 25, półrocznie — $\frac{1}{2}$ 50, rocznie — 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki $\frac{1}{4}$ 1 200; II i III str. okł. — $\frac{1}{4}$ 900; $\frac{1}{2}$ str. okł. — $\frac{1}{4}$ 500; str. zwycz.: 1 str. — $\frac{1}{4}$ 600, $\frac{1}{2}$ str. — 350, $\frac{1}{4}$ str. — $\frac{1}{4}$ 200, $\frac{1}{8}$ str. — $\frac{1}{4}$ 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — $\frac{1}{4}$ 200, $\frac{1}{2}$ str. — $\frac{1}{4}$ 110, $\frac{1}{3}$ str. — $\frac{1}{4}$ 80, $\frac{1}{4}$ str. — $\frac{1}{4}$ 70, $\frac{1}{6}$ str. — $\frac{1}{4}$ 55, $\frac{1}{8}$ str. — $\frac{1}{4}$ 40, $\frac{1}{16}$ str. — $\frac{1}{4}$ 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Sekretarz Redakcji: **BOHDAN WITWICKI**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Sierszańskie Zakłady Górnicze, S. A.

W S I E R S Z Y

XXV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

naszej Spółki Akcyjnej odbędzie się w **poniedziałek, dn. 1 sierpnia 1932 r., o godz. 12 w poł.**, w sali posiedzeń naszego Zarządu w Krakowie, ul. św. Anny 1. II. p.

Porządek dzienny: 1) Wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za 1931 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1931 r.; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 4) Powzięcie uchwał co do bilansu i pokrycia straty; 5) Udzielenie absolutorjum Zarządowi, Radzie Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej; 6) Wybór nowego Zarządu; 7) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących; 8) Wybór Komisji Rewizyjnej; 9) Ustanowienie wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej na rok bilansowy 1932.

PP. Akcjonariusze, którzy chcą wykonać prawo głosu na tem Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni akcje, które mogą być bez kuponów, złożyć najpóźniej do dn. 23 lipca 1932 r. godz. 12 w poł., w siedzibie Spółki w Sierszy koło Trzebini. Zamast akcyj mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza lub w Domu Bankowym H. Ripper i S-ka w Krakowie, Rynek Główny 17, względnie w jednej z instytucji kredytowych w kraju, albo w Wiedniu w „Mercurbanku“ S. A., Wien I. Wollzeile 1—3.

W Sierszy, d. 14 lipca 1932 r.

Z a r z ą d

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Zakłady Przemysłowe Sitkówka“, S. A.

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

odbędzie się w dn. 9 sierpnia 1932 r. o godz. 19 w biurze Spółki, Kopernika 30, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok operacyjny 1931 i przedstawienie bilansu i rachunku zysków i strat za rok 1931; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki za rok 1931; 5) Zatwierdzenie preliminarza na rok 1932; 6) Wybory władz Spółki.

PP. Akcjonariusze pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu powinni złożyć swe akcje w biurze Zarządu na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia.

Na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 21 stycznia 1932 r. rozwiązała się Spółka Akcyjna pod firmą

„Centrala Przemysłu Rzeźniczego“, S. A.
w P o z n a n i u

Niżej podpisani likwidatorowie wzywają wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w ciągu roku od daty ostatniego ogłoszenia.

Poznań, dn. 20 kwietnia 1932 r.

„Centrala Przemysłu Rzeźniczego“, S. A. w Poznaniu.

Likwidatorowie:

(—) St. Chojecki, (—) M. Budziński, (—) Wł. Dankowski

II OGŁOSZENIE.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Cukrowni i Rafinerji „Rejowiec“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w sobotę dn. 6 sierpnia 1932 r. o godz. 17 w Lublinie w Hotelu Victorja z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za 1931/32 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat oraz podziału zysków za rok operacyjny 1931/32 i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1932/33 r.; 6) Wybory Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze mają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli złożą swe akcje względnie dowody złożenia akcji u notariusza albo w instytucji kredytowej krajowej w biurze Zarządu Spółki w Rejowcu przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Wyrobów Ceramicznych „Opoczno“, S. A.

W WARSZAWIE

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 8 sierpnia 1932 r. w poniedziałek, o godz. 6 po poł. w siedzibie Spółki przy ul. Szopena 12 m. 5 z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za 1931 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat; 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania; 6) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących i wybór Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

„Fabryka Porcelany i Wyrobów Ceramicznych w Ćmielowie“

S. A.

zawiadamia P. P. Akcjonariuszów, że w dn. 8 sierpnia 1932 r. o godz. 6-ej po poł., odbędzie się w siedzibie Spółki w Warszawie przy ulicy Marszałkowskiej Nr. 95 m. 15

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego,
- 2) odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 3) wniosek Zarządu o przeniesienie zysku w kwocie zł 8.825-10 na fundusz amortyzacyjny;
- 4) wniosek Zarządu o uzgodnienie statutu Spółki z przepisami prawa o Spółkach Akcyjnych („Dz. Ust. R. P.“) Nr. 39 poz. 383, z 1928 r.) oraz o wprowadzenie do władz Spółki Rady Nadzorczej, a w związku z tem, o przyjęcie nowej treści statutu;
- 5) wybór Członków Rady Nadzorczej;
- 6) wybór Zarządu;
- 7) wolne wnioski.

P. P. Akcjonariusze życzący sobie wziąć udział w Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu powinni złożyć swe akcje w biurze Zarządu w Warszawie ul. Marszałkowska 95 m. 15, najpóźniej na 7 dni przed terminem Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

Na zasadzie art. 57 Prawa o Spółkach Akcyjnych Akcjonariusze mogą zgłosić dodatkowe sprawy na porządek obrad.

Zakłady Chemiczne „Kutno“, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 lipca 1932 r. o godz. 14 odbędzie się w biurze Zarządu Spółki, przy ul. Profesorskiej Nr. 6 w Warszawie,

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego;

2) Zmiana §§ 21, 22, 24, 25 i 26 statutu.

Brzmienie dotychczasowe tych paragrafów było następujące:
§ 21. Zarząd składa się z trzech członków. Większość członków Zarządu winna być obywatelami Państwa Polskiego. Członków Zarządu wybiera Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów, posiadających co najmniej 10 akcji Spółki; aż do chwili zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie sprawozdań za cały czas ich urzędowania akcje te nie mają być nikomu odstąpione, ani też obciążone i powinny być przechowane w kasie Spółki.

§ 22. Zarząd wybiera z pośród siebie Dyrektora Zarządzającego na okres swej kadencji.

§ 24. Zarząd zbiera się co najmniej raz na miesiąc lub częściej, jeśli to uzna za konieczne. Uchwały zapadają większością głosów. Dla ważności postanowień Zarządu niezbędna jest obecność na zebraniu przynajmniej dwóch członków Zarządu i wtedy uchwały zapadać mogą tylko jednogłośnie. Protokoły posiedzeń Zarządu sporządzają się w księdze uprzednio należycie poświadczonej i oparowanej i winny być podpisywane przez obecnych.

§ 25. Do kompetencji i obowiązków Zarządu należy: a) prowadzenie wszelkich interesów Spółki, jako też reprezentowania Spółki wobec wszelkich władz i osób, b) przedstawianie sprawozdań rocznych Walnemu Zgromadzeniu do ostatecznego ich zatwierdzenia, c) przedstawianie Walnemu Zgromadzeniu projektu budżetu, d) ostateczne decydowanie o sprawach, które nie podlegają wyłącznej kompetencji Walnego Zgromadzenia, e) branie udziału w innych przedsiębiorstwach, f) wybór z pośród siebie Dyrektora Zarządzającego oraz mianowanie i prokurentów, g) ustalanie warunków pracy i wynagrodzenia dla członka Zarządu jako Dyrektora Zarządzającego i dla prokurentów.

§ 26. Wszelkie zobowiązania, umowy i akty notarialne w imieniu Spółki winny być zaopatrzone w dwa podpisy, z których jeden musi być członka Zarządu, drugi może być położony przez prokurenta. Podpisy umieszczane być winny pod wypisaną, wydrukowaną lub też stemplem wyciśniętą firmą Spółki. Pokwitowania z odbioru pieniędzy, listów, towarów z poczty, telegrafu, kolei żelaznych, banków, instytucji państwowych, samorządowych, prywatnych lub osób fizycznych i prawnych i podpisywanie wogóle korespondencji nie zawierającej zobowiązań dokonywać się będzie za podpisem jednego członka Zarządu lub prokurenta, lub osoby przez Zarząd upoważnionej.

Proponowana treść tych paragrafów jest następująca:

§ 21. Zarząd składa się z trzech członków. Większość członków Zarządu winna być obywatelami Państwa Polskiego Członków Zarządu wybiera Walne Zgromadzenie z pośród akcjonariuszów.

§ 22. Zarząd powołuje Dyrektora Zarządzającego do bezpośredniego prowadzenia interesów Spółki.

§ 24. Zarząd zwołuje Przewodniczący co najmniej raz na miesiąc lub częściej na życzenie któregośkolwiek członka Zarządu (dalszy ciąg tego paragrafu bez zmian).

§ 25. Do kompetencji i obowiązków Zarządu należy: a) prowadzenie wszelkich interesów Spółki wobec wszelkich władz i osób, b) przedstawianie sprawozdań rocznych do ostatecznego ich zatwierdzenia, c) przedstawianie Walnemu Zgromadzeniu projektu budżetu, d) ostateczne decydowanie o sprawach, które nie podlegają wyłącznej kompetencji Walnego Zgromadzenia, e) branie udziału w innych przedsiębiorstwach, f) powołanie Dyrektora Zarządzającego oraz mianowanie prokurentów na wniosek Dyrektora Zarządzającego, g) ustalanie warunków pracy i wynagrodzenia dla Dyrektora Zarządzającego.

§ 26. Wszelkie zobowiązania, umowy i akty notarialne w imieniu Spółki winny być zaopatrzone w dwa podpisy, z których jeden musi być członka Zarządu, drugi może być położony przez Dyrektora Zarządzającego lub prokurenta. Podpisy umieszczane być winny pod wypisaną, wydrukowaną lub też stemplem wyciśniętą firmą Spółki. Pokwitowania z odbioru pieniędzy, listów, towarów z poczty, telegrafu, kolei żelaznych, banków, instytucji państwowych, samorządowych, prywatnych

lub osób fizycznych i prawnych i podpisywania wogóle korespondencji, nie zawierającej zobowiązań, dokonywać się będzie za podpisem jednego członka Zarządu, lub Dyrektora Zarządzającego, lub prokurenta albo też osoby przez Zarząd upoważnionej.

3) Wolne wnioski.

Zgodnie z § 12 statutu, właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile najmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą akcje lub odnośne zaświadczenie depozytowe w biurze Zarządu Spółki, w Warszawie ul. Profesorska Nr. 6.

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni „Strzyżów“, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 30 lipca 1932 r., t. j. w sobotę o godz. 6 wieczorem w Warszawie w lokalu Związku Zawodowego Cukrowni przy ul. Moniuszki Nr. 11 z następującym porządkiem dziennym:

1) Zağajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za 1931/32 oraz odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej; 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat oraz podziału zysków za rok operacyjny 1931/32, udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Zatwierdzenie budżetu na 1932/33 r.; 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach kredytowych rządowych i prywatnych i zabezpieczenie tychże; 6) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Zmiana §§ 12 i 19 statutu.

Dotychczasowe brzmienie tych paragrafów było następujące:

§ 12. — Rok obrotowy Spółki trwa od 1 kwietnia do 31 marca każdego roku. Sprawozdanie roczne i bilans sporządza się corocznie na dz. 31 marca każdego roku.

§ 19. — Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów jest naczelną władzą Spółki. Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne. Zgromadzenie Akcjonariuszów zwołuje Zarząd, powinny się one odbywać w miejscu siedziby Spółki w Warszawie.

Proponowane brzmienie tych paragrafów jest, jak następuje:

§ 12. — Rok obrotowy Spółki trwa od 1 kwietnia do 31 marca każdego roku. Sprawozdanie roczne i bilans sporządza się corocznie na dz. 31 marca każdego roku najpóźniej w ciągu 3 miesięcy po upływie roku obrotowego.

§ 19. — Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów jest naczelną władzą Spółki. Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne. Zgromadzenia Akcjonariuszów zwołuje Zarząd, powinny się one odbywać w miejscu siedziby Spółki w Warszawie. Zwyczajne Walne Zgromadzenia winny się odbywać najpóźniej w sierpniu każdego roku.

8) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą akcje lub kwity depozytowe na te akcje w biurze Zarządu Spółki, w Warszawie, Krakowskie Przedmieście 17 m. 22.

I OGŁOSZENIE.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

„GAZOLINY“, S. A.

odbędzie się we Lwowie w lokalu własnym ul. Leona Sapiehy 3 w dn. 3 września 1932 r. o godz. 17-ej.

Porządek dzienny:

1) Zatwierdzenie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia; 2) Przedłożenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu, jakoteż rachunku strat i zysków i protokołu rewizyjnego Rady Nadzorczej Spółki za 1931 r. oraz udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 3) Rozdział czystego zysku; 4) Wybór jednego członka Rady Nadzorczej; 5) Utworzenie nowych Oddziałów Spółki; 6) Wnioski akcjonariuszów.

Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej na siedem dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

Akcje na okaziciela dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone na 8 dni przed terminem odbycia Walnego Zgromadzenia do depozytu w Banku Naftowym S. A. we Lwowie ul. Sapiehy 3.

Akcjonariusze, mający zamiar zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny Walnego Zgromadzenia, zechcą odnośne wnioski nadesłać najpóźniej do dn. 10 sierpnia r. b. do Zarządu Spółki we Lwowie.

Zarząd.

Towarzystwo Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej

Dn. 25 sierpnia 1932 r. o dwunastej odbędzie się w siedzibie Zarządu, Warszawa, Królewska 35,

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW.

Przedmioty obrad: Uchwała w sprawie likwidacji Towarzystwa, ustalenie liczby i wybór likwidatorów, określenie ich kompetencji oraz wynagrodzenia. Wybór Komisji Rewizyjnej. Wnioskodawcy akcjonariuszów. Akcje lub dowody ich złożenia, dające prawo udziału w zgromadzeniu, przyjmuje do 2 sierpnia 1932 r. Zarząd Towarzystwa i Banque de Bruxelles, Bruksela.

Towarzystwo Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej

Dn. 25 sierpnia 1932 r. o jedenastej odbędzie się w siedzibie Towarzystwa, Warszawa, Królewska 35,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Przedmioty obrad: Sprawozdanie Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej za lata 1928, 1929, 1930, 1931. Podział sumy kupu. Wnioski akcjonariuszów. Akcje lub dowody ich złożenia, dające prawo udziału w Zgromadzeniu, przyjmuje do 2 sierpnia 1932 r. Zarząd Towarzystwa i Banque de Bruxelles w Brukseli.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„UNIA“ Zjednoczone Fabryki Maszyn, dawn. A. Ventzki & Peters W GRUDZIĄDZU

zaprasza PP. Akcjonariuszów na
NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
które odbędzie się 30. lipca 1932 r., o godz. 11. rano, w Grudziądzu w lokalu Zarządu Spółki, z następującym porządkiem obrad:

1) Reasumpcja uchwały Walnego Zgromadzenia Spółki z dn. 30 kwietnia r. b. w przedmiocie obniżenia kapitału zakładowego o zł 1.375.000-00 i zmiany odpowiedniego § 4-go statutu Spółki, dotyczącego wysokości kapitału akcyjnego i podziału akcji.

Odnosny ustęp protokołu Walnego Zgromadzenia Spółki z dn. 30 kwietnia r. b. brzmi: „Zarząd i Rada Nadzorcza proponują obniżenie kapitału zakładowego o połowę, t. j. do zł 1.375.000-00 przez złożenie dwu akcji na jedną. Nadwyżkę obniżenia zł 1.375.000-00 przeniesie się na rachunek zysków i strat i z rachunku zysków i strat stworzony zostanie specjalny fundusz delcredere. Zarząd i Rada Nadzorcza oświadczają, że o sposobie zużycia tego funduszu podadzą do wiadomości przyszłemu Walnemu Zgromadzeniu”;

2) Sprawa terminu wypłaty dywidendy za rok 1929/30;

3) Wybory do Rady Nadzorczej;

4) Wolne wnioski.

W myśl § 17-go statutu PP. Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej 1/10 część kapitału zakładowego, mogą zgłosić do porządku obrad dodatkowe sprawy, jednakowoż nie później, jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Głosować na Walnym Zgromadzeniu mogą tylko ci PP. Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożą w godzinach urzędowych w Zarządzie Spółki: a) oryginalne akcje, b) wzamian akcji zaświadczenie, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, albo krajowej instytucji kredytowej (bankowej). W zaświadczeniu należy wymienić numery akcji i twierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Osobom uprawnionym na mocy powyższych przepisów do głosowania na Walnym Zgromadzeniu, wydaje się karty wstępu z podaniem ilości głosów.

Zarząd Spółki Akcyjnej Dom Handlowy Daniel Kraushar, S. A. ogłasza, że w d. 16 sierpnia 1932 r. o godz. 3-ej po poł. odbędzie się w lokalu Zarządu przy ul. Żórawiej Nr. 22

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1. Wybór przewodniczącego; 2) Wybory do Zarządu; 3) Wolne wnioski.

Właściciele akcji obowiązani są na 7 dni przed terminem zebrania zgłosić w Zarządzie swe prawa głosu.

ZARZĄD

Cukrowni „WOŻUCZYN“, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 16 sierpnia 1932 r. o godz. 5-ej po poł., odbędzie się w Warszawie, w biurze Zarządu, przy ul. Mokotowskiej Nr. 25,

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW,

z następującym porządkiem obrad: 1) Zażalenie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1931/32 i udzielenie Zarządowi absolutorium; 5) Zatwierdzenie budżetu na rok 1932/33; 6) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych i innych; 7) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i innych; 8) Określenie wynagrodzenia członków Komisji Rewizyjnej; 9) Wybory do Zarządu; 10) Wybory do Komisji Rewizyjnej; 11) Wybór pisma dla ogłoszeń Spółki; 12) Wnioski PP. Akcjonariuszów zgłoszone ustawowo; 13) Wnioskodawcy Zarządu.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Zebraniu winni złożyć swe akcje, względnie kwity depozytowe instytucji kredytowych na zdeponowane akcje, do Biura Zarządu Spółki na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Polskie Radjo“, Warszawa, Kredytowa 1

podaje po raz drugi do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 3 sierpnia 1932 r. o godz. 17-tej, odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Kredytowej Nr. 1

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Porządek dzienny: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie z działalności Spółki za okres od dn. 1 kwietnia 1931 r. do dn. 31 marca 1932 r.; 3) Bilans Spółki na dz. 31 marca 1932 roku oraz rachunek zysków i strat za okres ubiegły; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat oraz uchwalenie podziału zysków; 6) Udzielenie władzom Spółki skwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 7) Zatwierdzenie kooptacji członka Rady Nadzorczej; 8) Wybór 3-ch członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących drogą losowania; 9) Wybór 4-ch członków Komisji Rewizyjnej; 10) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady Nadzorczej do Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej.

Zarząd Firmy

Dom Książki Polskiej

Hurtownia dla Księgarzy i Wydawców w Warszawie, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 16 sierpnia 1932 r. o godz. 18-ej, w siedzibie Spółki przy ul. Plac Trzech Krzyży 8, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z nast. porządkiem dziennym: 1) Zażalenie i wybór przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej oraz bilansu za r. 1931/32, rachunku zysków i strat i udzielenie Zarządowi absolutorium; 3) Zatwierdzenie budżetu na rok 1932/33; 4) Wybór 3 członków Zarządu i 3 członków Komisji Rewizyjnej; 5) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Rady Nadzorczej; 6) Zmiana statutu: a) w § 29-ym określa się łowa od „W razie ustąpienia przed terminem... do końca paragrafu (mowa o kooptacji do Rady), b) § 41 skreśla się cały (mowa o dyrekcji), c) wobec wykreślenia § 41-go dalsze paragrafy otrzymują zmianę numeracji o jednostkę mniejszą, łącznie statut będzie miał 52 paragrafy, zamiast 53-ch; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze mogą w myśl art. 57 prawa o spółkach akc. zgłosić dodatkowe sprawy na porządek dzienny.

Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, muszą w myśl § 15-go statutu, najmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć swe akcje w biurze Zarządu Spółki.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

„Dom Handlowy Bracia Mazur“, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 4 sierpnia 1932 r. o godz. 6 wiecz., w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Królewska 49 odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu Spółki za 1931 r.; 3) Zatwierdzenie budżetu i planu działalności na 1932 r.; 4) Wybór członków Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Reasumpcja uchwały Walnego Zgromadzenia w przedmiocie powiększenia kapitału zakładowego z dn. 30 czerwca 1931 r. i powzięcie nowej uchwały w przedmiocie uzupełnienia kapitału zakładowego o zł 60.000 lub likwidacja Spółki; 6) Wolne wnioski.

Bank Kwilecki, Potocki i S-ka, S. A. w Poznaniu

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i w Banku Gosp. Kraj.		442.375-17
Waluty zagraniczne		42.463-66
Papiery wartościowe własne:		
a) pożyczki państwowe	32.629-01	
b) papiery hipoteczne	22.630-59	
c) akcje	536.109-49	591.369-09
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		172.555-75
Towary		89.823-80
Banki krajowe		45.817-13
Banki zagraniczne		133.772-19
Weksle zdyskontowane		8.204.050-44
Rachunki bież. (saldo debet.):		
a) zabezpieczone	4.206.740-56	
b) niezabezpieczone	1.328.617-56	5.535.358-12
Pożyczki terminowe		—
Nieruchomości		2.714.970-14
Różne rachunki		1.294.255-14
Koszty, różnice kursowe i t. p.		427.197-15
Oddziały		865.814-82
Długoterminowe pożyczki hipoteczne		—
		<u>20.559.822-60</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	3.000.000-00	
b) zapasowy	632.762-59	
c) inne rezerwy	200.000-00	
d) fundusze amortyzacyjne	580.898-60	4.413.661-19
Wkłady:		
a) terminowe	3.621.524-53	
b) à vista	1.103.480-54	4.725.005-07
Rachunki bież. (saldo kredyt.)		2.165.530-49
Zobowiązania inkasowe		—
Redyskonto weksli		7.528.930-46
Banki krajowe		241.505-00
Banki zagraniczne		—
Wierzyciele hipoteczni		—
Różne rachunki		174.609-35
Procenty, prowizje i różne zyski		436.795-32
Oddziały		873.785-72
Listy zastawne (obligacje)		—
		<u>20.559.822-60</u>

Gwarancje zł 63.435-58
Inkaso zł 374.794-68

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Towarzystwo Budowlane Inżynierowie K. Stronczyński. R. Czarnota-Bojarski i S-ka“, Warszawa, Marszałkowska 17

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 sierpnia 1932 r. o godz. 12 odbędzie się w kancelarii Notariusza Juliana Sienickiego w gmachu Hipoteki przy ul. Kapucyńskiej Nr. 6

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1931 r.; 2) Podział zysków i pokwitowanie władz Spółki; 3) Preliminarz wydatków na 1932 r.; 4) Upoważnienie Zarządu do sprzedaży nieruchomości oraz hipotekowania na niej; 5) Wybór władz Spółki; 6) Wnioski Akcjonariuszów.

Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w powyższym Zgromadzeniu, winni złożyć w Zarządzie Spółki swe akcje lub świadectwa depozytowe krajowych instytucji kredytowych na 7 dni przed terminem Zgromadzenia.

Cukrownia „CHEŁMICA“, S. A.

Bilans na dz. 31 marca 1932 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 571-37; Papiery wartościowe i udziały zł 80.483-05; Nieruchomości, urządzenia fabryki, kolejka i folwark „Fabjanki“ zł 4.661.460-80; Cukier, melas i wytloki zł 1.938.425-13; Zasiewy na rok 1932/33 zł 59.832-86; Materjały w magazynach zł 148.035-27; Dłużnicy zł 1.150.368-06; Sumy przechodnie zł 897-13; Straty z kampanii 1929/30 zł 252.884-93; Sumy hipoteczne zł 290.905-20; Razem zł 8.583.863-80.
STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 2.500.000-00; Kapitał amortyzacyjny zł 1.413.830-65; Kredyt zagraniczny zł 349.200-00; Akcepty własne zł 105.281-80; Redyskontowane weksle plantatorskie zł 517.600-00; Wierzyciele zł 3.694.175-76; Zysk z kampanii 1931/32 zł 3.775-59; Razem zł 8.583.863-80.

Rachunek Strat i Zysków.

WINIEN. — Odpisane straty plantatorów i różnych zł 357.756-30; Straty z folwarku zł 27.433-84; Zysk z kampanii 1931/32 zł 3.775-59; Razem zł 388.965-73.

MA. — Zysk ze sprzedaży cukru zł 359.585-55; Zysk ze sprzedaży różnych materiałów zł 853-05; Różnice kursowe zł 28.527-13; Razem zł 388.965-73.

Cukrownia „MAŁA WIEŚ“, S. A.

Bilans na dz. 31 marca 1932 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 6.966-04; Papiery wartościowe i udziały zł 17.004-86; Nieruchomości, urządzenia fabryki i kolejka zł 7.675.235-64; Cukier, melas i t. d. zł 1.818.787-58; Dłużnicy zł 378.902-89; Materjały dla remontu i fabrykacji zł 186.966-54; Wydatki na kamp. 1932/33 zł 566.715-46; Razem zł 10.650.579-01.
--

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 3.450.000-00; Kapitał zapasowy zł 30.000-00; Kapitał amortyzacyjny zł 2.722.239-03; Kapitał rezerwowy zł 1.810.582-46; Akcepty własne zł 199.105-50; Redyskontowane weksle plantatorskie zł 690.000-00; Wierzyciele zł 1.586.985-00; Zysk za rok operacyjny 1931/32 zł 161.667-02; Razem zł 10.650.579-01.
--

Rachunek Strat i Zysków.

WINIEN. — Podatek dochodowy za rok operacyjny 1929/30 zł 17.529-60; Odpisane długi plantatorów zł 539-73; Zysk za rok operacyjny 1931/32 zł 161.667-02; Razem zł 179.736-35.

MA. — Zysk na cukrze zł 96.121-53; Zwrot odpisanych długów plantatorskich w latach ubiegłych zł 4.897-13; Zwrot nadpłaconego podatku dochodowego za rok 1927/28 zł 53.040-76; Zwrot udziałów zł 3.000-00; Różnice kursowe zł 22.676-93; Razem zł 179.736-35.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 14 lipca 1932 r. uchwaliło osiągnięty w roku sprawozdawczym 1931/32 zysk w kwocie zł 161.667-02 podzielić w sposób następujący: 1) na kapitał zapasowy przeznaczyć zł 23.667-02, 2) pozostałą sumę zł 138.000-00, wynoszącą 4% od kapitału zakładowego, przeznaczyć na dywidendę dla akcjonariuszów.

POLSKI BANK KOMUNALNY, S. A.

Bilans surowy dn. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospod. Krajowego			2,704.954'58	Kapitały własne:			
Waluty zagraniczne			31.534'76	a) zakładowy	5.000.000'00		
Papiery wartościowe:				b) zapasowy	487.676'43		
a) pożyczki państwowe	216.870'02			c) zapasowy obligacyjny	318.613'11		
b) papiery hipoteczne	2.725.553'52			d) inne rezerwy	502.453'21		
c) akcje	154.115'75	3,096.539'29		e) fundusz amortyzacyjny	105.961'84	6,414.704'59	
Udziały i akcje w przedsięb. konsorcj.		981.849'68		Wkłady:			
Banki krajowe		3,737'951'33		a) terminowe	7.893.183'17		
Weksle zdyskontowane		8,169.829'89		b) à vista	7,031.635'91		
Rachunki bieżące (saldo debetowe):				c) specjalne	24,860.482'01	39,785.301'09	
a) zabezpieczone	1,589.969'28			Rachunki bieżące (saldo kred.)		13,571'45	
b) niezabezpieczone	637.829'43	2,227.798'71		Zobowiązania inkasowe		179'02	
Pożyczki terminowe		31,553.216'29		Redyskonto weksli		3,310.244'25	
Nieruchomości		2,112.984'25		Banki krajowe		5,426.541'69	
Różne rachunki		2,158.474'29		Wierzyciele hipoteczni		8,371'56	
Koszty, różnice kursowe i t. p.		430.654'67		Różne rachunki (w tem fundusz umorzenia obligacji i na opłatę kuponów zł 351.954'31)		1,204.980'71	
Długoterminowe pożyczki w obligacjach		16,852.388'92		Procenty, prowizje i różne zyski		1,041.899'30	
		<u>74,058.176'66</u>		Obligacje		16,852.383'00	
						<u>74,058.176'66</u>	
				Gwarancje	zł 373.963'70		
				Inkaso	" 70.710'70		

Akcyjny Bank Hipoteczny we Lwowie

Bilans surowy na dz. 3 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji			255 839'04	Kapitały własne:			
Waluty zagraniczne			482.275'35	a) zakładowy	5,000.000'00		
Papiery wartościowe własne:				b) zapasowy	2,011.453'59		
a) papiery państwowe	71.476'96			c) inne rezerwy	628.575'61		
b) listy zastawne	3,242.207'62			d) fundusz amortyzacyjny	446.343'05	8,086.372'25	
c) obligacje	5.966'61			Wkłady:			
d) akcje	164.215'93	3,483.867'12		a) terminowe	2,858.239'70		
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		532 389'00		b) à vista	1,084.097'95		
Papiery wartościowe ustawowe-go kapitału zapasowego		380.726'28		c) na książeczki wkładowe	7,934.825'49	11,877.163'14	
Banki krajowe		258.366'12		Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		1,376.175'48	
Banki zagraniczne		364.034'69		Zobowiązania inkasowe		20.937'54	
Weksle zdyskontowane		13,821.307'94		Redyskonto weksli		3,688.739'03	
Rachunki bieżące				Banki krajowe		989.750'58	
a) zabezpieczone	10,373.417'68			Banki zagraniczne		8 352.792'33	
b) niezabezpieczone	979.006'20	11,352.423'88		Procenty, prowizje i różne zyski		1,439.747'66	
Pożyczki terminowe		2,984.888'12		Rachunki oddziałów		4,855.931'32	
Nieruchomości		1.606'00		Zyski z lat ubiegłych		252.065'82	
Nieruchomości		4,580.536'55		Listy zastawne (obligacje)		29,934.280'75	
Koszty handlowe i administrac. nieruchom.		1,028.971'19		Pasywa oddziału kredytu długoterminowego i różne pasywa		10,774 325'02	
Rachunki oddziałów		4,889'121'55		Zobowiązania z tytułu kredytów remburso-wych		53.956'15	
Długoterminowe pożyczki hipoteczne		29,937 646'70				<u>81,702.227'07</u>	
Aktywa oddziału kredyt. długoterm. i różne		7,294.365'79					
Dłużnicy z tyt. kredytów rembursowych		53.956'15					
		<u>81,702.227'07</u>					
				Gwarancje	zł 628.334'72		
				Inkaso	" 1,555.356'77		

ŚLĄSKI ZAKŁAD KREDYTOWY W BIELSKU

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O.		969.698'11
Waluty zagraniczne		148.563'10
Papiery wartościowe:		
państwowe	85.031'95	
hipoteczne	249.906'35	
akcje	2.348'02	337.286'32
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		166.338'00
Banki krajowe		954.189'40
Banki zagraniczne		470.368'35
Weksle zdyskontowane		6.377.344'68
Rachunki bieżące:		
zabezpieczone	7.781.059'01	
niezabezpieczone	810.717'68	8.591.776'69
Nieruchomości		214.919'00
Różne rachunki		66.737'69
Koszty handlowe		331.440'23
Oddziały		808.092'47
		<u>19.436.754'04</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitał zakładowy	3.000.000'00	
" zapasowy	810.000'00	
Inne rezerwy	1.496.000'00	
Fundusz amortyzacyjny	9.300'00	5.315.300'00
Wkłady terminowe	393.259'83	
a vista	1.522.725'16	1.915'984'99
Rachunki bieżące		3.445.399'09
Redyskonto		857.755'62
Banki krajowe		1.563.662'98
Banki zagraniczne		4.369.038'54
Różne rachunki		374.427'01
Procenty i prowizje		608.383'57
Oddziały		802.372'27
Zysk z lat ubiegłych		184.429'97
		<u>19.436.754'04</u>

Gwarancje zł 4.689.064'31
Inkaso zł 1.448.841'48

M. ARCT Zakłady Wydawnicze, S. A. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA — Kasa zł 23.994'80; Banki zł 11.094'16; Waluty zł 1.153'57; Akcje zł 2.980'80; Weksle zł 6.374'85; Redyskonto zł 183.598'16; Maszyny zł 706.621'45; Nieruchomości zł 670.689'32; Ruchomości zł 54.529'08; Towary zł 785.054'39; Materiały wydawnicze zł 73.410'62; Redakcja wydawnictw zł 15.000'00; Dłużnicy zł 521.095'10; Strata zł 76.897'88; Razem zł 3.132.494'18.

PASYWA — Kapitały: zakładowy zł 1.000.000'00; zasobowy zł 305.771'91; amortyzacyjny zł 554.782'87; Długi hipoteczne zł 66.009'22; Akcepty zł 236.662'76; Kredyty inwestycyjne zł 148.827'59; Redy konto zł 183.593'16; Wierzyciele zł 636.841'67; Razem zł 3.132.494'18.

Rachunek strat i zysków za 1931 r.

STRATY — Dłużnicy zł 39.652'02; Ruchomości zł 6.375'00; Amortyzacja zł 17.334'45; Podatki i św adzenia zł 82.436'73; Koszty ogólne zł 548.407'71; Reklama zł 76.058'75; Redakcja wydawnictw zł 26.374'75; Wydawnictwa perjodyczne zł 16.388'54; Razem zł 813.027'95.

ZYSKI — Towary zł 709.226'32; Nieruchomości zł 12.540'39; Drukarnia zł 14.177'44; Różnica kursowa zł 185'92; Strata zł 76.897'88; Razem zł 813.027'95.

Towarzystwo Robót Kolejowych i Budowlanych „TOR”, S. A. w Warszawie

Bilans na dz. 1 kwietnia 1932 r.

STAN CZYNNY. — Maszyny i ruchomości zł 537.508'67; Nieruchomości zł 385.219'06; Dłużnicy zł 29.967'53; Banki zł 12.607'45; Kaucje zł 154.010'69; Kasy zł 41.981'26; Udział w Centrali Gospodarczej zł 16.157'52; Udział w „Stowarzyszeniu na Udział” zł 900'00; Weksle zł 36.575'00; Roboty w toku zł 1.354.482'49; Sumy przechodnie zł 131.193'55; Razem zł 2.700.603'22; Gwarancje zł 356.249'77; Razem zł 3.056.852'99.

STAN BIERNY. — Kapitał Akcyjny zł 200.000'00; Wpłata na nową emisję zł 18.700'00; Kapitał zapasowy zł 9.065'30; Kapitał amortyzacyjny zł 144.645'43; Kapitał rezerwowy zł 3.497'68; Wierzyciele zł 283.538'08; Akcepty zł 139.836'95; Długi hipoteczne zł 4.320'81; Niepodjęta dywidenta zł 2.841'61; Roboty w toku zł 1.786.123'94; Sumy przechodnie zł 3.748'75; Zysk za rok 1931/32 zł 104.284'67; Razem zł 2.700.603'22; Gwarancje zł 356.249'77; Razem zł 3.056.852'99.

Rachunek Strat i Zysków.

STRATY. — Administracja Centrali zł 124.163'98; Od etki zł 55.026'41; Koszty handlowe zł 26.979'73; Koszty robót projektowanych zł 12.892'23; Podatki i opłaty Centrali zł 3.934'84; Likwidacja robót ukończonych zł 5.397'38; Koszty kosztorysowe zł 12.758'49; Dłużnicy wątpliwi zł 1.216'13; Zysk za rok sprawozdawczy 1931/32 zł 104.284'67; Razem zł 346.653'86.

ZYSKI — Zysk na budowach zł 342.713'87; Administracja domu zł 3.939'99; Razem zł 346.653'86.

Dywidenda w stosunku 7% od akcji nominalnej wartości wypłacana będzie za zwrotem kuponów w biurze T-wa „Tor”, Wiejska Nr. 21, od dnia 1. września 1932 r. w godzinach biurowych.

Bank Towarzystw Spółdzielczych

S. A

Bilans surowy w dn. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY

Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospodarstwa Krajowego zł 764.934'49; Waluty zagraniczne zł 160.370'99; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 298.160'73, b) papiery hipoteczne zł 221.699'93, c) akcje zł 176.704'88, razem zł 696.565'54; Banki krajowe zł 576.653'88; Banki zagraniczne zł 215.711'81; Weksle zdyskontowane zł 10.528.480'32; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 1.635.868'48, b) niezabezpieczone zł 44.721'89; razem zł 1.680.590'37; Pożyczki terminowe zł 91.491'33; Nieruchomości zł 5.025.524'42; Różne rachunki zł 2.732.128'76; Koszty, różnice kursowe i t. p. zł 601.187'05; Oddziały zł 79.087'56; Razem zł 23.152.726'52.

STAN BIERNY

Kapitały własne: a) zakładowy zł 3.000.000'00, b) zapasowy zł 477.979'05, c) fundusz amortyzacyjny zł 583.976'12, d) inne rezerwy zł 1.169.235'89; razem zł 5.231.191'06; Wkłady: a) terminowe zł 6.540.141'36, b) a vista zł 7.482.734'43, razem zł 14.022.875'79; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 292.554'73; Zobowiązania inkasowe zł 17.329'96; Redyskonto weksli zł 2.211.416'10; Banki krajowe zł 243.311'82; Banki zagraniczne zł 5.823'84; Wierzyciele hipoteczni zł 170'62; Różne rachunki zł 342.939'47; Procenty, prowizje, różne zyski zł 723.690'76; Oddziały zł 61.422'37; Razem zł 23.152.726'52.

Gwarancje zł 200.817'47.
Inkaso zł 833.574'11.

Syndykat Rolniczy Grodzieński

S. A. W GRODNIE

Bilans na dz. 1 stycznia 1932 r.

STAN CZYNNY. — Banki zł 1.133.58; Papiery wartościowe zł 200; Dostawcy zł 2.505.09; Odbiorcy i inni dłużnicy zł 66.665.40; Nieruchomości zł 364.522.41; Ruchomości zł 13.003.05; Udziały w Kooperacji Rolnej zł 10.000.00; Spółdzielczy Syndykat Rolniczy Grodzieński zł 179.80; Sumy przechodnie zł 126.14; Strata zł 64.939.86; Razem zł 523.077.27.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 250.000.00; Kapitał zapasowy zł 16.244.43; Kapitał amortyzacyjny zł 35.279.45; Dywidenda niewypłacalna zł 212.33; Banki zł 8.381.00; Odbiorcy i inni wierzyciele zł 10.879.27; Dostawcy zł 164.339.25; Akcepty protestowane zł 14.000.00; Kaucje: K. Zdrojewski za dzierżawę Skołubowa zł 7.520.67; Sumy przechodnie zł 16.720.87; Razem zł 523.077.27.

Rachunek strat i zysków.

STRATY. — Koszty prowadzenia Spółki zł 57.703.86; Podatki: lokalowy i drogowy zł 1.134.18; Podatki za rok 1930, które w roku ubiegłym nie były przewidziane: obrotowy od eksportu zboża zł 3.706.37; Dochody od bonifikaty zł 70.000.00; przez B. G. K. zł 2.507.89; Procenty zł 15.493.36; Strata za papierach wartościowych zł 450.00; Strata na sprzedanym koniu zł 5.28; Spisany dług St. Chodakowskiego zł 402.89; Dług przedwojenny Andrzeja klucznika, który nie figurował w poprzednich bilansach zł 947.22; Amortyzacja nieruchomości i ruchomości zł 7.969.07; Razem zł 90.320.12.

ZYSKI. — Z dzierżawy majątku Skołubów zł 5.278.38; Komorne z domu przy ul. Dominikańskiej zł 10.231.75; Za wydzierżawienie placu pod ogrody zł 691.00; Zysk na różnicy kursowej długu Harri ona zł 4.705.25; Procenty i koszty sądowe od długu Nazarki do 15/III-31 r. wg. tytułów wykonawczych zł 4.473.94; Strata za 1931 r. zł 64.939.80; Razem zł 90.320.12.

Bank Polska Kasa Opieki, S. A. w Warszawie

Bilans na dz. 30 czerwca 1932 r.

STAN CZYNNY	zł
Kasa i sumy do dyspozycji	329.923.99
Waluty zagraniczne	26.903.66
Papiery wartościowe własne	6.901.93
Banki „Nostro”	5.026.379.52
Rachunki bieżące	370.036.73
Ruchomości	32.183.29
Rachunek centrali w oddziale	650.706.02
Koszty organizacyjne	108.084.28
Koszty administracyjne	139.071.06
Sumy przechodnie	2.873.30
	<hr/>
	6.693.063.78
Inka o	778.55
	<hr/>
	6.693.842.33

STAN BIERNY	zł
Kapitał akcyjny	2.500.000.00
Kapitał zapasowy	100.356.84
Wkłady oszczędnościowe	2.526.868.39
Banki „Loro”	257.240.20
Banki „Nostro”	194.465.94
Przekazy niezrealizowane	69.602.66
Rachunki bieżące	363.417.42
Rachunek oddziału w centrali	643.427.84
Odsetki i prowizje pobrane	10.679.09
Fundusz amortyzacyjny	6.456.83
Sumy przechodnie	2.200.67
Różne	18.347.90
	<hr/>
	6.693.063.78
Różni za inkaso	778.55
	<hr/>
	6.693.842.33

Francuska Spółka Akcyjna

Towarzystwo Bezimienne Kopalń Węgla

„CZELADŹ” w Piaskach k. Sosnowca

Siedziba Zarządu — Paryż — 76, Rue de la Victoire

Bilans z działalności ogólnej Towarzystwa w r. 1931.

AKTYWA	Fr.
Nieruchomości	30.762.438.85
Ruchomości	21.112.964.43
Towary	4.173.119.50
Dział handlowy — Dłużnicy różni	6.441.325.80
Gotówka i papiery wartościowe	9.859.642.29
Różne	3.692.759.28
	<hr/>
Suma aktywów	76.042.250.15

PASYWA	Fr.
Kapitał akcyjny	19.500.000.00
„ rezerwowo	3.750.000.00
„ amortyzacyjny	24.445.794.47
Rezerwa legalna	2.345.521.39
Wierzyciele	17.659.694.73
Sumy przechodnie	1.393.695.38
Straty i zyski z przeniesienia z lat poprzed.	1.422.959.70
Rachunek strat i zysków za rok 1931	5.524.576.48
	<hr/>
Suma pasywów	76.042.250.15

Bilans działalności w Polsce na dz. 31 grudnia 1931 r.

AKTYWA	zł
Urządzenie kopalni:	
Nieruchomości	24.360.616.92
Ruchomości	13.607.644.80
Towary	1.459.132.70
Dział handlowy: Dłużnicy różni	2.223.074.60
Gotówka w Polsce	591.522.62
Udziały	251.013.98
Różne	190.405.42
Podatek majątkowy	1.181.438.94
	<hr/>
Razem aktywa	43.864.849.98

PASYWA	zł
Kapitał, przeznaczony na działaln. w Polsce	13.173.225.00
Rezerwa ustawowa	767.472.78
Amortyzacja ogólna	14.682.071.23
Kapitał rezerwowo z przerach. aktywów	6.762.000.00
Wierzyciele	6.574.775.19
Sumy przechodnie	432.984.96
Zyski i straty	1.472.320.82
	<hr/>
Razem pasywa	43.864.849.98

Rachunek zysków i strat działalności w Polsce na 31 grudnia 1931 roku.

DEBET	zł
Eksploatacja	8.051.942.19
Koszty ogólne	2.633.695.56
Procenty	365.728.37
Różnice kursu	145.590.71
Zyski za rok 1931	1.472.320.82
	<hr/>
	12.669.277.65

KREDYT	zł
Sprzedaż węgla	12.295.804.38
Dochód z majątków ziemskich	41.213.95
Sprzedaż energii elektrycznej	332.259.32
	<hr/>
	12.669.277.65

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W. DROHOBYCZU — TELEFON 105

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOD-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE I TRANSFORMATORO-
WE OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINĘ, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ — BENZYNĘ: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ. RAFINOWANĄ I SILNOPŁOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-73
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-73

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBÝCZ, GARWOLIN, GÓYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŹA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI P. K. O.

CENTRALA: WARSZAWA, JASNA 9
ADRES TELEGRAFICZNY: POKO

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW,
OZNAŃ, WILNO, ŁÓDŹ

C Z Y N N O Ś C I B A N K O W E :

INKASO WEKSLI I INNYCH DOKUMENTÓW WIERZYTELNOŚCIOWYCH:

P. K. O. PRZYJMUJE DO INKASA WEKSLA I INNE DOKUMENTY (FRACHTY I T. P.) PŁATNE WE WSZYSTKICH MIEJSCOWOŚCIACH KRAJU. WALUTA ZAINKASOWANA DOPISYWANA JEST NATYCHMIAST, NA KONTO WIERZYCIELA.

PRZECHOWYWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (DEPOZYTY)

ZŁOŻONE DO DEPOZYTU WALORY SĄ NIE TYLKO PRZECHOWYWANE, LECZ I ADMINISTROWANE, TO ZNACZY, ŻE P. K. O. BEZ DAJSZYCH ZLECENI, SAMA DOKONUJE REALIZACJI ZAPADŁYCH KUPONÓW I WYŁOSOWANYCH PAPIERÓW, ORAZ PRZEPROWADZA KONWERSJE I NOWE EMISJE (CENTRALA W WARSZAWIE).

Z L E C E N I A G I E Ł D O W E :

ZLECENIA GIEŁDOWE KUPNA I SPRZEDAŻY WYKONUJE P. K. O. NA WARUNKACH NAJKORZYSTNIEJSZYCH SCISLE WEDŁUG KART UMOWY (SZLUSÓW GIEŁDOWYCH). P. K. O. SKUPIJE RÓWN. KUPONY WALORÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ REALIZUJE WYŁOSOWANE OBLIGACJE PAŃSTWOWE. (CENTRALA W WARSZAWIE).

OBRÓT PIENIĘŻ. Z A G R A N I C A :

P. K. O. NA ZLECENIE UCZESTNIKÓW OBROTU CZEKOWEGO LUB OSZCZĘDNOŚCIOWEGO PRZEKAZUJE ZAGRANICĄ DOWOLNE KWOTY BĄDŹ TO CZEKAMI NA BANKI ZAGRANICZNE DO WSZYSTKICH ZNACZNIEJSZYCH PAŃSTW, BĄDŹ TO CZEKAMI PRZEKAZOWYMI NA URZĘDY CZEKOWO-POCZTOWE, JAK RÓWNIEŻ ZAPOMOCĄ PRZELEWÓW NA ZAGRANICZNE KONTA CZEKOWO-POCZTOWE DO AUSTRJI, BELGJI, DANII, FRANCJI, CZECHOSŁOWACJI, HOLANDJI, JUGOSŁAWJI, ŁOTWY, NIEMIEC, SZWECJI, SZWAJCARJI.

PRZEKAZYWANE Z ZAGRANICY PIENIĄDZE DO POLSKI DOPISYWANE SĄ NA KONTA P. K. O. W POLSCE LUB PRZEKAZYWANE DO WSKAZANYCH MIEJSC ZAMIESZKANIA ADRESATÓW W KRAJU.

U D Z I E L A N I E P O Ź Y C Z E K (L O M B A R D) :

UCZESTNICY OBROTU CZEKOWEGO I OSZCZĘDNOŚCIOWEGO MOGĄ OTRZYMYWAĆ POŻYCZKI LOMBARDOWE NA ZASTAW PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH ORAZ AKCYJ BANKU POLSKIEGO NA DOGODNYCH WARUNKACH.

WSZYSTKIE FORMALNOŚCI MOGĄ BYĆ ZAŁATWIANE RÓWNIEŻ W DRODZE KORESPONDENCJI.

SAFESY (CENTRALA I ODDZIAŁ W KRAKOWIE)

P. K. O. wynajmuje kasetki (safesy) różnych wymiarów na bardzo dogodnych warunkach